

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1936

APRILL

SISU:

Asustamistihedus ja rahvaarvu muutumine Eestis.

Rahvastiku demograafiline koostis.

Nakkushaigused 1935. a.

Tulekahjud 1935. a.

Lennuliinid 1935. a.

Siseveetted 1935. a.

Alatised tabelid.

Nr. 173(4)

TALLINN

Nr. 173(4)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Asustamistihedus ja rahvaarvu muutumine		<i>Densité et changements dans le nombre de la population en Estonie</i>	
Eestis — H. Reiman	169—176	<i>population en Estonie</i>	169—176
Rahvastiku demograafiline koostis — H. Reiman	176—196	<i>Composition démographique de la population</i>	176—196
Nakkushaigused 1935. a. — K. Rumma	197—200	<i>Maladies contagieuses en 1935</i>	197—200
Tulekahjud 1935. a. — V. Feldman	200—205	<i>Incendies en 1935</i>	200—205
Lennuliinid 1936. a. — J. Kits	206—207	<i>Transports aériens en 1935</i>	206—207
Siseveeteed 1935. a. — J. Tenson	208—212	<i>Voies navigables intérieures en 1935</i>	208—212

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

		(Numération permanente)	
Standard-numeratsioon)			
Tab. 1. Välikaubandus veebruaris	214	Tab. 1. Commerce extérieur en février	214
„ 2. Väliskaubandus muude riikidega veebruaris	216	„ 2. Commerce extér. avec les autres pays en février	216
„ 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris	216	„ 3. Commerce extér. des princip. articles en février	216
„ 4. Ähritusmonopol märtsis	220	„ 4. Ventes d'alcool en mars	220
„ 5. Ähritusmonopol märtsis	218	„ 5. Chemins de fer en février	218
„ 6. Tallinna sadama tegevus märtsis	220	„ 6. Mouvement au port de Tallinn en mars	220
„ 7. Era- ja ühispankade ärisisu 1. XII 35	56*	„ 7. Situat. financ. des banques au 1. XII 35	56*
„ 8. Ühisute pankade ärisisu summad 1. XII 35	56*	„ 8. Bilans des princip. banques au 1. XII 35	56*
„ 9. Riigi sissetulekud veebruaris	220	„ 9. Recettes de l'État en février	220
„ 10. Vabariigi piiridest ülesõitnud märtsis	220	„ 10. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en mars	220
„ 11. Linnade rahvastik märtsis	220	„ 11. Mouv. de la populat. dans les villes en mars	220
„ 12. Lühel oleval raha 1. aprilliks	220	„ 12. Billet en circulation en 1. avril	220
„ 13. Pankadevahelise arvekoja tegevus märtsis	220	„ 13. Mouvement de la chambre de compensation en mars	220
„ 14. Protestitud vahelid veebruaris	220	„ 14. Effets protestés en février	220
„ 15. Kapitali emissioonid märtsis	220	„ 15. Emissions des capitaux en mars	220
„ 16. Elumaksumusindeksid märtsis	220	„ 16. Nombres-indices du coût de la vie en mars	220
„ 17. Suurimüügilindeksid märtsis	220	„ 17. Nombres-indices de prix de gros en mars	220
„ 18. Tööburg märtsis	219	„ 18. Marché du travail en mars	219
„ 19. Tööstusettevõtteid ja töölisi 1. märtsiks	219	„ 19. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. mars	219
„ 20. Tööstustööliste arvu liikumise indeksid märtsis	220	„ 20. Nombre-indices du mouvement du nombre de la main-d'oeuvre dans les entrepr. industr. en mars	220
„ 21. Nakkushaigused veebruaris	220	„ 21. Maladies contagieuses en février	220

AJUTINE TABELITE ÜMBERKORRALDUS.

Et võimaldada lähemaks „Eesti Statistika“ numbrilise tuua rida tulevasteid 1934 a. rahvaloenduse andmeid, on ajutiselt lühendatud osa standardtabelite avaldamise ulatust. Tähtsamad üldarvud tuuakse eriliselt koondtabelina (v. käesolevas nr. lhk. 220). Keskbüroos koostatakse tabelid ka edaspidi endiste vormide kohaselt ja tarbekorral antakse neist soovijale ühendusi.

AVIS CONCERNANT LA SUPPRESSION TEMPORAIRE DES TABLEAUX.

Dans le but de faciliter la publication d'une série des articles sur la composition de la population d'après les données du recensement de 1934, la publication d'une partie des tableaux permanents TEMPORAIREMENT SERA SUSPENDUE.

Les totaux de ces tableaux seront publiés dans un tableau spécial synoptique (v. p. 220). Les données supplémentaires dans l'ancien cadre de ces tableaux seront communiquées aux institutions et lecteurs à leur demande.

ASUSTAMISTIHEDUS ja RAHVAARVU MUUTUMINE EESTIS.

DENSITÉ et CHANGEMENTS dans le NOMBRE de la POPULATION en ESTONIE.

Sia u: 1. Eesti eluruum, ltk. 189. 2. Rahvastiku arv ja asustamistihedus, ltk. 170. 3. Rahvastikuarvu muutumine, ltk. 172. Rahvastiku demograafiline koostis. 1. Sugu, ltk. 176. 2. Rahvastiku vanuslik koostis, ltk. 179. 3. Perekonnaseis, ltk. 186. 4. Rahvus, ltk. 189. 5. Riikondsus, ltk. 195.

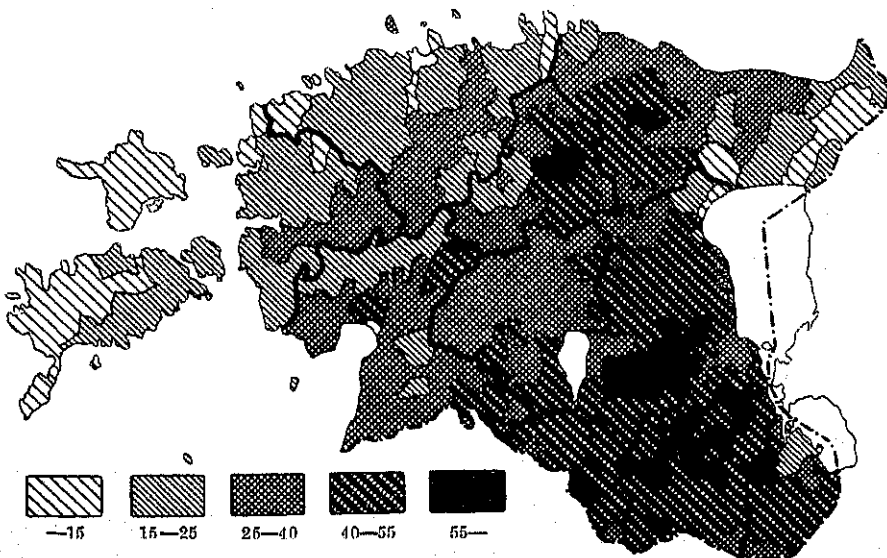
1. Eesti eluruum. Eesti riigipiirid on valdavas osas looduslikud: tildisest 4 037 km piirjoonest langeb randjoone arvele 3 404 km ehk 84,3% ja maismaa piiriks jääb vaid 3 633 km ehk 15,7%. Neis piires asuva pindala suurust arvestatakse 47 549 km², sellest 2 321 km² järvede all. Nii esineb Eesti eluruumina 45 228 km² suurune maa-pindala.

Seda puht geograafiliselt. Ise ktsimus on, kui suurele rahvaarvule see maa-ala suudab pakkuda elamisvõimalusi, s. t. kui suur on selle pindala rahvastikumahutus. Kõige pealt oleneb see küll looduslikest tingimustest; kuid siiski palju suuremal määral — rahvastikust endast, tema elu- ja töövõimest, samuti tema elukäigu ajaloolisest kujunemisest.

Eesti pindala looduslikud tingimused jätavad mõndagi soovida ja suuremate maaparandustöödeta on maa tihedam asustamine raskendatud. See ilm-

neb väga selgel kujul näit. senise põllumaa kaardi vaatlemisel. Ligikaudsete arvutuste kohaselt kogu Eesti maismaa alast on produktiivset pindala 37 tuh. km² ehk 82%. Sellest arvates maha metsamaad, jääb põllumajanduslikult kasutatava maa alla 1929. a. põllumajandusliku üleskirjutuse kohaselt 26 518,71 km² ehk 58,6% maismaa pinnast. Sellest põllumajanduslikust maast moodustab põllu- ja aiamaa kokku vaid 10 315,64 km² ehk 38,9%; heinamaade all on 9 104,17 km² ehk 34,0%, kuid sellest on kultiveeritud ja omadusilt neile võrdseid looduslikke niite vast üks kolmandik, kuna kaks kolmandikku heinamaid vesiste ja võsahuste niitudena vajavad kultiveerimist. Seda arvates koos tavalise karjamaana arvestatud (7 098,90 km²) pindalaga saame kultiveerimata põllumajanduslikku maad ca 13 000 km² ehk 49%.

See tähendab, et rahvastiku kasvuks Eestis ruumi jätkub; on tarvis vaid käsi ja kapitali, mis selle ruumi muudaksid elamiskõlblikuks.

Põllu-aiamaa % talundite maast — Champs et jardins en % de la superficie des exploitations.

2. Rahvastiku arv ja asustamistihedus.
Nombre et densité de la population.

Faktiline ehk rahvaloendusel kohal leitud rahvastik jaguneb (tab. 1) linna rahvastikuks — 323 tuh. ehk 28,7%, alevi rahvastikuks — 27 tuhat ehk 2,4%, valla või maa rahvastikuks 767 tuh. ehk 68,1% ja eriti arvestatud isikuks — kasarmuis elavad kaitsevälased, välisvetes viibivail eesti laevadel mere-mehed ja eesti vetes ning raudteedel loendatud välismaalased — kokku 9 tuh. inimest ehk 0,8% rahvastiku üldarvust.

Ilma eriti arvestatuita paigal loendatud rahvastikust linna rahvastik moodustab 28,9%, sellest tallinlasi 12,8%, 10—100 tuh. elanikuga linnus, s. o. Narvas, Nõmmel, Pärnus, Rakveres, Tartus, Valgas ja Viljandis loendatuid 13,5% ja ülejäänud 3,1% alla 10 tuh. elan. väikelinnus. Alevite rahvastik moodustas rahvaloenduse ajal koguarvust 2,4% (peale Narva-Jõesuu liitmist Narvaga ja Otepää muutmist hinnaks jääb see 2,1%). Suuruselt on alevid võrdlemisi tihtlased ca 1—2 tuhande elanikuga, arvatud välja 3 tuh. läheneva arvuga Mustvee ja alla 451 elanikuga Mustia. Valdade rahvastik moodustab 68,7%, seega üle 2/3 rahvastiku üldarvust, mis osutab Eestis võrdlemisi madalat linnastumise taset. Siiski hinnata võime

Faktiline elanike arv I. III 1934 rahvaloendusel — *Population présente du recensement de I. III 1934.*

1.	Arv — Nombre			%			Üld-pindala ¹⁾ km ² Superficie km ²	Ehitatud pindala km ² Superficie sous les bâtimens km ²	Elanikke km ² peale ²⁾ Habitants pour km ²
	M.	N.	K.	H.	F.	T.			
Linnad — Villes	141 761	161 246	323 007	27,3	30,3	28,9	246,29	104,17	3 101
Tallinn	60 874	76 018	137 702	11,7	12,0	12,3	66,89	18,63	7 300
Haapsalu	2 007	2 042	4 049	0,4	0,5	0,4	10,54	2,10	2 123
Kuressaare	1 943	2 535	4 478	0,4	0,4	0,4	16,91	2,14	2 003
Narva	10 074	18 438	28 512	1,0	2,3	2,1	10,28	10,55	2 228
Nõmme	6 780	8 345	15 125	1,3	1,4	1,3	15,89	12,17	1 241
Paide	1 484	1 801	3 285	0,3	0,3	0,3	10,05	1,95	1 085
Paldiski	388	463	851	0,1	0,1	0,1	3,17	1,00	851
Petseri	2 052	2 222	4 274	0,4	0,4	0,4	2,40	1,89	2 261
Pärnu	8 761	11 573	20 334	1,7	1,9	1,8	28,68	9,61	2 116
Põltsamaa	1 121	1 438	2 559	0,2	0,2	0,2	5,40	2,40	1 048
Rakvere	4 433	5 594	10 027	0,8	0,9	0,9	9,30	5,20	1 928
Tapa	1 754	1 997	3 751	0,3	0,3	0,3	3,40	3,07	1 222
Tartu	25 381	33 645	58 876	4,0	5,6	5,3	21,49	10,98	5 302
Tõrva	1 114	1 435	2 549	0,2	0,2	0,2	3,51	2,00	1 300
Türi	1 351	1 552	2 903	0,3	0,3	0,3	6,23	3,85	754
Valga	4 818	6 024	10 842	0,9	1,0	1,0	16,01	10,46	1 037
Viljandi	5 044	6 744	11 788	1,0	1,1	1,1	10,00	5,00	2 358
Võru	2 452	2 680	5 132	0,5	0,5	0,5	3,06	0,99	5 886
Alevid — Bourgs	12 133	14 686	26 819	2,3	2,5	2,4	74,39	36,79	729
Antsia	604	864	1 468	0,1	0,1	0,1	1,63	1,63	956
Elva	789	957	1 746	0,2	0,2	0,2	5,07	4,07	420
Jõgeva	546	598	1 144	0,1	0,1	0,1	0,90	0,88	1 300
Jõhvi	962	1 091	2 053	0,2	0,2	0,2	2,21	1,15	1 777
Kallaste	763	842	1 605	0,1	0,1	0,1	1,26	—	1 274
Kella	434	535	969	0,1	0,1	0,1	1,51	0,55	1 702
Kilingi-Nõmme	636	809	1 445	0,1	0,1	0,1	5,80	—	247
Kunda	866	997	1 863	0,2	0,2	0,2	9,52	1,76	1 059
Kürdla	612	842	1 454	0,1	0,1	0,1	6,72	2,04	713
Mustia	428	515	943	0,1	0,1	0,1	1,38	1,59	593
Mustvee	1 340	1 501	2 841	0,2	0,3	0,3	10,00	2,00	1 421
Mõisaküla	1 038	1 184	2 222	0,2	0,2	0,2	4,66	1,66	1 339
N.-Jõesuu	738	897	1 635	0,1	0,2	0,1	6,16	—	265
Otepää	808	1 147	2 015	0,2	0,2	0,2	4,00	1,57	1 347
Sindi	813	1 041	1 854	0,2	0,2	0,2	3,79	2,46	754
S.-Jaani	421	610	1 031	0,1	0,1	0,1	1,81	1,75	589
Võõpsu	105	250	451	0,0	0,0	0,0	1,41	0,40	1 128
Vallad — Communes rurales	366 045	401 490	767 535	70,4	67,2	68,7	47 228,32	—	16,3
Virumaa	52 622	54 610	107 238	10,1	9,1	9,6	7 349,53	—	14,6
Järvamaa	23 913	25 102	49 015	4,6	4,2	4,4	2 000,32	—	18,5
Harjumaa	42 411	45 994	88 405	8,2	7,7	7,9	5 595,57	—	15,8
Läänemaa	32 043	36 293	68 336	6,3	6,1	6,2	4 702,72	—	14,5
Saaremaa	22 847	28 528	51 375	4,4	4,8	4,0	2 948,09	—	17,4
Pärnumaa	32 045	35 853	67 898	6,3	6,0	6,2	5 130,01	—	13,3
Viljandimaa	27 732	30 800	58 532	5,3	5,2	5,2	4 037,91	—	14,5
Tartumaa	53 615	59 454	113 069	10,3	9,9	10,1	6 070,28	—	16,2
Valgamaa	12 291	13 546	25 837	2,4	2,3	2,3	1 491,48	—	17,3
Võrumaa	30 334	39 470	75 804	7,0	6,6	6,8	4 036,00	—	18,8
Peterimaa	28 092	31 746	60 438	6,5	5,8	5,4	1 888,51	—	32,0
Linnad, alevid, vallad kokku — Villes, bourgs et communes rurales	519 939	597 422	1 117 361	100,0	100,0	100,0	—	—	—
Eriti arvestatud — Complés à part	8 049	103	8 052	1,7	0,0	0,8	—	—	—
Üldse — Gr. total	528 888	597 525	1 126 413	—	—	—	47 549,60	—	23,7
Sisevetela — Sans eaux intér.	—	—	—	—	—	—	45 220,00	—	24,0

¹⁾ Ilma merepinnata, kuid koos sisevete pindalaga — *Avec les eaux intérieures.*

²⁾ Linnus ja alevite arvutatud ehitatud pindala kohta — *Dans les villes et bourgs par superficie sous les bâtimens.*

Eesti linnastumise taset vaid võrreldes 10 ja enam tuh. elanikuga linnade rahvastiku % kogu rahvastikust tähtsamate riigega Euroopas.

	Loend. aasta	10 ja enam tuhande elanikuga linnade rahv. %
Austria	1934	39,5
Belgia	1930	45,9
Eesti	1934	25,8
Hollandi	1930	63,6
Iiri	1926	22,5
Itaalia	1931	50,5
Leedu	1923	24,4
Läti	1930	33,8
Norra	1930	23,2
N. S. V. L.	1926	15,9
Poola	1931	20,6
Prantsuse	1931	38,3
Rootsi	1931	27,3
Saksa	1933	49,4
Soome	1930	38,3
Inglise ja Wales	1931	74,3
Taani	1930	38,0
Ungari	1930	42,5

Võrreldes tööstusriigega, nagu seda on Inglise, Belgia ja Saksa, on Eestis linnastumine tõesti madal. Kuid võrreldes ülekaalvalt põllumajanduslike riigega, nagu Iiri, Leedu, Poola ja Vene, Eesti linnastumine polegi nii madal. Et Eestit linnastumiselt ületavad ka sellised põllumajanduslikud riigid, nagu Taani ja Läti, siis on selle põhjuseks nende riikide pealinnade omaaegne suur kasvamine väliskaubanduse mõjul.

Millisel määral I.III 34 loendusel leitud rahvastik täidab Eesti eluruumi, näitavad elamistiheduse arvud (tab. 1), mis on arvatud linnades ja alevites ehitatud pindala kohta, valdades üldise pindala kohta; maismaa pindala kohta arvatud valdade rahvatiheduse andmed leiduvad allpool.

Toodud arvude kohaselt meie linnadest vaid Tallinna, Tartu ja Võru elamistihedus ulatub üle 5 in. 1 000 m² kohta, kuna mujal see kõigub vaid 1—2 incher ja kohati koguni alla selle. Seejuures pälvib märkimist, et suure osa linnade elamistihedus võrdub meie alevite omale. Üksikute maade asustamistihedus keskmise 16,3 in. juures km² kohta kõigub võrdlemisi vähe, kui arvata välja Eestile erakordse tihedusega Põltsamaa. Võrdelt viimase elamistiheduse oletusel võiks Eesti rahvastik olla kaks korda suurem.

Vaatamata maade ulatuses võrdlemisi ühtlasele rahvastiku tihedusele erineb see kohati siiski suuresti. Nii, põllumaariikkamas L.-Eestis leidis 1922 a. andmete järgi vallaelanikke km² kohta kohati üle 60 in., kohati aga, eriti Loode-Eestis, see ei ulatunud 10 in-

meseni. 11 a. jooksul on rahvatihedus nii mõneski kohas suuresti muutunud, kuid üldiselt on juurekasv siiski üsna väike — ilma mere ja siseveteta maapinna km² kohta 24,9 in. : 24,5 vastu 1922 a.

Võrreldes 1922 a. leiame maades järgmised faktilise rahvastiku tihedusarvud, mis kokkuvõtlikult näitavad 11 a. kestel kohtadel teostunud rahvaarvu muutumise tulemusi.

	Rahvatihedus maades (maapinna km ² kohta faktiline elanike arv)			
	Üldse		Linnadeta ja aleviteta	
	1934	1922	1934	1922
Viru	20,7	21,1	15,2	15,3
Järva	19,8	19,5	16,4	17,0
Harju	43,0	38,9	15,6	16,1
Lääne	15,7	15,9	14,5	14,7
Saare	19,1	19,5	17,5	18,4
Pärnu	18,2	18,1	13,2	13,6
Viljandi	19,3	19,8	15,1	16,6
Tartu	32,2	31,3	20,1	21,1
Valga	26,2	26,4	17,2	18,9
Võru	21,2	21,1	19,3	19,5
Petseri	38,7	36,4	36,2	35,2
Kokku	24,7	24,1	17,0	17,5
Üldse (koos eriti arvestatutega)	24,9	24,5	—	—

Võrreldes maid kogu nende rahvastiku ulatuses (s. t. koos maa ja linna rahvastik), leiame rahvatiheduse kasvanud Järva-, Harju-, Pärnu-, Tartu-, Võru- ja Põltsamaal, mis on tingitud peamiselt vastavate maade piirides asuvate linnade rahvastiku kasvamisest, ainult Põltsamaal peab arvestama ka maa rahvastiku kasvamisega. Seda näitavad tiheduse arvud: ainult Põltsamaal see osutub kasvanuks, mujal kõikjal aga kahanenuks. Eriti suur on kahanemine Valgamaal — siiski peamiselt Valga linna maa-ala laiendamise tõttu, nii kui näeme allpool, rahvastikuarvu muutumise käsitlusel. Vaatamata kohalikele erinevustele, võib Eesti üldist rahvastiku tihedust lugeda küllalt iseloomulikuks kogu maale, kuna seda aga ütelda ei saa mitmeigi teise riigi kohta, kus on palju täiesti asustamiskõlbmatu pindala, nagu Soomes, Rootsis ja Norras. Seepärast pole tavaline võrdlus üldarvudes küll paljuütlev, kuid toome (tab. 2) siiski vastavad andmed Eesti suuruse ligikaudseks võrdluseks teiste riigega.

Pindalalt Eesti pole väiksemaid riike: ta ületab nii mõnegi Euroopa riigi, nende seas Belgia, Hollandi, Šveitsi ja Taani. Seevastu rahvaarvult jääb ta nimetatud riikidest suuresti taha, mistõttu ka rahvatihedus Eestis on võrdlemisi madal, võiks ütelda Euroopas madalamaid, kui jätame võrdlusest välja eelmainitud mäe- ja tundrarikkad riigid — Norra, Rootsi ja Soome, samuti S.N.V.L.

Rahvaarv ja -tihedus Eestis ja tähtsamais välisriigis.
Nombre et densité de la population des divers pays.

2.	Rahva- loendus Recensement	Rahvastik Population	Üldpind km ² Superficie km ²	Elanikke km ² peale Habitants pour km ²
Enropa		516 000 000	10 200 000	50,6
Sellest:				
Albaania	25. 5. 1930	1 005 902	27 538	36,53
Austria	22. 3. 1934	6 700 233	83 857	80,62
Belgia	31. 12. 1930	8 092 004	30 444	265,80
Bulgaria	31. 12. 1934	6 090 215	103 146	59,04
Danzig	18. 8. 1929	407 517	1 894	215,10
Eesti	1. 3. 1934	1 126 413	47 549	23,69
Hispaania	31. 12. 1930	23 907 145	511 985	46,70
Hollandi	31. 12. 1930	7 935 565	34 181	232,16
Iiri	18/19. 4. 1926	2 971 992	70 283	42,29
Itaalia	21. 4. 1931	41 276 671	310 177	132,75
Kreeka	16. 5. 1928	6 204 684	130 199	47,60
Leedu	17. 9. 1923	2 028 971	52 822	38,41
Luksemburg	31. 12. 1930	299 993	2 586	116,01
Läti	12. 2. 1935	1 050 502	65 791	29,65
Lõuna-Slaavia	31. 3. 1931	13 934 038	247 542	56,29
Norra	1. 12. 1930	2 814 194	322 681	8,72
N. S. V. L.		128 125 000	4 760 465	26,91
Sel. Vene S. N. vab. Ukraina	1. 1. 1933	90 784 200	4 190 585	21,66
Valgevene		31 901 400	443 080	72,00
Poola	9. 12. 1931	5 439 490	126 800	42,90
Portugal	1. 12. 1930	32 132 936	390 015	82,39
Prantsuse	1. 12. 1930	6 825 883	92 157	74,07
Rootsi	8. 3. 1931	41 834 923	550 986	75,93
Rumeenia	31. 12. 1930	6 142 191	448 061	13,68
Saksa	29. 12. 1930	18 057 074	294 907	61,22
Soome	16. 6. 1933	66 080 000	470 713	140,27
Suur-Briti: Sel. Inglisma ja Wales	26. 4. 1931	39 952 377	151 105	264,40
Soet		4 842 080	77 163	62,76
Põhja-Iiri	18. 4. 1926	1 256 561	14 136	88,80
Šveits	1. 12. 1930	4 060 400	41 295	98,47
Taani	5. 11. 1930	3 550 656	42 981	82,71
Tšehhoslovakkia	1. 12. 1930	14 729 536	140 446	104,88
Ungari	31. 12. 1930	8 688 319	93 073	93,85
Aasia		1135 000 000	41 400 000	27,4
Sellest:				
Afganistan	31. 12. 1931	7 000 000	650 000	10,77
Araabia		5 250 000	1 107 900	4,74
Briti India	26. 2. 1931	352 887 778	4 684 298	75,32
Hilina	1930	444 000 000	7 128 000	62,20
Irak	1932	2 857 077	301 982	9,46
Jaapan	1. 10. 1930	91 724 054	678 367	135,11
N. S. V. L.		37 623 400	16 597 249	2,28
Sel. Aasia-Vene Tagakaikas		22 866 700	15 562 100	1,47
Turkmeenia	1. 1. 1933	7 110 800	185 000	38,31
Usbekia		1 268 900	443 649	2,86
Tadžikia		5 044 300	172 000	29,38
Sijam	15. 7. 1929	11 506 207	183 900	9,26
Palestiina	18. 11. 1931	1 035 154	518 384	22,20
Irani	1933	1 035 154	25 483	40,62
Türgi	28. 10. 1927	15 055 115	1 643 558	9,16
		12 607 001	738 761	17,07
Aafrika		147 000 000	30 000 000	4,9
Sellest:				
Abeessiinia	1928	10 000 000	900 000	11,11
Egiptus	10. 2. 1927	14 177 864	35 158	403,20
L.-Aafrika	1931	8 132 600	1 223 331	6,65
Liiberia	1923	2 000 000	95 400	20,96
Marokko	8. 3. 1931	5 405 000	415 000	13,02
Sudaan	31. 12. 1933	5 728 551	2 611 000	2,19
Ameerika		261 000 000	43 000 000	6,1
Sellest:				
Argentina	31. 12. 1932	11 846 655	2 797 113	4,24
Bolivia	1930	2 972 587	1 332 808	2,23
Braasil	1. 9. 1920	30 635 605	8 511 130	3,60
Kolumbia	16. 11. 1928	7 851 000	1 192 240	6,76
Mehhiko	15. 5. 1930	16 552 722	1 969 154	8,41
Peruu	1927	6 147 000	1 240 049	4,92
Tšili	27. 11. 1930	4 287 445	741 707	5,78
Uruguay	1. 1. 1932	1 941 398	186 026	10,33
U. S. A.	1. 4. 1930	122 775 040	7 839 081	15,66
Austraalia		10 000 000	8 560 000	1,2
Sellest:				
Austraalia (Briti)	30. 6. 1933	6 630 600	7 703 807	0,86
Fidži	31. 12. 1930	399 429	49 182	6,90
Havai	1. 4. 1930	368 336	16 058	22,11
U. Guinea	1931	306 958	240 000	1,05
U. Mõrreana	20. 4. 1926	1 344 469	268 232	6,01

3. Rahvastikuarvu muutumine.

Changements dans le nombre de la population.

Seni oleme 1934. a. rahvaloenduse tulemusi võrrelnud 1922. a. andmetega ainult faktilise rahvastiku järgi (v. Eesti Statistika Nr. 156).

Kuid arvestades erinevaid rahvaloenduse aegu ja sõltuvuses sellega erinevat alatistest elukohast aruolemist — 28.XII 1922 pühade tõttu viibis linnust väljas palju rohkem rahvast kui I. III 1934., ei anna faktilise rahvastiku võrdlus õiget pilti rahvastikuarvu muutusest üksikuis riigiosades. See pärast kasustame siin võrdlusteks ka veel 1934 a. rahvaloenduse andmete täiendaval töötlemisel saadud hariliku rahvastiku andmeid. Kõrvutatades mõlemat liiki rahvastikuarvud 1922. a. samalaadsetega ja võttes arvesse kahe rahvaloenduse vaheajal teostunud administratiivpiiride muutmisi, saame järgmised tulemused (tab. 3).

Rahvastiku üldarv I. III 34 1 126 413 ületab 1922 a. arvu (1 107 059) 19 354 inimese võrra; kuid arvestades ka 1924. a. teostunud Eesti-Läti piiriõendusel kadumaläänud 1 887 inimesega, saame kahe loenduse vahel teostunud rahvastikuarvu juurekasvu 21 241 ehk 19,2%. See juurekasv pole suur, aasta kohta keskmiselt vaid 1,7%. Seda osalt madala sündimuse ja kõrge suremuse, kui ka vaheajal teostunud rahvastiku väljarännu tõttu.

28. XII 1922 kuni I. III 1934 on:

Registreeritud sünded	+223 070
„ surmasid	—196 170
Rahvastiku looduslik juurekasv	+26 897
Ule piiri sissesõitnud	+1 850 400
„ „ väljasõitnud	—1 857 062
Rahvastiku kahanemine väljarännu tõttu	—7 253
Üldine juurekasv	+19 044
Sellest E.-L. piiriõendusel läinud kaduma	—1 887
Juurekasv jooksva statistika andmeid	+17 757
Juurekasv rahvaloenduse järgi	+10 354
I. III 34 rahvaloendusel leitud rohkem	+1 597

See vahe on tekkinud meil veel ikka kestva sündide registreerimise hilinemisega. Peale iga aasta kohta sündide ja surmade lõppkokkuvõtte tegemist teostunud registreerimised enam ei satu arvustikku.

Rahvaarvu muutused üksikuis administratiivüksustes on samuti sõltuvad nii sündide-surmade vahetusest kui rahvastiku siseriiklikust liikumisest. Mõlemad need tegurid nõuavad üksikasjalisemat käsitlust teisal; siin vaid nendime nende tulemusi. Peatuses siin vaid hariliku rahvastikuarvu kui täpsama juures ja nentides, et selles ka eriti arvestatute arvud kahel rahvaloendusel suuresti ei erine, võime saavutatavaid võrdlustulemusi hinnata kõrgelt.

Nende kohaselt (tab. 3) nenditud linnade ja alade rahvastikuarvu kasv rõõbiti valdade rahvastiku

Rahvastikuaru muutumine 1922—34 — *Changement de la population de 1922—34.*

3.	Faktiline rahvastikuaru <i>Population présente</i>				Harilik rahvastikuaru <i>Population habituelle</i>				Rahvastikuaru muutus seoses administratiivpiiride muutmisega — <i>Croissance (+) ou diminution à cause du changement des frontières administr.</i>			Faktiline rahvastik suurem (+) või väiksem (—) harilikust <i>Population présente plus grande (+) ou moindre (—) de population habituelle</i>	
	1934 a. I. III	1922 a. 28. XII	Kasv (+) või kahanemine (—)		1934	1922	Accroissement +, diminution —		Arv <i>Nombre</i>	%		1934	1922
			Arv	%			Nombre	%		Faktilisest rahvastikust <i>De population présente</i>	Harilikust rahvastikust <i>De population habituelle</i>		
Linnad — Villes	323 007	276 982	+46 025	+16,6	326 481	293 260	+33 221	+11,3	+3 513	+1,3	+1,2	-3 474	-16 278
Tallinn	137 792	122 410	+15 373	+12,0	138 794	128 545	+10 249	+8,0	+36	+ (0,03)	+ (0,03)	-1 002	-6 126
Haapsalu	4 640	4 251	+389	+9,1	4 745	4 378	+367	+8,4	+10	+0,2	+0,2	-06	-127
Kuressaare	4 478	3 864	+1 114	+33,1	4 440	3 652	+794	+21,7	+765	+22,7	+20,9	+32	-288
Narva ¹⁾	23 512	26 912	-3 400	-12,6	23 832	27 209	-3 377	-12,4	+41	+0,2	+0,2	-329	-297
Nõmme	15 103	5 150	+9 955	+198,3	15 238	6 422	+9 816	+181,0	—	—	—	-133	-272
Paide	3 285	2 080	+2 005	+10,2	3 321	3 440	-119	-3,5	+44	+1,5	+1,3	-30	-160
Paldiski	851	1 058	-202	-19,2	803	1 122	-259	-23,1	+15	+1,4	+1,3	-12	-69
Petseri	4 274	2 013	+2 261	+112,3	4 399	2 047	+2 352	+114,9	—	—	—	-125	-34
Pärnu	20 334	18 499	+1 835	+9,9	20 873	19 413	+1 460	+7,5	+33	+0,2	+0,2	-539	-914
Põltsamaa	2 609	2 100	+509	+24,2	2 635	2 172	+463	+21,3	+3	+0,1	+0,1	-20	-72
Rakvere	10 027	7 660	+2 367	+30,9	10 183	8 503	+1 685	+19,8	+200	+2,6	+2,4	-161	-843
Tapa	3 751	2 398	+1 353	+56,4	3 777	2 518	+1 259	+50,0	—	—	—	-26	-120
Tartu	58 878	50 342	+8 534	+17,0	59 336	54 012	+5 324	+9,9	+669	+1,3	+1,2	-160	-3 670
Tõrva	2 509	1 810	+799	+43,9	2 645	2 013	+627	+31,1	+10	+0,6	+0,5	-40	-208
Türi	2 903	2 099	+804	+38,3	2 960	2 057	+909	+44,2	—	—	—	-62	+42
Valga	10 842	9 455	+1 387	+14,7	11 067	10 334	+733	+7,1	+1 500	+15,0	+14,5	-225	-879
Viljandi	11 788	9 400	+2 388	+25,4	12 031	10 684	+1 347	+12,6	+187	+2,0	+1,7	-243	-1 284
Võru	5 332	5 077	+255	+5,0	5 325	5 734	-409	-7,1	—	—	—	+7	-657
Alevid — Bourgs	26 819	24 619	+2 200	+8,9	27 460	24 886	+2 574	+10,1	+604	+2,5	+2,4	-581	-367
Antsla	1 553	914	+644	+70,5	1 603	926	+677	+73,1	—	—	—	-45	-12
Elva	1 740	1 202	+484	+38,4	1 755	1 303	+452	+34,7	—	—	—	-10	-41
Jõgeva	1 144	910	+234	+25,7	1 143	857	+286	+33,4	+120	+13,2	+14,0	+1	+53
Jõhvi	2 043	1 620	+423	+26,1	2 116	1 697	+419	+24,7	-40	-2,5	-2,4	-73	-77
Kallaste	1 005	1 027	-22	-1,4	1 019	1 038	-19	-1,2	+20	+1,2	+1,2	-14	-11
Koila	969	739	+180	+22,8	1 155	788	+367	+46,6	—	—	—	-180	+1
Kil. Nõmme	1 445	1 093	+352	+32,2	1 492	1 084	+408	+37,9	—	—	—	-47	+0
Kunda	1 803	2 310	-447	-19,4	1 878	2 232	-254	-15,9	—	—	—	-15	+78
Kärda	1 454	1 580	-126	-8,0	1 444	1 592	-148	-9,3	—	—	—	+10	-12
Musta	943	677	+266	+39,3	948	679	+269	+39,0	—	—	—	-5	-2
Mustvee	2 841	2 745	+96	+3,5	2 911	2 812	+99	+3,5	—	—	—	-70	-17
Mõisaküla	2 222	1 909	+313	+16,4	2 237	1 068	+1 169	+109,2	+204	+10,7	+10,4	-15	-59
N. Jõesuu ²⁾	1 635	2 330	-701	-30,0	1 666	2 330	-670	-28,7	—	—	—	-31	—
Otepää	2 015	1 777	+238	+13,4	2 065	1 938	+127	+6,6	+28	+1,6	+1,4	-50	-161
Sindi	1 854	1 607	+247	+15,4	1 848	1 595	+253	+15,9	+240	+15,0	+15,0	-0	+12
S. Jaani	1 031	966	+65	+6,7	1 061	960	+101	+10,5	—	—	—	-30	+6
Võõpsu	451	497	-46	-9,3	459	481	-22	-4,6	+32	+6,4	+6,6	-8	+16
Maad — Communes rurales	767 535	789 266	-21 671	-2,7	764 409	778 967	-14 558	-1,9	-6 004	-0,8	-0,8	+3 126	+10 239
Viru	107 238	103 435	+1 197	+1,1	106 652	107 632	-380	-0,4	-201	-0,2	-0,2	+686	+1 493
Järva	40 015	50 734	-1 719	-3,4	48 768	49 370	-611	-1,2	-44	-0,1	-0,1	+247	+1 355
Harju	88 406	90 243	-1 838	-2,0	87 901	88 121	-220	-0,2	-51	-0,1	-0,1	+504	+2 122
Lääne	68 930	70 160	-1 224	-1,7	68 935	69 069	-134	-0,2	-10	-(0,01)	-(0,01)	+1	+1 091
Saare	51 373	53 793	-2 420	-4,5	51 555	53 064	-2 409	-4,5	-705	-1,4	-1,4	-182	-171
Pärnu	68 798	70 906	-2 108	-3,0	68 271	70 090	-1 825	-2,6	-220	-0,3	-0,3	+527	+810
Viljandi	58 622	63 870	-5 248	-8,2	58 167	62 607	-4 440	-7,1	-190	-0,3	-0,3	+455	+1 263
Tartu	113 069	119 835	-6 816	-5,7	112 408	117 823	-5 415	-4,0	-337	-0,7	-0,7	+661	+2 062
Valga	25 837	28 426	-2 588	-9,1	25 403	27 885	-2 482	-9,9	-1 495	-5,3	-5,4	+434	+540
Võru	75 804	78 920	+1 884	+2,5	74 652	72 039	+1 963	+2,7	+48	+0,1	+0,1	+1 152	+1 231
Petseri	60 438	58 835	+1 003	+2,7	61 697	60 302	+1 395	+2,3	-2 230	-3,8	-3,7	-1 259	-1 467
Eriti arvestat. <i>Comptés à part</i>	9 052	16 252	-7 200	-44,3	8 123	9 940	-1 823	-18,3	—	—	—	+929	+6 306
Üldse — Gr. total	1126 413	1107 059	+19 354	+1,7	1126 413	1107 059	+19 354	+1,7	-1 887²⁾	-0,2	-0,2	—	—

kahanemisega esineb lõplikus kõiki varem tehtud oletusi korrigeerivas suuruses järgmisel kujul:

	28. XII 22—1. III 34 Rahvastikuaru kasv (+) või kahanemine (-) hariliku rahvas- tiku kohaselt		Admin. piiride muutmise- ga teostunud mõjude kõrvalda- mise järgi	
	arv	%	arv	%
Linnus	+33 221	+10,1	+20 708	+10,1
Aleveis	+2 514	+7,7	+1 910	+7,7
Valdades	-14 558	-1,1	-8 554	-1,1
Eriti arvestatud	-1 823	-1,8	-1 823	-1,8
Üldse riigis	+19 354	+1,7	+21 241	+1,9

Nende arvude mõistmiseks peame pidama silmas veel seda, et kahe rahvaloenduse vahel linnades stundimuse ja suuremuse vahekord on olnud kogu aja rahvaaru kahandav — kogusummas ca 7 tuh. in. võrra, samuti on linnaelanike väljaränd ületanud välismaalt sisserändu ca 2 tuh. in. võrra. Seega pidi linnad kahe rahvaloenduse vahemikul rahvastikule saama lisa kogusummas ca 39 tuhat, milline arv pidi tulema valdadest ja alevitest. Kuna aga 1922. a. rahvaloend-

¹⁾ Narva linn ja N. Jõesuu alev ühendatud 1. aprillist 1934 a. (pärast rahvaloendust).

²⁾ Eesti-Läti piiri üendamisel Eestile kadumaläänud 1924 a.

dusel näit. kooliõpilased pühade vaheajal maal vanemate juures olles loeti ka alatise elukoha järgi maale kuuluvaiks, 1934 a. aga kooliõpilaste alatiseks elukohaks loeti elukoht kooliskäimise ajal, siis peab küll eelsaadud linnasiirdunute arvu vähendama ca 4 tuhande võrra, nii et lõplikul kujul kahe rahvaloenduse vaheajal linnadesse siirdunute arv võiks olla ümmarguselt 35 tuhat. Samal ajal rahvastiku kadu valdadest ja alevitest, arvates juure väljarännu ülekaalu ca 5 tuh. võrra, võib olla ca 40 tuhat. Palju sellest langeb alevite arvele, on andmete puudusel selgusetu; kuid arvestades eeltoodu kohaselt alevite rahvastikuarvu kasvu (tab. 3) võib siiski kogu 40 tuh. kadu panna valdade arvele.

Selle tulemusena on ka valdade rahvastikuarvu vähenemine 1922—1934 a. vahel pea kõikjal — arvatud välja Võru- ja Petserimaa. Arvates maha administr. piiride muutmise tõttu linnadele, alevitele ja

Lätile loovutatud elanike arvu, rahvaarvu muutumise lõpptulemus maade järgi valdades esineb järgmisena:

	Arv	%
Virumaa	-170	-0,2
Järvamaa	-567	-1,1
Harjumaa	-169	-0,1
Läänemaa	-124	-0,2
Saaremaa	-1 044	-3,1
Pärnumaa	-1 596	-2,3
Viljandimaa	-4 250	-6,8
Tartumaa	-4 578	-3,9
Valgamaa	-987	-3,5
Võrumaa	+1 015	+2,6
Petserimaa	+3 625	+6,0

Seega on suuremaid rahvaarvu muutusi teostanud vaid Lõuna-Eestis ja Saaremaal. Seejuures pälvi tähelepanu, et suurima kahanemisega esinevad jõukamad ja intensiivseima põllupidamisega maad, eesotsas Viljandimaaga. Sama on kehtiv ka Põhja-Eestis suurima kaduga Järvamaa kohta.

Rahvastikuarv 1. I 1936 — Population en 1. I 1936.

4.	1. III 1934 faktiline rahvastikuarv Population présente le 1. III 1934			1. I 1936 ¹⁾			Rahvastikuarvu muutumine 1. III 34 — 1. I 1936 (kasv + või kahanemine —) — <i>Changement de la nombre de population (accroissement +, diminution —)</i>			
	Kokku	M.	N.	Total	H.	F.	Üldse <i>Gr. total</i>		Sellest — Dont 1935	
							Arv	%	Nombre	% ²⁾
Linnad — Villes	324 642	142 499	182 143	333 168	145 979	187 189	+8 526	+2,6	+5 409	+1,7
Tallinn	137 792	60 874	76 918	142 093	63 181	78 912	+5 201	+3,0	+3 424	+2,5
Haapsalu	4 649	2 007	2 642	4 778	2 031	2 747	+124	+2,7	+32	+0,7
Kuressaare	4 478	1 043	2 535	4 601	1 975	2 626	+123	+2,7	+37	+0,8
Narva	25 147	10 812	14 335	24 560	10 465	14 095	-587	-2,3	-979	-3,8
Sellest: Narva-Jõesuu jak. 1 635	738	397	1 843	778	1 064	+207	+12,7	+89	+4,8	
Nõmme	15 105	6 780	8 345	17 152	7 654	9 498	+2 047	+13,0	+1 387	+8,8
Palde	8 285	1 484	1 801	3 377	1 504	1 873	+2	+0,2	+10	+0,0
Paldiski	851	388	463	664	287	377	-187	-22,0	-140	-18,3
Petseri	4 274	2 052	2 222	4 422	2 000	2 392	+148	+3,5	+37	+0,8
Pärna	20 334	8 761	11 573	20 044	8 993	11 951	+610	+3,0	+315	+1,5
Põitsamaa	2 609	1 121	1 488	2 818	1 220	1 598	+200	+8,0	+140	+5,2
Rakvere	10 027	4 433	5 504	9 930	4 301	5 633	-88	-0,9	+117	+1,2
Tapa	3 751	1 764	1 997	3 823	1 874	1 949	+72	+1,9	-32	-0,8
Tartu	58 876	25 331	33 545	58 931	25 362	33 500	+55	+0,1	+182	+0,3
Tõrva	2 590	1 114	1 485	2 882	1 285	1 597	+285	+10,0	+167	+6,2
Türi	2 903	1 351	1 552	3 046	1 390	1 656	+143	+4,0	+24	+0,8
Valga	10 842	4 818	6 024	10 388	4 630	5 758	-454	-4,2	-100	-1,0
Viljandi	11 788	5 044	6 744	12 483	5 318	7 165	+695	+5,9	+694	+5,9
Võru	5 332	2 452	2 880	5 372	2 410	2 953	+40	+0,8	+103	+1,9
Alevid — Bourgs	25 184	11 395	13 789	26 066	11 752	14 314	+882	+3,5	+529	+2,1
Antsla	1 558	604	864	1 568	604	874	+10	+0,6	-4	-0,3
Elva	1 740	780	957	1 839	822	1 017	+93	+5,3	+135	+7,9
Jõgeva	1 144	546	598	1 255	604	651	+111	+9,7	+27	+2,2
Jõhvi	2 043	952	1 091	2 304	1 050	1 254	+201	+12,8	+140	+5,5
Kallaste	1 605	763	842	1 555	735	820	-50	-3,1	-15	-1,0
Kella	909	434	535	923	405	518	-46	-4,7	-17	-1,7
Kil-Nõmme	1 445	636	809	1 463	649	814	+18	+1,2	+20	+2,0
Kunda	1 863	866	997	1 927	909	1 018	+64	+3,4	+23	+1,2
Kärda	1 454	612	842	1 576	654	922	+122	+8,4	+90	+6,1
Mustla	943	428	515	981	461	520	+38	+4,0	+27	+2,8
Mustvee	2 841	1 340	1 501	2 923	1 366	1 557	+32	+2,0	+48	+1,7
Mõisaküla	2 222	1 088	1 184	2 320	1 111	1 218	+107	+4,8	+30	+1,6
Otopää	2 015	868	1 147	1 998	836	1 162	-17	-0,8	+10	+0,5
Sindi	1 854	813	1 041	2 091	931	1 160	+237	+12,8	+124	+6,3
S.-Jaani	1 031	421	610	870	338	541	-152	-14,7	-91	-8,5
Võõpsu	451	195	256	455	187	268	+4	+0,0	-3	-0,7
Maad kokku — Arrondisse- ments — total	767 535	366 045	401 490	770 567³⁾	372 146³⁾	398 421³⁾	-6 020	-0,8	-4 065	-0,5
Eriti arvestatud — Compté à part	9 052	8 949	103							
Üldse — Gr. total	1 126 413	528 888	597 525	1 129 801⁴⁾	529 872⁴⁾	599 924⁴⁾	+3 388	+0,3	+1 873⁴⁾	+0,2

¹⁾ Iga linna ja alevi rahvastikuarvu saavutamisel 1. I 1936 a., arvestades igakuulise sisse- ja väljaregistreerimisega, on aluseks võetud faktiline rahvastikuarv 1. III 1934 a.

²⁾ 1. I 1935 a. rahvaarvu alusel.

³⁾ Arvutatud arvud.

⁴⁾ Belkoko kuvõtte andmed.

Rahvastikuarvu muutumine 1881—1934 a. (1881 a. loenduse maalaal),
 Changement du nombre de population de 1881—1934 (Territoire de 1881).

5.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes				Kokku — Total			
	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881
	Arv — Nombre											
Virumaa	55 887	54 954	52 977	50 093	59 274	59 799	53 970	51 941	115 161	114 753	106 947	103 034
Sel.: Rakvere	4 433	3 397	2 833	1 747	5 594	4 263	3 057	1 732	10 027	7 660	5 890	3 509
vallad ja alevid	51 454	51 557	50 144	48 346	53 680	55 536	50 913	50 179	105 134	107 093	101 057	98 525
Järvamaa	27 479	26 886	25 730	24 177	29 538	29 395	26 943	25 583	57 017	56 281	53 673	49 760
Sel.: Paide	1 484	1 322	1 117	937	1 801	1 658	1 390	1 003	3 285	2 980	2 507	2 000
vallad ja alevid	25 995	25 564	24 613	23 240	27 737	27 737	25 553	24 580	53 732	53 301	50 166	47 760
Harjumaa	110 867	101 739	78 486	68 867	132 255	117 915	79 250	69 393	243 122	219 654	157 736	138 260
Sel.: Tallinn	00 874	56 080	33 462	26 482	76 918	66 739	31 110	24 006	137 792	122 419	64 572	50 488
Paldiski	388	491	446	511	463	562	454	422	851	1 063	900	933
vallad ja alevid	49 005	45 568	44 578	41 874	54 874	50 614	47 686	44 905	104 470	90 182	92 264	86 839
Läänemaa	35 262	35 275	39 151	37 421	39 777	40 716	42 926	40 959	75 039	75 991	82 077	78 380
Sel.: Haapsalu	2 007	1 780	1 468	1 360	2 642	2 471	1 744	1 518	4 649	4 251	3 212	2 884
vallad ja alevid	33 255	33 495	37 683	36 055	37 135	38 245	41 182	39 441	70 390	71 740	78 865	75 496
Saaremaa	24 790	25 024	27 713	26 400	31 061	32 133	32 550	30 173	55 851	57 157	60 263	56 573
Sel.: Kuressaare	1 043	1 350	2 122	1 513	2 635	2 005	2 481	1 941	4 478	3 304	4 603	3 454
vallad ja alevid	22 847	23 605	25 591	24 887	28 526	30 128	30 069	28 232	51 373	53 793	55 660	53 119
Pärnumaa	45 216	44 527	47 273	44 999	51 374	51 417	50 845	48 746	96 590	95 944	98 123	93 745
Sel.: Pärnu	8 761	8 156	6 058	6 111	11 573	10 343	6 840	6 855	20 334	18 499	12 898	12 066
vallad ja alevid	36 455	36 371	41 210	38 888	39 801	41 074	44 005	41 891	76 256	77 445	85 225	80 779
Viljandimaa	39 807	40 590	47 550	45 368	45 998	47 005	52 197	49 693	85 805	87 585	99 747	95 061
Sel.: Viljandi	5 044	4 100	3 581	2 579	6 744	5 300	4 155	2 746	11 788	9 400	7 736	5 325
vallad ja alevid	34 763	36 490	43 969	42 789	39 254	41 705	48 042	46 947	74 017	78 185	92 011	89 736
Tartumaa	86 877	85 261	91 324	84 710	102 176	100 934	98 993	92 453	189 053	186 195	190 317	177 163
Sel.: Tartu	25 331	21 638	20 234	13 972	33 545	28 704	22 074	16 002	58 876	50 342	42 308	29 974
vallad ja alevid	61 546	63 623	71 090	70 738	68 631	72 230	76 919	76 451	130 177	135 853	148 009	147 189
Võrumaa	43 741	42 351	46 871	43 307	47 971	47 300	50 314	47 172	91 712	89 651	97 185	90 479
Sel.: Võru	2 452	2 319	1 952	1 286	2 880	2 758	2 200	1 411	5 332	5 077	4 152	2 607
vallad ja alevid	41 289	40 032	44 919	42 021	45 091	44 542	48 114	45 761	86 380	84 574	93 033	87 872
Eriti arvestatud	8 949	13 740	—	—	103	2 503	—	—	9 052	16 252	—	—
Üldse	478 875	470 356	457 050	423 342	539 527	529 117	487 988	456 113	1018 402	999 473	945 068	881 455
Sel.: linnad	112 717	100 242	73 273	58 504	144 696	124 803	75 505	57 726	257 412	225 045	148 778	114 230
vallad ja alevid	357 209	356 365	383 807	368 838	394 729	401 811	412 483	398 387	751 990	758 176	796 290	767 225
	% (1881 a. = 100)											
Virumaa	111,6	109,7	105,8	100,0	114,1	115,1	103,9	100,0	112,9	112,5	104,8	100,0
Sel.: Rakvere	253,7	194,4	162,2	100,0	317,5	242,0	178,5	100,0	285,8	218,3	167,0	100,0
vallad ja alevid	106,4	106,6	103,7	100,0	107,0	110,7	101,5	100,0	106,7	108,7	102,6	100,0
Järvamaa	113,7	111,2	106,4	100,0	115,5	114,9	105,3	100,0	114,6	113,1	105,9	100,0
Sel.: Paide	158,4	141,1	119,2	100,0	169,4	156,0	130,8	100,0	164,3	149,0	123,4	100,0
vallad ja alevid	111,8	110,0	105,9	100,0	113,1	113,1	104,2	100,0	112,5	111,6	105,0	100,0
Harjumaa	161,0	147,7	114,6	100,0	190,6	169,9	114,2	100,0	175,8	158,9	114,1	100,0
Sel.: Tallinn	229,0	210,3	126,4	100,0	320,4	278,0	129,6	100,0	272,9	242,5	127,9	100,0
Paldiski	75,9	96,1	87,3	100,0	102,0	133,2	107,0	100,0	91,2	112,9	96,5	100,0
vallad ja alevid	118,5	108,8	100,5	100,0	122,0	112,0	106,1	100,0	120,3	110,8	106,3	100,0
Läänemaa	94,2	94,3	104,6	100,0	97,1	99,4	104,8	100,0	95,7	97,0	104,7	100,0
Sel.: Haapsalu	146,9	130,3	107,5	100,0	174,0	162,8	114,9	100,0	161,2	147,4	111,4	100,0
vallad ja alevid	92,2	92,9	104,5	100,0	94,2	97,0	104,4	100,0	93,2	95,0	104,5	100,0
Saaremaa	93,9	94,8	105,0	100,0	102,9	106,5	107,9	100,0	98,7	101,0	106,5	100,0
Sel.: Kuressaare	128,4	89,8	140,3	100,0	130,3	103,3	127,8	100,0	129,6	97,4	133,3	100,0
vallad ja alevid	91,8	95,1	102,8	100,0	101,0	106,7	108,5	100,0	96,7	101,8	104,8	100,0
Pärnumaa	100,5	99,0	105,1	100,0	105,4	105,5	104,3	100,0	103,0	102,3	104,7	100,0
Sel.: Pärnu	143,4	133,5	99,1	100,0	163,8	150,9	99,8	100,0	156,8	142,7	99,5	100,0
vallad ja alevid	93,7	93,5	106,0	100,0	95,0	98,0	105,0	100,0	94,4	95,9	105,5	100,0
Viljandimaa	87,7	89,5	104,8	100,0	92,6	94,6	105,0	100,0	90,3	92,1	104,9	100,0
Sel.: Viljandi	195,6	159,0	188,9	100,0	245,6	193,0	151,3	100,0	221,4	170,5	145,3	100,0
vallad ja alevid	81,2	85,3	102,8	100,0	88,6	88,8	102,8	100,0	82,5	87,1	102,5	100,0
Tartumaa	102,6	100,7	107,8	100,0	110,5	109,3	107,1	100,0	106,7	105,1	107,4	100,0
Sel.: Tartu	181,3	154,9	144,8	100,0	209,6	179,4	137,9	100,0	196,4	163,0	141,1	100,0
vallad ja alevid	87,0	89,9	100,5	100,0	89,8	94,5	100,0	100,0	88,4	92,3	100,0	100,0
Võrumaa	101,0	97,8	108,2	100,0	101,7	100,3	103,7	100,0	101,4	99,1	107,4	100,0
Sel.: Võru	190,7	180,3	151,8	100,0	204,1	195,5	197,7	100,0	188,2	153,9	100,0	100,0
vallad ja alevid	98,3	95,3	106,9	100,0	98,5	97,3	105,1	100,0	98,4	96,3	106,0	100,0
Eriti arvestatud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gr. total	112,6	110,6	107,5	100,0	118,3	116,0	107,0	100,0	115,5	113,4	107,2	100,0
Dont: villes	199,5	177,4	129,7	100,0	250,7	210,2	130,3	100,0	226,3	197,0	130,2	100,0
communes rurales et bourgs	90,8	96,0	104,1	100,0	99,1	100,9	103,5	100,0	98,0	98,8	103,8	100,0

Ainult Saaremaa teistest kehvadest maadest erandina esineb võrdlemisi suure kahanemisega. Seevastu Võru ja eriti Petserimaa rahvaarv on kasvanud, vaatamata ka nendest teostunud „väljarännule“. Ent, nii kui öeldud, lõplikuks rahvastikuarvu liiklemise selgitamiseks on vajalik täpsamalt arvestada ka sünni-suremuse ja rahva mehaanilise liiklemise andmetega, mis ei kuulu käesolevasse peatükki.

Linnadest osutavad (netoarvudes) erakorralist, suuresti üle linnade keskmise tõusvat kasvu Nõmme (181,0%) Tallinna mõjul, Petseri (114,0%) piirima administratiivkeskusena, Tapa (50,0%) raudteesoõlmelena, Türi (44,2%) samuti, Tõrva (30,0%), Põltsamaa (21,2%) ja Rakvere (17,1%) — oma tagamaa mõjul, seega üldiselt väike- ja suuremosalt noorlinnad. Vanalinnad on kasvanud üsna tagasihoidlikult või koguni kahanenud — Narva (—12,6%), Paide (—4,8%), Paldiski (—24,4%), Valga (—7,4%) ja Võru (—7,1%). Viimaste kahanemine on tingitud kas nende piirasendi tõttu (Narva, Valga, Paldiski) või jälle naabruses uute elujõuliste asulate tekkimise mõjul (Paidel — Türi, Võrul — Petseri ja Antsla).

Alevitest samuti osa on suuresti kasvanud, osa aga, eeskätt jällegi piiri- (mere) äärsed, on kahanenud, nii Kallaste (—2,4%), Kunda (—15,0%), Kärkla (—0,3%) ja Võõpsu (—4,6%); N.-Jõesuu on tallasulana kahe rahvaloenduse vahel kahanenud kõige enam, kuid peale ühendamist Narva linnaga on seal siiski rahvaarv hakanud kasvama, nii kui näitavad rahvastikuarvu andmed 1. I 1936 (tab. 4).

Üldiselt aga on viimasel kahel aastal rahvaarvu muutumine teostunud vanas suunas. Kuigi siin on tegemist vähem täpsate aadressilaudade andmetega, võib siiski nentida linnade ja alevite rahvastikuarvu kasvu — viimasel (1935) täisaastal 1,7% ja 2,1% võrra. Samal ajal peab valdade rahvastik (eriti arvestuste 1934 a. tasemel seisimisel) olema langenud 0,5% võrra. Samuti üksikuisest linnust ja alevist jätkuvalt kahanevad rahvaarvult Narva, Paldiski ja Valga, kuna Võrus leiame juba kasvu. Seevastu Tapa kasv näib olevat jäänud seisma; samuti pole see enam suur Petseris ja Türil. Endises kasvuhoo aga seisavad Nõmme, Põltsamaa ja Tõrva. Kasvamise tõusu osutavad Tallinna ja Viljandi arvud. Alevitest jätkavad hoogsamat kasvamist Elva, Jõhvi, Mustla, kuna kas-

vult kahanemisele on läinud üle Keila ja Suuro-Jaani; varom kahanemist aga on seoses tööstuse elavnemisega hakanud kasvama Kärkla ja Kunda.

Võrreldes varemate aegadega viimastel aastatel rahvastikuarvu muutused erinevad nii mitmeski suhtes. Nimelt vastavaid arvuisid 1881 a. loenduse maa-ala ulatuses (tab. 5) vaadeldes leiame linnade rahvastikuarvu kasvu aeglasema mõõdunud sajandi lõpust ja eriti oleva algusest; sest keskmiselt aasta kohta osutub samade vanalinnade rahvastik kasvanuks 1881—97 a. +1,9%, 1897—1922 a. +2,0%, 1922—34 a. aga kõigest +1,3%. Maade rahvastikuarv on väikese tõusu järele 1881—97 a. vahel +0,2% suuruses, langenud 1897—1922 a. —0,2% ja 1922—34 a. vahel —0,1%. Seega osutub maa rahvastikuarvu langus põlisest maades võrreldes sajandi algusega tunduvalt kahanemiseks — abs. arvudes 1 aasta kohta 658 in. : 1524 vastu.

Tab. 5 toodud indekseid 1881 a. alusel on sobivad vaid üksikutes maades ja linnades teostunud rahvaarvu muutuste samaaegsaks võrdluseks — need näitavad millise tasemoni rahvastikuarvu muutus kuskil on jõudnud. Võrreldes omavahel maid koos neis asuvate linnadega nähtub, et rahvaarvu üleriikliku väikese tõusuga on järjekindlat sammu pidanud vaid osa maid — P.-Eestis Viru-, Järva-, Harju-; L.-Eestis kuigi kõikides pisut ületavad 1881 taset Pärnu-, Tartu- ja Võrumaa, peale esialgset tõusu mõõdunud sajandi lõpus aga on läinud jätkuvalt langusele Lääne-, Saare- ja Viljandimaa. Vaadeldava maa-ala linnad, peale Paldiski, esinuvad kasvavana kuid suuresti erineval määral: võrreldes 1881 a. rahvaarvuga kõige enam kasvanuks osutuvad 1934 a. Rakvere, Tallinn ja Viljandi. Eristat huvi aga pakub linnade rahvaarvu kasv suhteliselt oma maa rahvaarvu kasvamisele. Jagades linnade kasvu indekseid, vastavalt maaindekseile, saavutame järgmise üleriikliku keskmise (2,3) juures lugeva kasvu-intensiivsuse rea: Rakvere (12,7), Viljandi (2,7), Tallinn (2,3), Tartu (2,2), Võru (2,0), Haapsalu (1,7), Pärnu (1,7), Kurcssaaro (1,3) ja kahaneva Paldiski (0,8). See tähendab, et suhteliselt oma maale kõige intensiivsemalt on kasvanud tihedamalt asustatud põllumaade alal asuvad linnad ja nõrgemalt mereäärsed kõhvea tagamaaga linnad. Nendest erandi moodustab vaid Tallinn pealinnana.

RAHVASTIKU DEMOGRAAFILINE KOOSTIS.

COMPOSITION DEMOGRAPHIQUE de la POPULATION.

Rahvastiku demograafilise koostise hinnangu ainuõigeks aluseks saab olla vaid rahvastiku vitaliteedi nõue. Peab selgitama, millisel määral eesti rahvastiku koostis ja eriti selles ilmnevad muutussuunad vastavad nimetatud nõudele.

Vitaliteedi seisukohast esmajärkset tähtsust omavad rahvastiku sugu, vanus, perekonnaseis, rahvus ja

riikkondsus — tunnused, milliseid eesti rahvaloendusi on eriti peetud silmas.

I. Sugu.

Sexe.

Absoluutarvud meeste ja naiste esinemisest üksikuisest administratiivüksuses leiduvad eespool (tab. 1). Siin (tab. 6) toome vaid suhtarvud, milliseist selgub erinev olukord üksikuisest riigiosades. Üleriiklikult 528 888

mehe ja 597 525 naise ehk 47,0% ja 53,0% vahekorra või keskmiselt 1 000 mehe kohta 1 130 naise juures leiame 1 000 mehe kohta naised: valdades 1 097, alevites 1 210 ja linnades koguni 1 229. See tähendab, kas meeste suurem ületab naiste oma linnades rohkem kui maal, või on naised koondunud linnusse rohkemal määral kui mehi. Arvestades suremusandme-

Sooline vahekord — Sexe de la population.

6.	100 elaniku kohta — Pour 100 habitants		1 000 naise kohta mehi — Nombre des femmes pour 1 000 hommes	1 000 mehe kohta naised — Nombre des hommes pour 1 000 femmes
	M.—H.	N.—F.		
Linnad — Villes	43,9	56,1	782	1 279
Tallinn	44,2	55,8	791	1 204
Haapsalu	43,2	56,8	760	1 316
Kuressaare	43,4	56,6	766	1 305
Narva	42,8	57,2	750	1 334
Nõmme	44,8	55,2	810	1 234
Paide	45,2	54,8	824	1 214
Paldiski	45,4	54,6	838	1 193
Petseri	48,1	51,9	923	1 083
Pärnu	43,1	56,9	757	1 321
Põltsamaa	43,0	57,0	753	1 327
Rakvere	44,2	55,8	792	1 262
Tapa	46,8	53,2	878	1 130
Tartu	43,0	57,0	755	1 324
Tõrva	42,8	57,2	750	1 333
Türi	46,5	53,5	870	1 140
Valga	44,4	55,6	800	1 250
Viljandi	42,8	57,2	748	1 337
Võru	46,0	54,0	851	1 176
Alevid — Bourgs	45,2	54,8	826	1 210
Antsla	44,5	55,5	803	1 245
Elva	45,2	54,8	824	1 213
Jõgeva	47,7	52,3	913	1 096
Jõhvi	46,0	54,0	873	1 146
Kallaste	47,5	52,5	906	1 104
Kella	44,8	55,2	811	1 233
Killingi-Nõmme	44,0	56,0	786	1 272
Kunda	46,5	53,5	869	1 151
Kärda	42,1	57,9	727	1 376
Mustla	45,4	54,6	831	1 203
Mustvee	47,2	52,8	893	1 120
Mõisaküla	46,7	53,3	877	1 141
Narva-Jõesuu	46,1	54,9	823	1 215
Otepää	43,1	56,9	757	1 321
Sindi	43,9	56,1	781	1 280
S.-Jaani	40,8	59,2	690	1 449
Võõpsu	43,2	56,8	792	1 313
Vallad — Communes rurales	47,7	52,3	912	1 097
Virumaa	49,1	50,9	963	1 038
Järvamaa	48,8	51,2	953	1 050
Harjumaa	48,0	52,0	922	1 084
Läänemaa	47,4	52,6	899	1 112
Saaremaa	44,5	55,5	801	1 249
Pärnumaa	47,9	52,1	919	1 088
Viljandimaa	47,3	52,7	898	1 114
Tartumaa	47,4	52,6	902	1 109
Valgamaa	47,6	52,4	907	1 102
Võrumaa	47,9	52,1	921	1 086
Petserimaa	47,5	52,5	904	1 106
Linnad, alevid, vallad kokku	46,5	53,5	870	1 149
<i>Villes, bourgs, communes rurales — total</i>	<i>47,6</i>	<i>52,4</i>	<i>909</i>	<i>1 100</i>
Virumaa	48,8	51,2	936	1 063
Järvamaa	45,6	54,4	838	1 193
Harjumaa	47,0	53,0	886	1 123
Läänemaa	44,4	55,6	798	1 253
Saaremaa	40,7	59,3	676	1 442
Pärnumaa	46,3	53,7	843	1 158
Viljandimaa	45,9	54,1	809	1 173
Tartumaa	46,4	53,6	865	1 155
Valgamaa	47,7	52,3	913	1 096
Võrumaa	47,5	52,5	905	1 105
Eriti arvestatud — Compte à part	98,9	1,1	86 883	12
Välisvetes (E. laev.)	99,4	0,6	9 384	107
Üldse — Gr. total	47,0	53,0	885	1 130

tega, samuti 1922—34 a. vahemikul linna siirdunute sooga, ilmneb mõlema teguri mõju. Nende kõrval aga tuleb arvestada veel muude põhjustega, nagu on seda maalt korteri puudusel linnusse siirdunud, samuti rahvaloenduse ajal linnast metsa- ja mullatöödele läinud hädaabitõliste perekonnad, kelle liikmeid mehed arvestati maal, naised linnas. Sellest võibki olla tingitud, et rea vanalinnade, nagu Viljandi, Narva, Tartu kõrval ka mõnes uues linnas, nagu Tõrvas ja Põltsamaal, kus leidub rohkesti maatöölise perekondi, leiame kõrge naiste ülekaalu. Sama võib rentida ka mõne suurema naiste ülekaaluga maa kohta, nagu on seda Saare-, Lääne- ja Viljandimaa — nendest siiski, eriti Saaremaalt, on palju mehi, jättes perekondi kohale, siirdunud väljaspoole tööle, olgu lühemaks või pikema ajaks. Viljandimaa juures võiks tulla arvesse ka veel tädrukete sündimine teistest maadest pisut suuremal arvul.

Vahekorra ajaline muutuvus on teostunud kindlakujuliselt naiste kasuks, nii kui selgub võrdlustest eelmiste rahvaloenduste andmetega (tab. 7). Varemadel aegadel, mil sündimus ja ühes sellega rahvastiku vanuslik koostis oli enamvähem stabiilne, oli seda ka

Soolis vahekorra muutusi.
Changements dans la répartition d'après le sexe.

7.	100 elaniku kohta Pour 100 habitants		1 000 naise kohta mehi — Nombre des femmes pour 1 000 hommes	1 000 mehe kohta naised — Nombre des hommes pour 1 000 femmes
	M.—H.	N.—F.		
a) Praegusel Eesti maalal. Territoire présent de l'Estonie.				
Üldse — Total:				
1934	47,0	53,0	1 130	885
1922	47,0	53,0	1 128	887
Linnades — Villes:				
1934	43,9	56,1	1 279	782
1922	44,6	55,4	1 244	804
Alevites — Bourgs:				
1934	45,2	54,8	1 210	826
1922	45,9	54,1	1 179	848
Valdades — Communes rur.:				
1934	47,7	52,3	1 097	912
1922	47,1	52,9	1 124	890
b) 1881 a. loenduse maalal. Territoire de 1881.				
Üldse — Gr. total:				
1934	47,0	53,0	1 127	888
1922	47,1	52,9	1 125	889
1897	48,4	51,6	1 068	937
1881	48,3	51,7	1 072	938

sooline vahekord. Ent sõja- ja revolutsiooniaastad kõigutasid vahekorra tunduvalt meeste kahjuks — olgu nende otsese hävitamise või ka kaudselt nende elujõu kahandamise teel. Samuti pole väike sõjajärgse suurema väljarännu mõju, milles esinesid ülekaalukalt mehed — m. ca 60% naiste 40% vastu; hilisemal ajal väljarännu langedes on sood tasakaalus.

Peale selle on veel teisi põhjusi, miks suurem meeste seas on tunduvalt suurem, eriti keskeast alates.

Selle tagajärele on naiste ülekaal kasvanud ka viimasel aastakümnel, üldiselt küll pisut, kuid linnus siiski silmapaistvalt — varem mainitud põhjusil koguni sel määral, et naiste ülekaal maal on läinud tagasi.

Et viimasel ajal soolise vahekorra kujunemise peateguriks siiski oli meeste häving sõjas ja väljaränd maalt, seda osutavad lähema tuleviku kohta teostatud arvutused, — sündimuse ja suremuse oletataval

1932—34 a. tasemel püsimisel. Sellisel korral võiks arvata 1 000 mehe kohta naisi: 1940 a. 1 126 ja 1945 a. 1 124.

Samuti oleviku võrdlemisi suur naiste ülekaal meestest bioloogilist vahekorda suuresti ei häirigi, sest suurem osa naiste ülekaalust langeb raukade arvele, nii kui seda näitab vahekord vanusrühmituste järgi (tab. 8).

Sooline vahekord 10 a. vanusrühmade järgi (1 000 mehe kohta naisi) — Sexe par groupes d'âge (Nombre des femmes pour 1 000 hommes).

8.	—0	10—19	20—29	30—39	40—49	50—59	60—69	70—	Kokku Total	Tendm. Inconnu
Praguusel Eestil maalal — Territoire présent de l'Estonie.										
Linnad — Villes	981	1 041	1 200	1 281	1 357	1 385	1 709	2 465	1 279	903
Sellest — Dont: Tallinn	973	1 043	1 216	1 272	1 311	1 340	1 595	2 785	1 265	833
10—100 tuh. elan. linnad — Villes avec 10—100 mille de population	996	1 058	1 195	1 314	1 427	1 439	1 755	2 319	1 308	1 000
Alla 10 tuh. elan. linnad — Villes au-dessous de 10 mille de population	942	978	1 148	1 185	1 205	1 339	1 820	2 361	1 217	857
Alevid — Bourgs	976	1 069	1 101	1 245	1 313	1 340	1 691	1 783	1 210	1 250
Vallad — Communes rurales	974	974	1 018	1 100	1 198	1 206	1 298	1 471	1 097	971
Viru	970	921	940	1 000	1 122	1 163	1 247	1 397	1 038	801
Järva	951	933	966	1 075	1 152	1 127	1 193	1 342	1 050	632
Harju	984	972	1 006	1 088	1 136	1 203	1 270	1 397	1 086	794
Lääne	961	983	1 021	1 106	1 222	1 282	1 314	1 452	1 112	1 714
Saare	1 006	1 015	1 085	1 900	1 519	1 626	1 620	1 964	1 249	1 091
Pärnu	954	971	1 021	1 057	1 242	1 201	1 217	1 434	1 080	804
Viljandi	960	918	1 040	1 133	1 218	1 222	1 283	1 403	1 114	974
Tartu	972	996	1 035	1 113	1 195	1 205	1 306	1 454	1 100	1 594
Vaiga	1 003	1 005	1 043	1 082	1 251	1 190	1 134	1 358	1 102	1 500
Võru	971	960	1 007	1 099	1 154	1 159	1 379	1 500	1 087	711
Petsari	970	1 059	1 119	1 177	1 181	1 074	1 345	1 508	1 106	1 195
Eriti arvestatud — Compte à part	—	7	4	80	176	130	91	2 000	11	286
Üldse — Total 1934	975	984	992	1 157	1 250	1 260	1 405	1 669	1 130	932
1922	980	999	1 160	1 187	1 148	1 201	1 357	1 400	1 128	1 391
1881 a. loendus maalal — Territoire de 1881.										
1934	976	976	978	1 153	1 248	1 263	1 402	1 654	1 127	917
1922	977	996	1 139	1 185	1 152	1 202	1 362	1 482	1 125	1 363
1897	992	1 008	1 069	1 086	1 107	1 180	1 226	1 301	1 069	1 292
1881	1 000	1 016	1 098	1 106	1 098	1 124	1 208	1 366	1 072	1 460

Sündimisel poiste ülekaalu tõttu naiste arv on esimestel aastakümnetel meestest väiksem. Meeste suurema suremuse mõjul, oleviku suremistaseme juures, naiste arv teoreetiliselt peaks võrduma meeste arvule 40. a. paiku. Et see aga tegelikult on tekkinud juba varem, peab olema tingitud eelmainitud põhjustist; peale 40. a. aga on mõjustamas kõik tegurid. Kuid rahva sigimise seisukohast pole kõrgemate vanusrühmade ebavõrdne vahekord enam olulise tähtsusega. Nii võiksime üldiselt väita, et sigimisealises rahvastikus on sooline vahekord enamvähem tasakaalus. Näit. juba 20—40 a. vanuses on 1 000 mehe kohta vaid 1 065 naist, ja arvestades abiellumisvõimelistega (v. allpool) koguni 945.

Seda muidugi üleriiklikus ulatuses. Üksikuis riigis, eriti aga linnus võib mitmesugusel põhjusil olukord kujuneda teiseks, nii kui seda näitavad ka arvud. Nimelt suuremates linnades naiste arv ületab mehi juba algades 10—19 vanusrühmaga, väikelinnad aga ei erine palju valdadest ja alevitest. Kuna eesti linnades sündimisel poiste ülekaal tüdrukutele on väiksem kui maal (1 000 tüdruku kohta 1 032 : maa 1 068 vastu), siis peavad naiste ülekaalu tekitavad põhjused pääsena mõjule varem kui maal — juba lapsepõlvest peale. Selleks on esikohal linnus suurem

poiste suremuse ülekaal tüdrukute suremusest (näit. 15—19 a. rühmas 1,5 : maa 1,2 vastu).

Sama tegur võib mõjustada ka maade erinevusi. Et tab. 8 järgi ka maal naiste arv ületab mehi juba 20—29 a. vanusrühmas, üleriiklikult aga mitte, on tingitud ajateenijate kaitsevälaste mitteamvestamisest maa, alevite ja linnade suhtarvude arvutamisel, vastupidiselt üleriiklikule.

Soolise vahekorra muutused minevikuga võrreldes on tingitud, nagu varem mainitud, peale sõja mõju ka suremusmäära muutusest — mitte üksnes kõrgemas eas vaid samuti lastel. Kuid selle kõrval tuleb arvestada ka poiste kasuks muutunud vahekorraga sündimisel: sõjaajal ja peale sõda on poiste arv 1 000 tüdruku kohta kõrgem kui enne maailmasõda: näit. 1930—34 a. 1 067 : 1910—14 a. 1 049 vastu. Et selline erinevus pikapeale võib soolist vahekorda mõjustada, on ilmselt, eriti kui sellele aitab kaasa suremuse vahekorra muutumine.

Üksikute Eestis elavate rahvuste sooline vahekord on väga erinev (tab. 9). Üleriikliku vahekorra — mehi 47,0% ja naisi 53,0% — määrab eeskätt eestlaste kui enamusrühmuse koostis: mehi 46,0%, naisi 53,1%. Sellise suure naiste ülekaalu, nii üleriiklikult kui eestlastel on põhjustanud mitte üksnes erakorraliselt

suure naiste ülekaaluga raugaiga, vaid ka täistööalistel sooline koostis; ainult alla 20 a. seas, kus pole veel ohvreid nõudnud sõjad ja väljaränd, püsib veel meeste ülekaal. Venelastel, arvult eestlastele järgneval rahvusel, leiame naiste ülekaalu juba kuni 19 a. vanusrühmas, kuigi üsna väikese; 20—59 a. aga on naiste ülekaal meestest hästi madalam kui eestlastel, kuna 60 a. ja vanematel see vaid pisut erineb eestlastest.

Rahvuste sooline koostis.

Répartition d'après la nationalité (ethnique) et le sexe.

9.	Sugude %		1 000 mehe kohta			
	% des sexes		naisi — Pour 1 000 hommes des femmes			
	M.—H.	N.—F.	Üldse Total	10	20—60	
Eestlased — Estoniens	46,9	53,1	1 131	977	1 142	1 401
Venelased — Russes	48,1	51,9	1 070	1 001	1 077	1 501
Sakslased — Allemands	40,0	60,0	1 502	1 012	1 429	2 851
Rootslased — Suédois	48,0	52,0	1 085	953	1 071	1 583
Lätlased — Lettons	41,5	58,5	1 411	1 117	1 483	1 401
Juudid — Juifs	49,0	50,1	1 008	952	1 028	937
Soomlased — Finnois	48,0	52,0	1 084	850	1 123	1 600
Ingerlased — Anglais	53,7	46,3	861	1 007	609	1 500
Muud — Autres	40,3	50,7	1 030	903	1 103	985
Teadmata — Inconnue	62,1	37,9	611	765	454	1 191
Kokku — Total	47,0	53,0	1 130	979	1 139	1 508

Erilist tähelepanu pälvis aga sakslaste sooline koostis: neil naiste ülekaal esineb juba — 19 a. rühmas, kuid täistööalistel ja eriti raukade juures on see väga kõrge. Samuti väga kõrge on naiste ülekaal lätlastel — 19 ja 20—59 a. vanusrühmas, mistõttu see üldiselt, samuti kui sakslastel, on palju suurem kui teistel rahvustel Eestis. Rootslased seevastu omavad kõige parema soolise koostise: —19 a. rühmas tubli poiste ülekaalu ja täistööeas tagasihoidliku ja raukade juures pisut üle keskmise naiste ülekaalu. Soomlastel leiame — 10 a. rühmas suure poiste ülekaalu juures täistööealiste juures suure naiste ülekaalu. Juutidel aga noorte ja täistööealiste juures soodsa soolise vahekorra kõrval leiame raukadel ebanormaalselt madala arvu naisi. Samuti ingerlaste juures leiame ebanormaalse soolise vahekorra täistööealiste juures, mis võib olla seletatav osa ingeri naiste üleminekuga abiellumise teel teise rahvusse. Ent samuti ka teiste rahvuste juures sooline vahekorrd võib olla osalt tingitud ebavõrdsest üleminejate arvust teiste rahvuste hulka. Näiteks, arvestades saksa tavakeele suurema levikuga mittesakslastest naiste seas, võib pidada töönaoliseks ka mittesakslaste suuremat saksastumist naiste arvel. Ent teisest küljest, suur naiste ülekaal noorte ja täistööealiste seas sakslaste ja lätlaste juures võib paratamatult põhjustada segaabiellude tekkimist teistest rahvustest meestega ja seega neid mõjustada denatsionaliseerivalt.

Lõpuks toome võrdluseks andmed soolise vahekorra kohta välisriiges (tab. 10). Kuigi, nagu nägime, kogu rahva kohta saadud andmeist ei saa teha kaaluvaid järeldusi rahva vitaliteedi kohta, võivad toodud võrdlusarvud siiski olla huvitavad — seda peamiselt majanduslikest ja poliitilistest vaatekohtadest.

Sooline vahekorrd Eestis ja tähtsamais välisriigies.

Sexe de la population des divers pays.

10.	Rahvaloendus Recensement	1 000 mehe kohta naisi — Nombre des femmes pour 1 000 hommes	1 000 naise kohta mehi — Nombre des hommes pour 1 000 femmes
Euroopa.			
Austria	22. 3. 1934	1 081	925
Belgia	31. 12. 1930	1 019	981
Bulgaaria	31. 12. 1934	991	1 009
Danzig	18. 8. 1929	1 130	885
Eesti	1. 3. 1934	1 123	884
Hispaania	31. 12. 1930	1 030	971
Hollandi	31. 12. 1930	1 013	987
Iiri	19. 4. 1926	972	1 029
Itaalia	21. 4. 1931	1 045	957
Kreeka	16. 5. 1928	1 017	983
Leedu	17. 9. 1923	1 097	912
Luksemburg	31. 12. 1930	943	1 061
Läti	11. 2. 1930	1 144	874
Lõuna-Slaavia	31. 3. 1931	1 022	979
Norra	31. 12. 1930	1 051	951
N. S. V. L.		1 103	907
Sel. Vene S. N. vab.		1 123	891
Ukraina	17. 12. 1926	1 059	944
Valgevene		1 042	950
Portugal	1. 12. 1930	1 096	912
Prantsuse	8. 3. 1931	1 071	934
Rootsi	31. 12. 1930	1 033	968
Saksa (Saarimaaga)	16. 6. 1933	1 058	945
Soome	31. 12. 1930	1 027	974
Suur-Briti:			
Sel. Inglismaa ja Wales		1 088	919
Sovi	26. 4. 1931	1 083	924
Põhja-Iiri	18. 4. 1926	1 066	938
Šveits	1. 12. 1930	1 076	929
Taani	5. 11. 1930	1 045	957
Tšehhoslovakkia	1. 12. 1930	1 082	942
Ungari	31. 12. 1930	1 044	958
Aasia.			
Briti India	26. 2. 1931	940	1 063
Jaapan	1. 10. 1930	973	1 028
N. S. V. L.		953	1 049
Sel. Aasia-Vene		979	1 022
Tagaikaukasus	17. 12. 1926	948	1 055
Turkmeenia		882	1 134
Usbekia		884	1 131
Tadžikia		880	1 124
Siham	15. 7. 1929	986	1 015
Pakistina	18. 11. 1931	968	1 033
Türgi	28. 10. 1927	1 089	918
Aafrika.			
Egiptus	19. 2. 1927	1 009	991
Ameerika.			
Brasillia	1. 6. 1920	984	1 017
Kolumbia	16. 11. 1928	994	1 000
Mehhiko	15. 5. 1930	1 089	963
Tšilli	27. 11. 1930	1 020	981
U. S. A.	1. 4. 1930	976	1 025
Austraalia.			
Austraalia (Briti)	30. 6. 1933	969	1 032
U.-Guinea	1931	834	1 199
U.-Meremaa	20. 4. 1926	959	1 043

Võrreldes tähtsamate välisriigega naiste arv Eestis osutub erakorraliselt kõrgeks. Leidub vähe riike sellise naiste ülekaaluga ja nendekski osutuvad vaid lähemad naabrid: Vene, Läti ja Danzig. Mujal Euroopas leidub 1 000 mehe kohta naisi kõigjal alla 1 100, kuna teistes maailmajagudes enamais kohis naiste arv on meeste arvust koguni väiksem.

2. Rahvastiku vanuslik koostis.

Age de la population.

Rahvastiku vanuslik koostis omab erilist tähtsust rahvastikuprobleemis mitte üksnes bioloogilisest vaid ka majanduslikust ja poliitilisest seisukohast. Sest üksikute vanusrühmade osatähtsusest rahvastikus on suuresti

Vanuslik koostis 1922 ja 1934 a. (järg) — *Age de la population en 1922 et 1934 (suite)*.

11.	Arv — Nombre						10 000 elan. jaotus vanusaastate järgi 10 000 habitants d'après l'Age					
	M. — H.		N. — P.		K. — T.		M.		N.		K.	
	1934	1922	1934	1922	1934	1922	1934	1922	1934	1922	1934	1922
70.	2 097	2 581	4 854	3 749	7 851	6 324	57	50	81	64	70	57
71.	2 720	2 012	4 045	2 849	6 771	4 861	52	39	68	49	60	44
72.	2 415	2 079	3 828	2 982	6 243	5 061	46	40	64	51	55	46
73.	2 300	1 797	3 829	2 505	6 129	4 302	44	35	64	43	54	39
74.	1 993	1 547	3 330	2 246	5 323	3 793	38	30	56	38	47	34
75.	1 808	1 476	2 977	2 110	4 785	3 586	34	28	50	36	42	32
76.	1 468	1 008	2 416	1 600	3 884	2 698	28	21	41	27	35	24
77.	1 351	1 032	2 344	1 595	3 695	2 617	26	20	39	27	33	24
78.	1 140	1 013	1 984	1 413	3 124	2 426	22	20	32	24	28	22
79.	1 039	798	1 740	1 126	2 779	1 924	20	15	29	19	25	17
70—79.	19 237	15 423	31 347	22 169	50 584	37 592	367	298	524	378	449	339
80.	868	880	1 578	1 508	2 446	2 304	16	17	26	26	22	22
81.	750	558	1 219	868	1 975	1 426	14	11	20	15	18	13
82.	626	590	1 140	1 020	1 740	1 610	12	11	19	17	16	15
83.	527	365	911	615	1 438	980	10	7	15	10	13	9
84.	442	356	719	568	1 161	923	8	7	12	10	10	8
85.	308	311	624	521	932	832	6	6	10	9	8	8
86.	222	231	415	366	637	597	4	4	7	6	6	5
87.	156	148	313	251	469	399	3	3	5	4	4	4
88.	118	152	200	237	378	339	2	3	4	4	3	4
89.	70	82	204	157	274	230	1	2	3	3	2	2
80—89.	4 093	3 678	7 383	6 111	11 476	9 739	76	71	121	104	102	90
90.	64	104	102	192	256	200						
91.	50	46	105	88	155	134						
92.	29	42	99	112	128	154						
93.	20	13	69	39	98	52						
94.	9	11	37	23	46	34						
95.	6	11	13	36	19	47						
96.	7	4	14	19	21	23						
97.	0	7	9	16	15	23						
98.	3	0	11	13	14	19						
99.	—	1	5	8	5	9						
100.	1	7	2	8	3	15						
101.	1	—	—	3	1	3						
102.	—	2	—	6	—	8						
103.	—	—	—	—	—	—						
104.	—	1	—	—	—	1						
105.	—	—	—	2	—	2						
106.	—	—	1	1	1	1						
107.	—	—	—	1	—	1						
90—99.	205	253	557	567	762	822	4	5	9	10	7	7
Kokku — Total	528 211	519 769	596 894	586 166	1 125 105	1 105 935	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Teadm. — Inconnu	677	470	631	654	1 308	1 124	—	—	—	—	—	—
Üldse — Gr. total	528 888	520 239	597 525	586 820	1 126 413	1 107 059	—	—	—	—	—	—

sõltuv nii abiellumise, sündimise ja suremise, kui töötajate rahvastiku ja riigikaitsevõimeliste arv. Seepärast peatumegi vanuse juures üksikasjalisemalt.

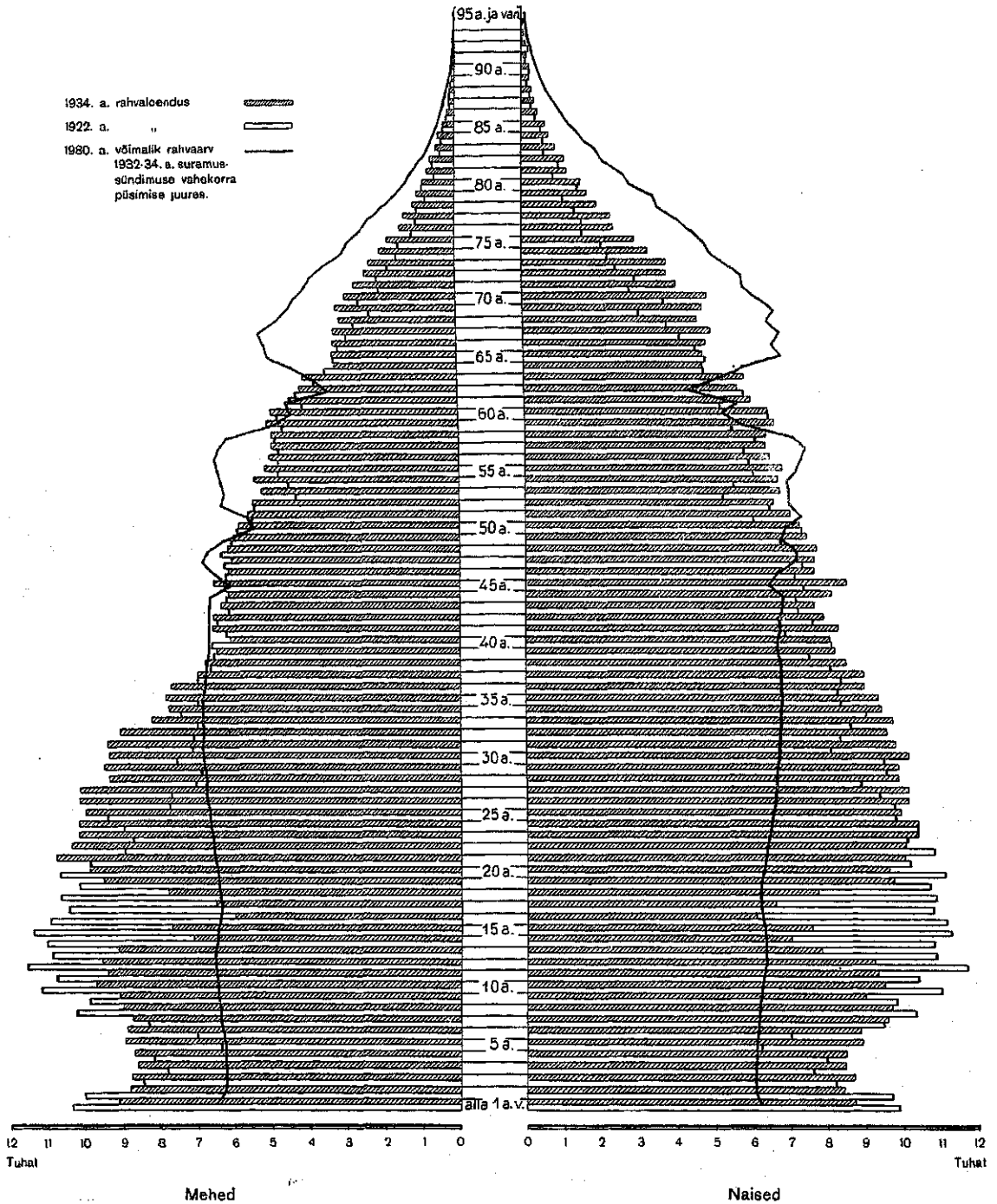
Rahvastiku tildarv 1934 a. üksikute vanusaastate ja 10 a. vanusrühmade järgi (tab. 11), võrreldud 1922 a., näitab kõige selgemini, milline on rahvastiku vanuslik koostis ja millised muutused teostuvad selles olevikus. Kuigi rahvastiku vanuslik koostis on suurel määral tingitud ka minevikust on selles siiski madala sündimise ja suure suremise tõttu oleviku mõju suur ja lõpptulemus on ikkagi rahva oleviku ja veel enam tuleviku eluküsimus.

Vaadeldes rahvastiku % jagunemist vanusaastate järgi (tab. 11) tervetes arvudes 10 000 elan. jagunemisenähtused nendime kõigepealt tööka, et kokku kuni 10 a. laste osatähtsus 11 a. ajavahemiku möödudes on jäänud küll samaseks kui 1922 a., kuid üksikuis vanusaastais leiame suuri erinevusi. Nimelt 1934 a. üksikute vanusaastate osatähtsuse väikese erinevuse kõrval leiame sõjaaastate erakordselt madala sündimise mõjul 1922 a. 3—6 a. osatähtsuse, enne ja peale sõda

sündinutega võrreldes, üsna väikese. Ilma sellise tähtsusega see vanusrühm, 1934 a. juba 10—19 a. rühmas, oluaks palju suurem arvult ja osatähtsusest. Tegelikult aga esineb see ebanormaalsetes koostises generatsioon nii 1934 a. kui ka edaspidi — läbistades kogu inimese ja moonutades kogu selle kestes rahvastiku vanusliku koostise pilti.

Kuid vähe seda. Ka 1934 a. kuni 10 a., s. t. viimase aastakümne sugupõlv, kuigi aastatelt enamvähem ühtlane, jääb arvult ja osatähtsusest suuresti taha sõjaeelsete aastate generatsioonest, sest need 20—30 a. näol ületavad kuni 10 a. suuresti ja koguni 30—40 a. peaaegu võrduvad viimastele, vaatamata aastaid kestnud suremusele ja sõjaaegsele hävimisele. See tähendab, et algades sõjaaegsega, eriti aja peale sõda „normaalseks” kujunenud madala sündimise ajastust pärit sugupõlviga on kujunemas olevikust erineva vanusliku koostisega uus rahvastik. See on kujutatud võrdlevas rahvastiku-püramiidis musta joonena, mida ümbritseb 1922 ja 1934 a. reaalse rahvastiku astmestik. Võrdlus on toodud absoluutarvu-

Rahvastikuvannusliku koostis 1922 ja 1934 ning võimalik vanuspiiramid 1980 a.
 Composition comparée de la population d'après l'âge en 1922 et 1934.

des ja näitab ühtlasi rahvastiku koguarvu võimalikku kujunemist, kui sündimuse ja suremuse tase tulevikus ei muutu paremaks.

Toodud võrdluspüramiid, samuti kui tabelite suhtarvud näitavad, et 1934 a. seisundis rahvastiku koostis, vaatamata kasvanud raukade osatähtsusele,

on töö- ja ka sünitusealiste kogult rikkam kui kunagi varem, võrreldes 1922 a. 20—59 a. rühmana 56,5% : 52,0% vastu, ja 20—39 a. rühmana 33,2% : 30,6% vastu. See tähendab, oleviku töögeneratsiooni koormus ülalpeetavatega on väiksem ja sünitajate osatähtsus rahvastikus suurem kui

10 000 elaniku ositus vanuse järgi 1881 a. maaalal ulatuses — Répartition de 10 000 habitants par âge (territoire de 1881).

12.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes				Kokku — Total			
	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881
— 0	1 634	1 623	2 288	2 448	1 415	1 410	2 123	2 284	1 518	1 500	2 203	2 364
10—19	1 517	2 078	1 968	2 083	1 314	1 339	1 857	1 925	1 409	1 951	1 910	1 977
20—29	1 932	1 661	1 630	1 637	1 677	1 685	1 636	1 675	1 796	1 674	1 636	1 657
30—39	1 526	1 368	1 403	1 202	1 561	1 441	1 423	1 240	1 544	1 407	1 413	1 221
40—49	1 203	1 236	1 035	1 078	1 333	1 250	1 070	1 106	1 272	1 242	1 053	1 093
50—59	1 012	977	776	861	1 134	1 044	842	903	1 077	1 012	811	882
60—69	718	685	570	516	804	822	665	582	811	758	623	550
70—79	374	305	264	181	537	389	316	224	461	350	291	204
80—89	80	73	48	40	126	106	63	55	105	91	56	47
90—99	4	4	3	4	9	8	5	6	7	6	4	5
100—100	4	4	3	4	9	8	5	6	7	6	4	5
Kokku — Total	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

kunagi (sellest pikemalt hiljem). Kuid selline seisund on, nii kui öeldud, põhjalikult muutumas praegu alla 20 a. vanuste noorte jõudmisega täisealisteks.

Veel ulatuslikumana esineb eesti rahvastiku vanusliku koostise muutus võrreldes seisundiga möödunud sajandi viimases veerandis — 1881 ja 1897 a. Kuna selles ulatuses võrdlust on võimalik teostada vaid 1881 a. üleskirjutuse maa-alal, seega pea puhtalt eestlaste maa-ala piirides, siis on tulemused seda enam tähelepanu pälvid (tab. 12).

Võrreldes 1881 a. koostisega esineb 1934 a. koostises rahvastik täiesti erinevana: laste ja noorte (—19 a.) osatähtsus on langenud 43,4% pealt 29,3% peale (meestel 44,8% p. 31,5% ja naistel 42,1%-lt 27,9% peale). Samal ajal aga on tõusnud kõikide teiste vanusrühmade osatähtsus: 20—39 a. 28,8%-lt 33,4% peale, 40—60 a. 19,8%-lt 23,5% peale ja 60 a. 8,0%-lt 13,8% peale. Seega on eesti rahvastik 53 a. kestes oma koostiselt muutunud tunduvalt vanemaks — keskmiselt 6,2 a. võrra (34,1 a. : 27,9 a. vastu 1881 a.).

Eriti kujukalt väljenduvad eesti rahvastiku vanusliku koostise muutused noorte ja raukade arvu võrdluses täistööealiste arvuga (tab. 13). Nimelt, võttes täistööealiste arvu = 100, leiame 1881 a. loenduse maa-alal raukade % suuresti kasvanud: 53 a. jooksul 7,7 punkti ja viimase 11 a. jooksul samal määral kui kogu Eestis — 1,7 punkti võrra. Samal ajal aga on eriti suuresti kahanenud nii laste arv — 1881 a. maa-alal 22,0 ja 1,7 p. võrra, kui noorte arv 16,0 ja 11,8 p. võrra. Kogu Eesti ulatuses aga on laste ja noorte arvu langus viimase 11 a. jooksul pisut suuremgi — 1,8 p. ja 11,9 p. võrra, mis vihjab sellele, et piiriäärsetel kõrgema sündimusega ja suuremusega maa-aladel noorpõlve juurekasv on langenud rohkem kui puht-eesti maa-aladel. Selline olukord võib kesta ka veel mõnda aega tulevikuski, mis tunduvalt mõjustaks Eesti rahvastiku seni väikest juurekasvu.

Kuid oletades, et sündimuse ja suremuse määr jääks pikemaks ajaks püsivaks 1932—34 a. tasemele,

jääks noorsoo juurdekasv rahvastikus täiel määral sõltuvaks sünitusealiste arvust. Ja kuna see sõja-

Noorte ja raukade % täistööeaste arvust.
Importance comparée des jeunes gens et vieillards en % au total des âgés de 20—59 ans.

13.	> 9	10—19	20—59	60 <
1. Üldse — Total.				
1934	27,6	25,5	100,0	24,0
1922	29,4	37,4	100,0	22,3
1881 a. maaalal. <i>Territoire de 1881.</i>				
1934	26,7	24,8	100,0	24,3
1922	23,4	36,6	100,0	22,6
1897	44,8	38,8	100,0	19,8
1881	48,7	40,8	100,0	16,0
1934.				
2. Linnad ja maad. <i>Villes et arrondissements.</i>				
a) Mehed — Hommes.				
Üldse				
Linnades kokku	23,8	27,5	100,0	20,5
Tallinnas	20,2	23,4	100,0	15,4
10—100 t. elan. linnades	15,8	10,4	100,0	11,9
Alla 10 t. elan. linnades	23,3	25,8	100,0	18,7
Aleveis kokku	27,4	32,3	100,0	20,7
Maades kokku	31,1	29,0	100,0	17,9
	35,5	30,1	100,0	23,6
b) Naised — Femmes.				
Total				
Villes — total	25,6	23,7	100,0	27,1
Tallinn	15,3	18,9	100,0	23,3
Villes avec 10—100 mill. hab.	12,0	15,8	100,0	17,9
Villes moins de 10 mill. hab.	17,5	20,6	100,0	27,6
Bourgs — total	21,0	25,7	100,0	29,5
Arrondissements — total	24,6	23,7	100,0	20,0
	31,1	29,3	100,0	29,0
c) Kokku — Total.				
Linnades kokku	17,5	20,9	100,0	19,9
Tallinnas	13,7	17,4	100,0	15,3
10—100 t. elan. linn.	20,0	22,8	100,0	23,7
Alla 10 t. elan. linn.	23,9	28,0	100,0	24,3
Aleveis kokku	27,5	26,1	100,0	25,3
Maades kokku	33,2	28,1	100,0	26,5
Võrumaa	34,0	28,0	100,0	24,0
Järvamaa	31,5	26,5	100,0	26,8
Harjumaa	30,2	28,4	100,0	26,7
Läänemaa	31,9	27,5	100,0	29,0
Saaremaa	36,0	32,5	100,0	28,8
Pärnumaa	31,4	25,5	100,0	27,8
Viljandimaa	29,4	23,2	100,0	31,8
Tartumaa	31,5	27,3	100,0	28,0
Valgamaa	30,3	23,4	100,0	27,7
Võrumaa	33,3	27,9	100,0	24,2
Peterimaa	47,4	38,9	100,0	17,4

ja pealesõjase generatsiooni täisealiseks saamisel järjest väheneb, siis on oodata mõnda aega ka rahvastiku vanusliku koostise muutumist senises suunas, kuni uue tasakaalu saabumiseni — sõjaeelse sugupõlve raugastumisel ja väljasuremisel — umbes 40—45 a. pärast. Seks ajaks saavutatud tasakaalu juures moodustaksid 20—59 a. arvust tab. 11 eeskujul: —9a. 23,0%, 10—19 a. 24,0% ja raugad 40,0%. Selline rahvastiku vanuslik koostis aga vihjab kindlakujuliselt püsivale suremuse ülekaalule.

Seni aga elame keset rahvastiku vanusliku koostise muutust ja seetõttu on eriti tähtis jälgida alasid, kus see on seni jõudnud kõige kaugemale. Ka seda näitavad eelmise tabeli andmed (tab. 13). Nimelt, nentides kogu riigis kuni 10 a. arvu ületavat raukade arvu 3,6 punkti võrra, ei leidu seda linnades mitte — seal, eriti Tallinnas, samuti keskmiselt 10—100 tuh. elan. linnus raukade arv ületab laste arvu; ainult aleveis ja valdades laste arv ületab raukade arvu 2,2 ja 6,7 punkti võrra. Ent osutunud erinevusi siiski ei saa kirjutada täiel määral elukoha, s. t. linna, alevi ja maa kui selliste arvele, vaid suurel määral ka linnus ja aleveis elava rahvastiku erineva sotsiaalse ja majandusliku seisundi arvele, võrreldes valdade rahvastikuga, — samuti kui nimetatud seisundilt erinevad üksikud maadki. Ja vastavalt sellele leiame maadegi rahvastikus vanuslikus koostises paljuütlemaid erinevusi: Viljandimaal raukade arv ületab laste arvu 2,4 p. võrra, mujal laste arv ületab küll raukade arvu, ent siiski väga erineval määral. Nimelt maade keskmisest on see väiksem Valga- 2,6, Lääne- 2,9, Harju-

3,5, Tartu- 3,6, Pärnu- 3,6 ja Järvamaal 4,7 ja suurem Saare- 7,8, Võru- 9,1, Viru- 10,0 ja Petserimaal koguni 30,0 punktiga. Neid vahakordi mõjustab peale eelõeldu mitte üksnes erinev sündimuse ja suremuse määr, vaid ka erinev eluga. Viimane on suurel määral sõltuv elu-, töö- ja tervishoiulisist tingimustest; ja kuna need esinevad pea vastandilistelena, näit. Viljandi- ja Petserimaal, siis leiame seal ka äärmised raukade arvud.

Kuid raukade osatähtsusele rahvastikus on vaid majanduslik tähtsus; rahva elujõu seisukohast on kaaluv vaid laste ja noorte arv. Kuna aga 10—19 a. noorte arvus esineb ka sõjaaegne sugupõlv, siis oleviku ja lähema tuleviku suhtes mõõduandvana esineb vaid laste rühm (—9 a.). Seepärast, kui leiame suhtelise laste arvu maade keskmisest (33,2) suurema peamiselt Petseri- (47,4), Saare- (36,6), Viru- (34,0) ja Võrumaal (33,3), siis tähendab see, et nende maade osatähtsus Eesti elus võib lähemas tulevikus kujuneda tunduvalt suuremaks kui praegusel ajal, eriti kui arvestame, et nende maade rahvastik kokku moodustab kogu maa rahvastikust 38,4%.

Millises vanuslikus koostises esineb eesti rahvastik üksikuis linnus ja mais, näitab tab. 14. Seejuures pikemat peatuda pole siin ruumi, kuigi kohati leidub mitmeti huvitavaid omapärasusi.

Võrdlusi tähtsamate Euroopa riigega võimaldab tab. 15. Selle kohaselt Eesti rahvastiku vanuslik koostis üldiselt osutub analoogiliseks teiste madala sündimusega maade rahvastiku koostisega, eesotsas Prantsuse, Inglise ja Saksa omaga; ainult

Vanuslik koostis (%) Eestis ja tähtsamais Euroopa riigis — *Age de la population en divers pays en %.*

15.	Rahvaloenduse aeg Recensement	Mehed — Hommes					Naised — Femmes					Kokku — Total				
		0	10—19	20—39	40—59	60—	0	10—19	20—39	40—59	60—	0	10—19	20—39	40—59	60—
Austria	22. III 1934	15,7	15,2	34,2	23,1	11,0	14,2	13,9	33,3	25,5	12,9	14,9	14,5	33,8	24,4	12,2
Belgia	31. XII 1920	15,9	19,6	32,1	22,8	9,4	15,2	18,9	32,1	22,8	10,9	15,5	19,2	32,2	22,8	10,2
Bulgaaria	31. XII 1926	25,1	21,8	29,1	15,9	8,2	24,3	20,9	30,2	16,6	8,0	24,7	21,3	29,7	16,2	8,1
Eesti	1. III 1934	10,8	15,4	34,2	21,9	11,5	14,3	13,5	32,2	24,4	15,3	15,0	14,3	33,2	23,2	13,5
Hollandi	31. XII 1930	21,6	19,2	30,6	19,4	9,1	10,6	18,0	31,3	19,8	9,8	21,1	18,9	30,9	19,6	9,4
Iiri	18/19. IV 1926	19,3	19,7	27,3	21,7	12,1	19,2	19,5	27,5	20,0	13,8	19,3	19,5	27,4	21,1	12,7
Inglise ja Wales	20/27. IV 1931	16,7	17,4	31,6	23,6	10,7	15,0	15,9	32,0	24,8	12,3	15,8	16,6	31,7	24,9	11,6
Itaalia	21. IV 1931	22,9	18,1	29,7	18,7	10,6	21,2	17,0	30,6	20,2	11,0	22,0	17,5	30,2	18,5	10,8
Kreeka	15/16. V 1928	23,1	21,8	23,4	18,1	8,7	21,7	20,4	30,4	18,1	9,1	22,4	20,9	29,4	18,1	8,9
Leedu	17. IX 1923	19,9	24,7	29,2	15,5	10,6	18,0	23,7	30,6	17,4	10,2	18,9	24,2	30,0	16,5	10,3
Läti	11. II 1930	18,0	15,8	31,1	22,8	11,4	14,0	14,0	32,4	23,7	13,7	17,2	14,9	31,8	23,2	12,6
Lõuna-Slaavia	1. IV 1931	27,6	17,5	30,9	15,9	8,1	26,0	16,7	30,8	18,1	8,4	26,7	17,1	30,9	17,0	8,2
Norra	1. XII 1930	10,2	20,6	31,0	18,5	10,6	17,6	18,9	31,1	19,8	12,6	18,3	19,7	31,0	19,2	11,0
Poola	30. IX 1921	22,5	26,3	26,9	16,9	7,2	20,7	25,7	29,2	17,0	7,2	21,5	26,0	28,1	17,0	7,2
Prantsuse	8. III 1931	18,1	13,6	32,0	23,3	12,7	16,5	12,5	30,6	25,1	15,1	17,3	18,0	31,3	24,2	14,0
Rootsi	31. XII 1930	16,5	18,6	32,0	21,2	11,8	15,4	17,4	31,4	22,0	18,8	15,9	18,0	31,8	21,6	12,8
Saksa	16. VI 1933	32,2 ¹⁾	35,1	22,3	10,4	29,5 ²⁾	34,9	24,1	11,5	30,8 ²⁾	35,0	30,2	35,0	23,2	11,0	
Soome	31. XII 1930	20,8	19,9	32,1	23,4	8,3	19,2	18,4	31,5	20,5	10,3	20,0	19,1	31,8	20,0	9,2
Šoti	26. IV 1931	19,1	18,6	30,0	21,8	10,5	17,3	17,1	30,8	22,8	12,0	18,1	17,9	30,4	22,2	11,3
Šveits	1. XII 1930	17,4	17,6	32,6	22,6	9,8	15,8	16,3	33,2	23,1	11,6	16,5	16,9	32,8	22,8	10,7
Taani	5. XI 1930	18,8	18,9	31,1	20,7	10,2	17,9	17,9	31,9	21,2	11,3	18,2	18,4	31,5	20,9	10,8
Tšehhoslovakkia	1. XII 1930	20,8	16,3	34,1	19,3	9,6	19,1	15,1	39,7	21,0	10,9	19,9	15,7	34,0	20,2	10,2
Ungari	31. XII 1930	21,2	17,0	32,9	19,3	9,6	19,9	16,3	33,2	20,8	9,9	20,4	16,7	33,1	20,0	9,7
Vene	17. XII 1926	26,6	23,7	28,9	14,9	0,1	24,6	22,7	30,2	15,4	7,2	25,6	23,2	29,6	15,0	6,7

raukade arvult näib Eesti pisut ületavat kõiki esindatud riike. Eriti madal on raukade arv ja vastupidiselt kõrge laste ja noorte arv suure sündimusega maades, eesotsas N.-Vene, Jugoslaavia, Bulgaaria ja Poolaga. Siiski peab pidama silmas, et viimati nimetatud

riikide vanuslikku koostist laste ja naiste ülekaalu ka suks on mõjustanud ka nendes kõrge suremus. Kuna omakorda ka meeste ja naiste suremus on erinev üksikuis riigis, siis enam-vähem täpsalt sarnlevat vanuslikku koostist on raske kohata.

¹⁾ % summa igal pool ei võrdu 100, teadmata vanusega lahtri väljajätmise tõttu.

²⁾ 31. XII 1933 arvutuse kohaselt: — 0 a. mehi 16,1%, naisi 14,7%, kokku 15,5%; 10—19 a. m. 15,7%, n. 14,4%, k. 14,9%.

3. Perekonnaseis. Rahvastiku juurekasvu eel-
État civil. dusena perekonna kaaluva osa
tõttu omab ka rahvastiku perekonnaseis suurt täht-
sust. Kuigi olevikus sündimus suurel määral enam ei
piirdu abieludega, teispoolt aga ka abielud sageli esi-
nevad steriilsena, võib siiski ka nüüd perekonnaseisu
järgi traditsioonipäraselt otsustada, millisel määral
rahvastik on valmistunud ette noorpõlve soetamiseks
ja selle eest hoolitsemiseks. Eriti viimase ülesande
seisukohast on perekonnaseisu eritlemine tähtis, sest
oleviku elutingimustes on sündinud laste elu- ja are-
nemisvõimalused siiski soodsamad abielulistel (pere-
konnas). Peale mainitute peab eristama veel viimasel
ajal hulgaliseks kujunenud abieluliste kuid tegelikult
lahuselavate seis. Kuigi selle arvestamisel vormiliste
tunnuste puudusel on raskusi, on siiski esinemissage-
duse jälgimine väga tähtis.

1934 a. rahvaloenduse andmete kohaselt esineb
eesti rahvastiku perekonnaseis järgmisena (tab. 16).

Perekonnaseis — *État civil.*

16.	Arv			%		
	Mehed	Naised	Kokku	H.	F.	T.
Vallalised — <i>Célib- taires</i>	155 539	157 442	312 981	39,5	38,8	36,4
Abielus — <i>Maris</i>	219 070	218 684	437 754	55,6	46,9	50,9
<i>Naist lahuselavaid Dont vivant en sé- paration</i>	4 011	5 521	9 532	1,0	1,2	1,1
Lahutatud — <i>Divorcés</i>	2 927	4 565	7 492	0,8	1,0	0,9
Lesed — <i>Veufs</i>	16 152	85 125	101 277	4,1	18,3	11,8
Kokku — Total	393 738	465 816	859 554	100,0	100,0	100,0
Teadmata perek.-sei- suga — <i>Inconnu</i>	2 465	2 465	4 930	0,6	0,5	0,6
Kokku 15 a. ja van.						
<i>Total de 15 a. et plus</i>	396 208	468 281	864 484	74,8	78,3	76,6
Kuni 15 a. vanuseni						
<i>Moins de 15 a.</i>	132 685	129 244	261 929	25,2	21,7	23,4
Üldse — <i>Gr. total</i>	528 893	597 525	1126 418	100,0	100,0	100,0

Toodust selgub, et üldiselt pool rahvastikust on
abielus — meestest 55,6% ja naistest 46,9%. Selline
suur vahe on tingitud naistest suurest leskede arvust,
keskmise vanusega 61,6 a., kellest valdav enamik kuu-
lub rauga-esse ja seega ei saa etendada mingit osa
rahvastiku sigimuses. Sama on kehtiv ka enamiku
meesleskede kohta, kelle keskmiseks vanuseks on
63,0 a. Lahutatute arv, vaatamata aastaid kestnud
võrdlemisi sagedasele abielulahutusele, pole siiski
suur, eriti meestel, kellest nähtavasti on taasabiellu-
nuid rohkem kui naislahutatuid. Järelejäänud lahu-
tatuid, keskmise vanusega m. 43,4 a. ja n. 40,5 a.,
võiks rahvastiku sigimuses olla tähtsust vaid osal.
Abieluliste arvus, naistest keskmise vanusega 41,3, pisut
(386 juhu võrra) ületavad mehi, keskm. vanuses 45,9,
mis võib olla tingitud peamiselt naistest suuremal
arvul välismaal viibivatest abielumeestest. Abielulis-
test lahuselavate kohta (tab. 16) toodud andmed pole
küllalt täpsad, mida osutab ka sugude suur erinevus.
Täiendava uurimuse kohaselt võib lahuselavate tõe-

line arv mõlemal sool kokku olla ca 14 tuhat, ehk 3,2%
abieluliste üldarvust. See on rahva sigimuse seis-
kohast küllaltki tähelepanu pälv arv, kuigi vast
osa lahuselavaid hiljem jälle kooselu võivad alata.
Vallaliste arvud on mõlemal sool väga lähedased; pea-
legi võib vallasnaiste väike ülekaal langeda vanama-
ealiste arvele, sest keskmiselt vanuselt naised ületavad
mehi 27,0 a.: meeste 25,8 a. vastu. Juba need üldise
iseloomuga andmed osutavad sellele, et rahvastiku
sigimuse seisukohast sooline vahelkord, nii kui eespool
väätsime, pole mitte halb.

Iseküsimus aga on, kui võrra abieluliste määr vas-
tab rahvastiku intensiivsema sigimuse nõuetele. Kui
võrrelda 1934 a. rahvastiku perekonnaseisundit selli-
suga 1922 a. ja eriti varemate aegade, siis paistab
(tab. 17), nagu oleks olukord kujunenud üha paremaks:
1934 a. abieluliste % meestel ületab nii 1922 a. kui
1897 ja 1881 a.; ainult naistel jääb see viimastest aas-
tatest pisut taha — jällegi suure leskede arvu tõttu.

Perekonnaseis % (15 a. ja vanemal).
État civil en % (15 ans et plus).

17.	Mehed — Hommes					Naised — Femmes				
	Vallalised	Abielus	Lahutatud	Lesed	Kokku	Célibitaires	Mariées	Divorcées	Veufes	Total
	Prægnant maalal — Territoire présent.									
1934	39,5	55,6	0,8	4,1	100,0	33,8	46,9	1,0	18,3	100,0
1922	42,2	53,3	0,2	4,3	100,0	37,0	45,7	0,2	17,1	100,0
	1881 a. maalal — Territoire de 1881.									
1934	40,1	55,1	0,7	4,1	100,0	34,3	46,5	1,0	18,2	100,0
1922	42,7	52,9	0,2	4,2	100,0	37,5	46,3	0,2	17,0	100,0
1897	42,0	53,7	0,1	4,2	100,0	30,6	45,8	0,1	14,5	100,0
1881	41,1	54,0	0,1	3,9	100,0	36,5	45,9	0,1	14,5	100,0

Kuid esinev soodus olukord võib olla ka näiline, tingitud eelpool kirjeldatud rahvastiku vanuslikust koostisest, milles kesk-, s. t. abieluliste arv, võrreldes varemate aegade, on esindatud noorte arvel eriliselt tugevasti.

Seepärast seisukorra lõplikuks selgitamiseks on õigem võrrelda abieluliste arvu suhteliselt täisealiste arvuga, ja ka seejuures arvestada vaid teatavas vanuses isikutega, nimelt sigimisealistega. Sest eritledes perekonnaseisu andmeid vanusrühmade järgi (tab. 18) nähtub, et 1934 a. oli abielulistest sigimiseast väljas: mehi — 60 a. ja vanemaid — 20,2%, naise 50 a. ja vanemaid 29,5%, ehk koos kustuva sigimisevõimega isikutega: mehi 50 a. ja vanemaid 40,4%, naise 40 a. ja vanemaid 53,0%. Võttes rahvastiku sigimuse seisukohast mõõduandvaiks viimaseid piire, osutub nende taha kuuluvaiks ka mitte vähe vallalisi — 16 a. ja vanemate arvu kohta mehi 6,8% ja naise koguni 25,2%, rääkimata lahutatuid — m. 29,2%, naise 50,1% ja eriti leskedest — m. 85,7%, n. 94,7%.

Kõrvaldades vaatlusest viimati mainitud, samuti noorukid — mehi kuni 20 a. ja naise kuni 18 a., ja arvestades seega vaid täissigimisealistega, saame iga vanusrühma kohta järgmised perekonnaseisu vahelkorrad (tab. 19).

Perekonnaseis vanuse järgi % — *Etat civil d'après l'âge en %.*

18.	10—17	18—19	20—20	30—39	40—49	50—59	60 <	Kokku Total	Teadm. Inconnu	Keskmine vanus (Mo) Age moyen
Mehed — Hommes.										
Vallialised	8,5	11,0	52,0	15,1	6,0	3,7	3,1	100,0	0,2	25,8
Abielus	0,0	0,0	10,6	25,4	23,6	20,2	20,2	100,0	0,1	45,9
Lesed	—	0,0	1,2	4,9	8,2	14,7	71,0	100,0	0,2	63,0
Lahutatud	—	—	0,4	32,9	31,5	20,2	9,0	100,0	0,3	43,4
Kokku	3,2	4,5	26,0	20,6	16,3	13,7	15,7	100,0	0,2	37,9
Naised — Femmes.										
Célibataires	8,3	11,0	39,1	16,4	9,7	7,1	8,4	100,0	0,2	27,9
Marées	0,0	0,4	18,3	28,3	23,5	10,7	12,8	100,0	0,1	41,3
Veues	0,0	0,0	0,7	4,6	13,1	22,2	59,4	100,0	0,1	61,6
Divorcées	0,0	0,1	12,8	37,0	31,3	12,8	6,0	100,0	0,1	40,5
Total	2,7	3,8	21,8	20,1	17,2	14,5	19,9	100,0	0,1	40,9
1000 mehe kohta naised — Nombre des femmes pour 1000 hommes.										
Vallialised	993	956	761	1 103	1 026	1 938	2 748	1 012	—	—
Abielus	8 727	12 808	1 723	1 114	906	821	631	998	—	—
Lesed	—	1 333	3 255	4 944	8 470	7 936	4 413	5 271	—	—
Lahutatud	—	—	3 106	1 765	1 551	937	1 049	1 557	—	—
Kokku	1 000	1 000	992	1 157	1 250	1 260	1 508	1 186	—	—

Abiellumiseaste meeste ja naiste % vastav. vanusrühmas.
Etat civil des personnes de 18—49 ans.

19.	18—19	20—24	25—29	30—39	40—49	Kokku Total
Mehed — Hommes.						
Vallialised	—	92,0	60,5	28,0	14,2	44,5
Abielus	—	7,9	38,8	69,8	82,2	53,7
Lahutatuid	—	—	0,4	1,2	1,5	0,9
Leski	—	0,1	0,3	1,0	2,1	0,9
Kokku	—	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Naised — Femmes.						
Célibataires	94,6	73,2	44,2	26,7	—	55,6
Marées	5,4	26,4	53,8	68,2	—	41,1
Divorcées	—	0,2	1,0	1,8	—	1,1
Veues	—	0,2	1,0	4,3	—	2,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	—	100,0

Nimelt täissigimisealistest meestest leidub vallalisi 44,5%, koos lahutatutega ja leskedega, keda samuti tuleb lugeda tingimusi „vallalisteks“, üldse abiellutuid koguni 46,3%, nii et abielluliste arvele jääb 53,7%. Naistest leidub vallalisi 55,6% ja üldse abiellutuid koguni 58,0%, nii et abielluliste arvele jääb vaid 41,1%; 20—39 a. vanuses leidub naistest abiellulisi pea võrdselt meestega 53,1%.

Need on mõtlemapanevad arvud, eriti kui võrdleme neid varemaste rahvaloenduste tulemustega m. 20—49 a. ja n. 20—39 a. vanuses.

Abielluliste %:

	meestel 20—49 a.	naistel 20—39 a.
1934	53,7	53,1
1922	54,3	51,1
1897	53,5	54,8
1881	55,8	57,1

Kuigi 1881. ja 1897. a. andmed käivad vähe kitsama maa-ala kohta, kui 1922 ja 1934 a. andmed, võib toodust siiski järeldada, et juba mõeldunud sajandi lõpul ilmselt abielluliste osatähtsuse langus, mis jätkus pisut veel hiljemgi. Ja selle tulemuseks on, et olevikus leiame erakorraliselt suure arvu vallalisi mitte üksnes nooremas eas, vaid ka abiellumisea lõppaastais. Nii on vallalisi juba sigimisea pii-

rile jõudnud meestest 14,2% ja sigimisea teise poolele jõudnud naistest 26,7%; ja pole kahtlust, et osa nendest jääb vallalisteks sigimiseast väljagi jõudes, — vast suuremalgi määral kui neist 10-kond a. võrra vanemaist.

Millised on sellisel määral vallalisteks jäämise põhjused, seejuures peatume üksikasjalisemalt hiljem abiellumise käsitlusel. Siin aga olgu juhitud tähelepanu vaid ühele olulisele demograafilisele tõigale, mis mõjustab pidurdavalt nii abiellumist kui lastesünnitust. See on nimelt eluea pikenedesest tingitud rahvastiku keskmise vanuse ja ühes sellega elluastumisea tõusmine: oleviku noor vajab elukõlvuliseks kujunemiseks rohkem aastaid kui varematal aegadel. On pikenenud lapse- ja noorpõli, on pikenenud koolikäimisaeg, teenistusvõimaluste leidmise aeg (algajate töötajate seas leidub olevikus mitte vähe koguni kaitsvate teenistusest läbikäänuid) ja ühes sellega ka perekonna soetamisvõimaluste kujunemine. Kõike muud see kahjustavalt ei mõjusta, sest eluiga on pikem, küll aga siiski sigimust, sest sigimisea piirid on jäänud endiseks. Hilise abiellumise juures (keskmiselt m. 31 a., n. 27 a.) jääb laste sünnitamisega piiratuks; samuti vanuse kasvades muutub meestel abiellumine raskemaks. Teiseks tuleb pidada silmas tõika, et vaatamata naiste üldarvu ülekaalule meestest, siiski abiellumisealisi naisi kõigi meeste jaoks ei jätaks — nii kui näitavad vastavad arvutused (tab. 18). Vanamaealiste juures, nagu varem mainitud, on naiste ülekaal suur, nooremate, eriti vallaliste juures aga on olukord vastupidine. Nimelt, iga 1 000 20—49 a. abiellumisvõimelise mehe kohta langeb 18—39 a. naistest vaid 945 ja samas vanuses vallalise kohta koguni 920. Seetõttu nii mõnigi abielludasoovija peaks kas jääma naiseta või otsima seda kas lapse- või vanemealiste seast — kui kõik abielluvõimelised tahaksid abielluda. Tegelikult aga seda ei sünni ega pole kunagi sündinud. Seega võivad tulla kaalumisele ikkagi vaid olulisemad abiellumist takistavad põhjused.

Osale neist põhjusist, peale varem mainitute, vihjavad andmed naiste perekonnaseisu kohta ühiskondlike kihtide järgi (tab. 20). Meeste kohta vastavad andmed kahjuks küll puuduvad, kuid ka naiste andmeid võib väita, et abiellumisvõimalused jätavad kõige enam soovida tööliste ja teenijate kihis: nendest vallaliste naiste arv on väga kõrge — 45,2%. Pisut väiksema, kuid siiski küllalt kõrge vallaliste arvuga esineb veel vabakutseliste ja ametnike kiht. Et tööliste ja teenijate kihti kuuluvatel naistel ei puudu sigimistahe, näitab

15 a. ja vanemate naiste perekonnaseis ühiskondlike kihtide järgi — *État civil des femmes au-dessus de 15 ans d'après les classes sociales.*

	Vallalised <i>Jeunes filles</i>	Abielus <i>Mariées</i>	Lesed <i>Veuves</i>	Lahutatud <i>Divorcées</i>	Kokku <i>Total</i>	Perekonnaseis teadmata <i>Inconnus</i>
Peremehed alat. palg. tööl. — <i>Patrons employant la main-d'œuvre salariée</i> . . .	22,3	55,0	21,5	0,6	100,0	0,4
Peremehed oma perek.-liikm. <i>Patrons travaillant avec leurs membres de famille</i> . . .	28,7	55,4	15,6	0,3	100,0	0,4
Peremehed üksikud — <i>Patrons travaillant seuls</i> . . .	20,3	45,1	23,8	1,8	100,0	0,4
Töölised ja teenijad — <i>Ouvriers et service</i> . . .	45,2	38,5	14,9	1,4	100,0	0,5
Ametnikud — <i>Employés</i> . . .	33,7	52,0	12,4	1,9	100,0	0,4
Vabakutselised — <i>Professions libérales</i> . . .	38,3	42,5	15,1	4,1	100,0	0,2
Kihitud, kiht teadmata — <i>Hors de classes sociales, classe inconnue</i> . . .	31,2	28,1	39,3	1,4	100,0	1,5
Üldse — <i>Gr. total</i>	33,8	46,9	18,3	1,0	100,0	0,5

nende seas esinev suur vallasemate arv — 10,5% vallaliste üldarvust. Kuid korraliku perekonna soetamine ei ole mitte naistest ja, nii kui näitavad vastavad andmed, just tööliste ja nende majanduslikult seisult lähedaste peremoes-üksikute (peamiselt käsitööliste) perekondluse määr on kõige madalam. Järelkult vallaliste arvu kasvamise põhjusi, peale eelosutatute, peab otsima eeskätt palgaliste elatus-tingimuste kujunemisest.

Kuigi eelselgunu kohaselt kogu 15 a. ja vanema rahvastiku üldine jagunemine perekonnaseisu järgi raukade suure osatähtsuse tõttu pole küllalt ilmikas, toome siiski ülevaate täielikkuseks vastavad andmed üksikute administratiivüksuste kohta (tab. 21).

Peatudes eeskätt meeste kui abiellumisel aktiivse poole juures. Kõrgeima arvu abielulisi (arvatud koos lahuselavatega) leiame alevites (59,4%), siis linnus (57,1%) ja väikseima valdades (56,5%). Alevite kõrgemat abieluliste määra on tinginud peamiselt alevite rahvastiku kujunemine — olgu kas maalt puudulike korteriolude tõttu perekonnaga põllutööliste alevisse siirdumine (Antsla 61,4%, Keila 60,4%, Kil-Nõmme 59,8%, Suure-Jaani 61,0%), või jälle paigal püsiva tööliskonnana tehaste-asulaisse koondumine (Kunda 65,2%, Kärda 61,7%, Sindi 61,9%, Mõisaküla 64,0%). Samal põhjusel leiame kõrgema abieluliste määra ka mõnes linnas (Narva 60,8%, Türi

63,8%, Tapa 61,6%). Kuid on ka muid eritegureid, mis on tõstnud kohati abieluliste osatähtsust, nagu Nõmme (66,6%) üheperekonna-majade ehitamine.

Valdades aga leiame suurima arvu abielulisi mehi ühelt poolt Lääne- (57,1%), Saare- (57,0%) ja teiselt Petserimaal (63,0%), kuna kõige madalama arvuga esinevad Harju- (54,4%), Järva- (54,9%) ja Tartumaa (55,7%). Milliseist tegureist on tingitud need erinevused, pole täiel määral selge. Kuid kahe kõige väiksema põllutööliste arvuga rajooni esinemine kõrgeimate abieluliste %ga osutab siiski varem osutatud tööliskonna madalale abiellumisele. Kuid üldiselt valdades madalaim abieluliste määr on tingitud suuresti rahvastiku vanuslikust koostisest — valdades on raukade (ka leskede) ja noorte (vallaliste) osatähtsus suurem kui linnus.

Eriti on vanuse mõju kehtiv naiste perekonnaseisu kohta, mistõttu nendel leiame meestest suuresti erinevad vahekorrad.

Millisena esineb Eesti rahvastiku perekonnaseis võrreldes tähtsamate Euroopa riikidega, näitavad järgmised võrdlused (tab. 22).

Nii kui nähtub toodust, rahvastiku perekondlik koostis erineb üksikuis riiges suuresti. Nende seas Eesti omab siiski koos Lätiga koskmise

Perekonnaseis Eestis ja teistes Euroopa riigis 20—49 a. van. tsikueli % — *État civil des personnes de 20—49 ans en divers pays en %.*

22.	Rahvaloenduse aeg	Mehed				Naised			
		Vallalised	Abielus	Lesed ja lahutatud	Kokku	Célibataires	Mariées	Veuves et divorcées	Total
Eesti . . .	1934	44,5	53,7	1,8	100,0	30,1	56,7	7,2	100,0
Hollandi . . .	1930	37,5	61,2	1,3	100,0	34,1	63,0	2,3	100,0
Itaalia . . .	1931	30,2	50,3	1,5	100,0	31,4	63,0	5,0	100,0
Leedu . . .	1923	49,0	40,8	1,2	100,0	38,3	54,6	7,1	100,0
Läti . . .	1930	44,0	54,5	1,5	100,0	37,3	55,7	7,0	100,0
Norra . . .	1930	47,1	51,0	1,9	100,0	45,8	53,0	3,7	100,0
Prantsuse . . .	1931	30,5	67,3	2,2	100,0	22,2	70,6	7,2	100,0
Rootsi . . .	1932	49,3	48,6	1,6	100,0	43,1	53,9	3,0	100,0
Saksa . . .	1933	39,7	60,3	1,0	100,0	34,1	65,9	1,0	100,0
Soome . . .	1930	50,8	47,2	2,0	100,0	44,7	50,7	4,6	100,0

asendi. Vallaliste protsendi poolest neid ületavad Leedu, Norra, Rootsi ja Soome, ja seisavad pea samavõrra madalal Hollandi, Itaalia, Saksa; ainult Prantsuses on vallaliste protsent teistest toodud riigest palju madalam ja vastavalt kõrge abieluliste ja varem abielus olnute — leskede ja lahutatute osatähtsus, mis võib olla tingitud võrdlemise noorelt abiellumisest. Näit. 15—20 a. meestest oli Prantsuses 1931 a. abielus 5,7%, kuid meil 1934 a. aga 2,1%.

4. Rahvus. Rahvuste kohta usaldusväärsete andmete saavutamiseks mõlemad seni Eestis teostatud rahvaloendused on jäänud igale kodanikule oma rahvusliku kuuluvuse määramise täiesti vabaks. Ja kuna ühtlasi antud teadete saladuse kindlustamine ajakirjanduse kaudu rahvale oli tehtud teatavaks, siis on vähe tõenäolik, et palju keegi oleks oma rahvuse nimetamisel toiminud oma

rahvusliku veene vastaselt. Ka ei ole rahvaloenduse andmete töötlemisel lubatud ega teostatud mingisuguseid selgusetu juhtumite tõlgitsemisi, vaid tulomused on arvestatud muutmatult nii, kui need on antud isiklikele lehit.

I. III 34 rahvaloendusel leitud Eestis 51 rahvuse esindajaid, kuid arvuga üle tuhande isiku esineb siiski vaid 8 rahvust: eestlased 992 520 ehk 88,2% kogu rahvastikust, venelased 92 656 — 3,2%, sakslased 16 346 — 1,5%, rootslased 7 641 — 0,7%, lätlased 5 435 — 0,5%, juudid 4 434 — 0,4%, poolakad 1 608 — 0,1% ja soomlased 1 088 — 0,1%. Arvult alla tuhande esinevad: ingerlased 841, mustlased 766, leedulased 253, taanlased 228, tatarlased 166, šveitslased 99, hollandlased 32, armeenlased 24, austerlased 21, türklased 16, valloonlased 10, karjalased 7, bulgaarlased 3, portugallased 2, vadjalased 3, brasiillased 1, komid 1, inglased 158, tšehhid 92, karaiimid 26, ungarlased 28, itaallased 20, liivlased 13, hiinlased 9, serblased 5, jaapanlased 3, moldaavlased 2, ossetiimid 2, abhaaslased 1, korealased 1, prantslased 102, ukrainlased 2, kreeklased 25, grusiinlased 22, ameeriklased (U. S. A. kod.) 18, norralased 12, šotlased 8, mordvalased 3, hispaanlased 3, iirlased 2, flaamid 2, rumeenlased 1, iraanlased 1.

Viimati nimetatud rahvuste seas esineb ka selliseid, mis osutavad rahvuse kuuluvust mitte etniliselt vaid koduriigi järgi, nagu austerlased, ameeriklased (U. S. A. kod.). Sarnaselt rahvuse määramine on õigustatud juhul, kui antud riigi kodanikud, kuigi erineva etnilise päritoluga, tunnevad end kuuluvat ühte, aegade jooksul kujunenud rahvastervikusse, nii kui Inglises iga šotlane esineb rahvuselt inglasena. Prantsuses normandlane prantslasena, Itaalias liguurlane itaallaseks jne.; samuti nimetatud riikides elavad juudi päritoluga isikud esinevad tavaliselt riigirahvusse kuuluvana.

Eeltoodu kohaselt Eesti rahvastik esineb etniliselt kõrgel määral ühtlasena — rohkem kui paljudes teistes palju-rahvustega riigis. Kahjuks aga leidub võrdlusandmeid väga piiratud määral, sest vähesed riigid rahvaloendusel eristavad rahvusi etniliselt: tavaliselt loetakse kõik oma riigi kodanikud riigirahvusse kuuluvaiks. Siiski, järgnevalt on toodud viie riigi andmed ja neist kõige ühtlasemana esineb Eesti rahvastik 88,1% eestlaste ülekaaluga, kuna näit. Lätis leidub lätlasi vaid 73,4%, seega muulasi kokku 26,6%, samuti Venes. Eriti suur aga on muulaste osatähtsus Tšehhoslovakkias — 34,2%.

Riigirahvuse % rahvastikust:

	Rahvaloenduse aasta	Rahva üldarv	Riigirahvuse %
Eesti	1934	1 126 413	88,1
Leedu	1934	2 158 159	80,6
Läti	1930	1 900 045	73,4
Vene N. S. V.	1926	100 323 474	73,4
Tšehhoslovakkia	1930	14 729 536	65,8

Samuti kui mujal, ka Eestis üksikud rahvused pole stabiilsed ja jätkuvalt teostub ühest rahvusest

teistesse üleminekuid, mida osutab ka tavakeele statistika. On teada, et minevikus palju eestlasi kas saksastus või venestus. Nüüd aga iseseisvas Eesti rahvusriigis võib nentida juba vastupidist voolu — varem denatsionaliseerunud eestlaste või nende järglaste tagasipöördumist oma rahvusse ja vast väikesel määral koguni teiste rahvuste eestlastumistki.

Kuid mitte üksnes osutatud üleminekud ühest rahvusest teise, vaid ka erinev sündimus ja suremus, samuti sisse- ja väljaränd on need tegurid, mis mõjustavad üksikute rahvuste osatähtsuse muutust rahvastikus. Seepärast, kui loeme (tab. 23), et 1881 a. maa-alal osatähtsusest rahvastikus on tõusnud: eestlaste arv 89,8%-lt 92,0%-le, s. o. 3,1 punkti võrra, venelaste arv 3,3%-lt 3,8%-le, rootslaste arv 0,6%-lt 0,7%-le ja muude rahvuste arv 0,6%-lt 0,7%-le; paigal

Rahvused 1881—1934 a. %.
Nationalité (ethnique) de 1881—1934 %.

23.	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Rootslased Suédois	Juudid Juifs	Muud Autres	Kokku Total
	Üldse — Gr. total.						
Praegusel Eesti maa-alal <i>Territoire d'Estonie actuelle:</i>							
1934	88,2	3,2	1,5	0,7	0,4	1,0	100,0
1922	87,7	3,2	1,7	0,7	0,4	1,3	100,0
1881 a. rahvaloenduse maa-alal — <i>Territoire du recensement de l'année 1881:</i>							
1934	92,0	3,8	1,5	0,7	0,4	0,7	100,0
1922	92,4	3,7	1,8	0,8	0,4	0,0	100,0
1897 ¹⁾	90,6	4,0	3,5	0,6	0,4	0,0	100,0
1881	89,8	3,3	5,3	0,6	0,4	0,0	100,0
Linnades — En villes.							
Praegusel Eesti maa-alal <i>Territoire d'Estonie actuelle:</i>							
1934	85,5	7,0	4,1	0,3	1,3	1,8	100,0
1922	82,3	8,1	5,2	0,4	1,7	2,3	100,0
1881 a. rahvaloenduse maa-alal — <i>Territoire du recensement de l'année 1881:</i>							
1934	87,6	4,7	4,5	0,4	1,4	1,4	100,0
1922	85,2	5,2	5,7	0,5	1,6	1,8	100,0
1897 ¹⁾	87,8	10,9	16,3	0,3	2,8	2,4	100,0
1881	86,1	11,1	20,3	0,3	2,3	0,9	100,0

püsinud on juutide arv 0,4% peal ning samal ajal langenud on vaid sakslaste arv 5,3%-lt 1,5% peale, s. o. 3,80 punkti võrra, — siis on ilmne, et eestlaste osatähtsuse kasv on teostunud peamiselt sakslaste arvel. Viimaste arvulist ja suhtelist vähenemist on kahtlemata mõjutanud kõik eelpool mainitud tegurid, kuid eriliselt peab siiski mainima viimase ajal sakslaste liig väikest sündimust (7,5%) ja selle tagajärjel suuremuse ülekaalu tõttu arvulist kahanemist 8,5% võrra aastas (1930—1933 a. keskmine). Ent pälvib siiski tähelepanu, et sakslaste osatähtsus on suuresti langenud juba möödunud sajandi viimasel veerandil, igatahes suuremal määral kui seda näitab tab. 23, kus 1897 a. kohta rahvuse andmete puudusel on toodud tavakeele andmed, millised on

¹⁾ Tavakeele andmed — *Données concernant la langue habituelle.*

sakste kasuks suuremad rahvuse andmeid ka nüüdki veel. Ja seda kahtlemata suurel määral eestlaste arvel, nii et 1897 a. eestlaste osatähtsus pidi olema suurem kui näitab tabel. Samal põhjusel ka venelaste osatähtsus võis olla 1897 a. pisut suurem kui 4,0%; ent kaotatud maailmasõjaaegne suur sõjapögenemine on viinud nende arvu suuresti tagasi. Ka pole praegusel Eesti maa-alal venelaste osatähtsust viimasel aastakümnel suutnud tõsta nende teistest rahvustest suurema sündimusega seotud looduslik juurekasv Petserimaal ja Narvatagustes valdades: suur pagulaste väljaränd on selle mõju hävitanud. Seetõttu viimasel aastakümnel venelaste, rootslaste ja juutide osatähtsuse endisel tasemel püüdes, osutub kasvanuks sakslaste ja muude rahvuste arvel vaid eestlaste osatähtsus. Eestlaste osatähtsuse muutumismäära hinnangul tuleb pidada silmas ka setusid. 1922 ja 1934 a. rahvaloendusel on need etnilistel motiividel arvatud eestlaste hulka. 1934 a. leitud setusid üle riigi 14 961, s. o. 1,3% rahvastikust ehk 1,5 eestlaste üldarvust. Kuid arvestades seda, et setud elavad peamiselt Petserimaal — 1934 a. 82,6%

määral, siis 1881 a. rahvaloenduse maa-ala andmete võrdlusel ei etendanud suurt osa, kuigi neid tolleaegsetel rahvaloendustel võidi arvata suurel määral venelaste hulka. Andmed setude kohta sellest ajast puuduvad. 1922 a. võrreldes aga on setude arv tunduvalt kahanenud — kas täielikult eestistumise või osalt ka venestumise tagajärjel — otsustades Petserimaal andmete järgi.

Kuidas on muutunud rahvuste suhteline vaherkord üksikuis riigiosades möödunud 53 aasta kestes, seda lubavad jälgida tab. 24 andmed. Need on toodud täpsamaks võrdluseks 1881 a. rahvaloenduse ulatuses, mispärast idapoolsete piiriäärsete maa-alade kohta küsimus jääb selgusetuks.

Arvatud välja kõikivate arvudega Viru- ja Läänemaa ning Haapsalu, on eestlaste osatähtsus kõikjal kogu aja järjest tõusnud, eriti suuresti aga linnus, sest linnad on kasvanud peamiselt just eestlastest juuretunute mõjul. 1881 a. esinedes vaid 56,1%, Tallinnas koguni 53,8%-ga, on eestlased 1934 aastaks tõusnud juba 85,5%, 1881 a. linnade arvus koguni 87,6% peale.

Rahvused 1881—1934 a. (% rahvastiku üldarvust 1881 a. loenduse maaalal).
Nationalité ethnique de 1881—1934 en % de population (Territoire de 1881).

24.	Eestlased Estoniens				Venelased Russes				Sakslased Allemands				Rootslased Suédois				Muid — Autres			
	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881	1934	1922	1897	1881
Virumaa	91,9	91,5	90,3	91,7	6,7	6,7	7,3	4,7	0,7	0,8	1,9	3,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,7	0,9	0,5	0,4
Sel. Rakvere l.	91,2	89,0	80,0	56,1	3,6	4,0	5,7	0,7	2,8	3,3	11,8	20,4	0,2	0,2	0,0	—	2,2	2,6	2,5	4,8
Järvamaa	98,0	97,3	96,8	95,9	1,0	1,1	0,8	0,6	0,6	1,0	2,2	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	0,2	0,1
Sel. Palde l.	93,4	90,5	79,7	61,5	1,2	2,0	4,0	7,1	4,0	5,9	15,5	31,4	0,2	0,2	—	—	1,2	1,4	0,8	—
Harymaa	90,0	89,2	83,0	80,8	4,0	4,1	7,0	0,8	3,8	3,0	7,9	10,6	0,7	0,8	0,7	0,7	2,0	2,3	2,0	1,1
Sel. Tallinna l.	85,8	83,0	62,7	53,8	5,7	6,1	16,0	17,2	4,8	5,6	16,1	25,4	0,5	0,7	0,0	0,6	3,2	3,7	4,0	3,0
„ Paldiski l.	93,9	91,3	76,3	57,2	2,2	3,0	9,1	16,5	2,7	3,0	12,0	23,9	0,8	1,1	1,6	1,0	0,4	0,7	1,0	1,4
Läänemaa	91,6	91,4	92,2	91,0	0,5	0,6	0,8	0,9	0,6	0,9	1,2	2,8	7,1	6,8	5,6	5,9	0,2	0,3	0,2	0,0
Sel. Haapsalu l.	88,3	84,9	87,8	50,7	2,7	4,2	5,8	9,5	5,4	7,2	4,3	29,2	2,8	1,9	1,2	1,1	0,8	1,8	0,0	0,5
Saaremaa	98,2	97,9	95,5	94,0	0,9	0,4	1,3	1,0	0,7	0,0	2,6	3,3	0,6	0,5	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,3
Sel. Kuressaare l.	88,0	79,3	62,0	48,8	2,7	4,6	9,3	7,2	7,2	11,0	26,0	41,1	0,5	1,0	0,0	—	1,0	3,2	1,3	2,9
Pärnumaa	90,7	90,3	94,0	92,6	1,0	1,1	1,1	1,0	1,2	1,4	3,7	5,2	0,0	0,1	0,0	0,0	1,1	1,1	1,2	1,2
Sel. Pärnu l.	90,8	89,0	70,7	55,6	2,3	2,7	5,3	4,3	4,3	5,5	19,3	26,0	0,1	0,2	0,1	0,0	2,5	2,6	4,6	4,1
Viljandimaa	97,7	97,7	97,1	95,8	1,0	0,8	0,5	0,5	0,7	0,8	1,9	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,5	0,4
Sel. Viljandi l.	93,4	92,2	82,4	63,1	1,7	1,3	2,4	3,7	2,9	3,5	12,1	30,4	0,1	0,3	0,1	0,1	1,9	2,7	3,0	2,7
Tartumaa	89,1	88,6	86,8	85,8	8,0	7,8	7,2	6,3	1,7	2,2	4,4	7,1	0,1	0,1	0,0	0,1	1,1	1,3	1,6	0,7
Sel. Tartu l.	89,0	84,5	68,6	55,4	4,5	5,1	8,7	6,1	3,6	6,4	16,6	35,2	0,2	0,2	0,1	0,1	2,7	3,8	6,0	3,2
Võrumaa	95,8	95,4	92,7	92,0	2,4	2,1	1,4	1,2	0,7	0,8	2,0	2,9	0,9	0,9	0,0	0,0	1,1	1,7	3,9	3,9
Sel. Võru l.	91,1	88,4	84,0	49,7	3,2	3,2	6,0	8,0	2,7	3,7	19,9	36,2	0,1	0,1	0,0	—	2,0	4,6	9,7	6,1
Kokku	92,9	92,5	90,6	89,9	3,7	3,7	4,0	3,3	1,5	1,7	3,5	5,3	0,8	0,8	0,6	0,6	1,1	1,3	1,3	1,0

Millisel määral üksikuis rahvustes esineb välisriikide kodanikke, jääb lahtiseks, kuigi võib väita, et näiteks kodumaiste sakslaste ligikaudse arvu saavutamiseks võime sakslaste üldarvust arvata maha saksa kodanikkude arvu 1 149 in. (lugeses nendes esinevate mitesakslaste arvu küllaldaselt kaetuks sakslaste arvuga teiste riikide, eeskätt Danzigi, Šveitsi ja Austria kodanike seas), kodumaiste venelaste arvu saavutamiseks N.S.V.L. ja riikkondsusetute arvu jne. Praktilisiks otstarbeiks sellised arvud on küllaltki kõlblikud.

Eritledes olevikus rahvuste osatähtsust üksikute linnade, alevite ja maade järgi (tab. 25), leiame eestlased, peale väheste erandite, pea kõikjal arvult domineerivana. Alla 50% esinevad eestlased vaid Petseri-

maal (32,4%; 1922 a. 31,8%) ja paaris alevis — Kallastes (11,8%; 12,3%) ja Mustvees (35,4%; 29,3%); alla 75% leiame eestlasi peale nimetatud üksuste veel paaris linnas — Petseris (54,8%; 33,7%) ja Narvas (64,8%; 65,1%) ning paaris alevis — N.-Jõesuus (72,8%; 71,3%) ja Vööpsus (74,2%; 80,3%). Ent nii kui näitavad võrdlused 1922 a. andmetoga (millised on eeltoodud teisel kohal) ka neis kohis, peale Kallaste ja Vööpsu alevi ning Narva linna, on eestlaste osatähtsus kasvanud.

Teiste rahvuste kohati suuremal määral esine mine kujuneb nende rahvusladeks, nii kui on seda näit. venelastel Petserimaal (61,1%) ühes Petseri linnaga (40,9%) ja alevitest eelmainitud Kallaste (88,0%) ja Mustvee (62,8%); peale selle elab suuremal

määral venelasi veel Narvas (29,7%), Narva-Jõesuus (22,3%) ja Võõpsus (25,4%) ning Viru- (11,8%) ja Tartumaal (8,2%). Maades vene enamusrühvusega valdadeks osutuvad: Virumaal Kose (88,2%), Skarjatina (95,0%), Vasknarva (93,6%) ja relatiivselt ka Narva vald (49,8%), Tartumaal — Kasepää (70,8%) ja Petserimaal — Irboska (96,6%), Kulje (98,4%), Laura (78,4%), Petseri (71,4%), Rootova (79,8%) ja Senno (96,4%).

Peale venelaste esinevad kohati enamusrühvusena veel vaid rootslased: Läänemaal Rikholdi v. (95,7%) ja Vormsi v. (95,2%), Harjumaal Pakri v. (96,3%) ning Saaremaal Ruhno v. (98,2%). Suuremal arvul esineb rootslasi veel Läänemaal Passlepa (44,8%) ja Sutlepa vallas (34,7%) ning Haapsalu linnas (2,8%).

Teised rahvused esinevad igal pool vähemustena, kuigi kohati nimetamisväärsel määral. Nii sakslased esinevad linnade 4,1% juures rohkemal määral eeskätt väikelinnus — Kuressaares (7,2%), Nõmmel (5,8%), Haapsalus (5,4%) ent mitte vähesel määral ka suuremais — Tallinnas (4,8%), Tartus (4,6%) ja Pärnus (4,3%); alevitost soisavad sakslaste osatähtsusest esikohal tööstuskeskused Kunda (1,8%), Sindi (1,6%) ja Kärda (1,6%) ning suvituskohad Elva (1,4%); valdadest aga, peale mõne Tartu- ja Virumaa valla, nagu Kaaropere (4,8%), Kuremaa (2,2%), Rannu (2,0%), Erra (1,0%), Küti (1,4%) ja Vao v. (1,2%), paistab sakslaste rohkuse poolest silma eriti Võrumaal Sõmerpalu v. (15,9%) oma sakslastest kolonistidega. Lätlasi leidub rohkemal määral piiriäärseis valdades, eeskätt Petserimaal Laura v. (14,6%) ja Rootova v. (13,3%) ning Valgamaal Kaagjärve v. (21,1%), samuti Valga (9,6%) ja Petseri linnas (2,2%). Peale selle leiame valdade andmoil veel ingerlasi Virumaal Narva v. (9,8%) ja N.-Jõesuus (0,6%) ning mustlasi Tartumaal Laiuse vallas (2,2%). Soomlasi leiame

suuremal määral N.-Jõesuus (2,2%) ja Narva linnas (0,6%), poolakaid samuti N.-Jõesuus (0,7%) ja Narvas (0,7%); lõpuks juute eeskätt Valgas (2,4%), Võrus (1,8%), Tartus (1,6%) ja Tallinnas (1,6%).

Nii on vähemusrühvuste tihedamad asumiskohad tingitud kas nende ajaloolistest asumisaladest (venelased, rootslased, lätlased) või nende töökohast (sakslased, juudid, poolakad). Millisel määral üksikud rahvused asuvad linnus, aleviis või maal, nähtub järgnevast.

	Eestl.	Venel.	Saksl.	Rootsl.	Lätl.	Juudid	Sooml.	Ingerl.	Muud	Rahv. üldise
Linnad	23,0	24,3	82,0	14,5	44,0	97,0	48,2	17,2	68,1	28,9
Aleviid	2,2	4,5	1,3	0,1	4,1	0,6	5,0	1,7	3,3	2,4
Maad	69,3	71,2	16,7	85,4	51,0	1,8	46,8	81,1	28,0	68,7
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kui võtame võrdluse aluseks eestlaste kui enamusrühvuse asumismäära, siis näeme, et neile sarnaselt vähemusrühvustest suure maaelanike protsendiga esinevad vaid venelased, rootslased ja ingerlased; lätlased ja soomlased esinevad juba kõrgel, pea poolel määral linnastuuna; ent kõrgeimal määral seda on sakslased ja eriti juudid. On selge, et selline asjaolu ei jäta mõjustamata ka viimati nimetatud rahvuste koostist ja elujõudu.

Milline on üksikute rahvuste elujõud ja välja-vaated püsimiseks, näitavad vanusliku koostise andmed (tab. 26). Kuigi rahva sigimisejõudu näitavad vaid sündimuse andmed, väljendub vanuslikus koostises koos sündimusega ka suremuse mõju, mis tõttu siin on tegemist nimetatud kahe teguri lõpptulemusega.

Kõrgeima noorte osatähtsusega esinevad eestlaste hulka arvatud setud, samuti ingerlased, venelased ja siis rootslased, kuna madalamad arvud leiame lätlastel, sakslastel, juutidel ja soomlastel.

Rahvuste vanuslik koostis — Répartition d'après la nationalité (ethnique) et l'âge.

26.	—0	10—19	20—29	30—39	40—49	50—59	60—69	70—	Kokku Total	Teadmata Inconnu
	Eestlased üldse — <i>Estoniens — total</i>	15,4	14,2	17,9	15,3	12,6	10,8	8,1	5,7	100,0
Eestlased, kel tavakeel eesti — <i>Estoniens dont la langue habituelle est l'estonien</i>	15,3	14,1	17,0	15,3	12,6	10,8	8,2	5,8	100,0	0,1
Eestlased, kel tavakeel mitte eesti — <i>Estoniens dont la langue habituelle n'est pas l'estonien</i>	11,4	12,3	11,3	15,5	16,4	13,8	10,8	7,5	100,0	0,1
Setud — <i>Setud</i>	22,2	19,3	15,2	13,5	10,7	8,0	4,9	3,2	100,0	0,1
Venelased — <i>Russes</i>	19,2	17,2	18,0	15,7	12,0	8,6	5,4	3,3	100,0	0,1
Sakslased — <i>Allemands</i>	9,6	12,9	15,7	13,6	13,8	13,9	11,6	8,9	100,0	0,1
Rootslased — <i>Suèdois</i>	17,4	16,1	15,8	14,5	11,9	10,5	8,1	5,7	100,0	0,1
Lätlased — <i>Lettons</i>	7,7	10,2	15,1	14,7	15,0	15,2	12,2	9,3	100,0	0,0
Juudid — <i>Juifs</i>	10,7	14,9	20,8	18,4	14,2	11,3	6,3	3,4	100,0	0,4
Soomlased — <i>Finlandais</i>	11,8	12,0	11,4	22,2	21,2	11,8	5,9	3,7	100,0	0,1
Ingerlased — <i>Ingriens</i>	20,8	14,8	13,4	19,9	12,1	8,0	5,8	4,3	100,0	—
Muud — <i>Autres</i>	13,5	14,0	16,2	18,3	17,2	10,7	6,2	3,9	100,0	0,6
Teadmata — <i>inconnue</i>	9,3	7,6	23,8	23,7	13,2	12,3	6,6	3,5	100,0	34,7
Kokku — Total	15,6	14,4	17,9	15,3	12,6	10,6	8,0	5,6	100,0	0,1

Eestlased aga omavad keskmise asendi, eriti eesti keelt tavakeelena tarvitajad, kuna muid keeli tavakeeleks tarvitajail eestlasil noorte osatähtsus on tunduvalt madalam ja vastavalt raukade osatähtsus üsna kõrge.

Kuna raukade osatähtsus rahva koguarvus on sõltuv ühelt poolt rahva heast tervislikust seisundist ja ühes sellega pikast eest, teiselt aga noorte ja tööealiste arvust, siis on otstarbekam raukade, samuti noorte osatähtsust käsitleda suhteliselt täistööealiste

arvule (tab. 27). Viimased, 20—59 a. vanuses, moodustavad rahvast kandva, selle majandust ja kultuuri loova tüviosa; nende arvuga võrreldud noorte protsent näitab, millisel määral töötavat põlve on täiendamas uued järeltulijad; raukad aga, kuigi oma lastele aine- lise ja kultuurilise päranduse jäätjad, on siiski elust lahkujad ja seega rahva tuleviku seisukohast eba- produktiivne osa.

Raukade osatähtsus on suurim sakslastel — täistööealiste arvu kohta 36,0%, ja on eriti rõhutatav seetõttu, et sakslased elavad peamiselt linnus, kus tavaliselt suurem suurem ja raukade osatähtsus rahvastikus väiksem kui maal. Maal elavate saks-

Noorte ja raukade % täistööealistest.
% des jeunes et des vieillards par rapport aux personnes de 20—59a.

27.	—0	10—19	20—59	60—
1934.				
Eestlased üldse — <i>Estoniens tota</i>	27,2	25,1	100,0	24,6
Eestlased, kel tavakeel eesti — <i>Estoniens dont la langue habituelle est l'estonien</i>	27,0	24,8	100,0	24,0
Eestlased, kel tavakeel mitte eesti — <i>Estoniens dont la langue habituelle n'est pas l'estonien</i>	20,0	23,3	100,0	32,2
Setud — <i>Setud</i>	44,1	38,2	100,0	18,1
Venelased — <i>Russes</i>	34,0	31,4	100,0	15,7
Sakslased — <i>Allemands</i>	16,9	22,7	100,0	30,0
Rootslased — <i>Suèdois</i>	32,9	30,6	100,0	26,2
Lätlased — <i>Lettons</i>	12,7	16,9	100,0	35,4
Juudid — <i>Juifs</i>	10,5	23,0	100,0	15,0
Soomlased — <i>Finois</i>	17,6	18,0	100,0	14,4
Ingerlased — <i>Ingriens</i>	38,3	27,1	100,0	18,6
Münd — <i>Autres</i>	21,6	22,5	100,0	16,2
Kokku — Total	27,5	25,4	100,0	24,0
1922.				
Eestlased üldse	28,8	37,0	100,0	22,9
Eestlased, kel tavakeel eesti	28,8	37,1	100,0	22,9
Eestlased, kel tavakeel mitte eesti	22,4	20,1	100,0	19,5
Venelased	30,5	44,1	100,0	15,3
Sakslased	20,3	31,1	100,0	28,1
Rootslased	33,4	41,3	100,0	23,0
Juudid	31,3	43,0	100,0	14,4
Münd	21,8	28,0	100,0	20,1
Kokku	29,4	37,4	100,0	22,3

laste seas aga pole raukade osatähtsus suurem üle- riiklikust keskmisest. Teiseks sakslastele pea võrdse raukade osatähtsusega esinevad lätlased — täis- tööealiste arvu kohta 35,4%; maal elavil lätlastel on raukade osatähtsus eriti suur — täistööealiste kohta 37,2% (Petersimaal, kus elab kõige rohkem lätlasti, ikkagi 32,0%). Venelastel seevastu on raukade osatähtsus üsna madal, kuigi nad asuvad peamiselt maal — täistööealiste kohta 16,1%. Samuti on raukade osatähtsus madal ka setudel, ingerlastel ja eriti juu- tidel ja soomlastel. Eestlased ja ühes nendega ka rootslased asuvad eelselgunud kahe äärmuse vahel; kuid siiski neil raukade protsent täistööealiste kohta — 24,6 ja 26,2 on küllalt suur, mis tingitud osalt maa- rahvastiku pikemast eest, osalt aga siiski selle põlve suuremast sündimusest, võrreldes järgneva — praegu täistööealistega. Eestlastel aga, kelle tavakeel pole mitte eesti keel ja kes elavad suuremal määral linnus,

on raukade protsent palju suurem sisse rühma paljude vanema põlve isikute kuulumise tõttu, kelle lapsed ja lapselapsed on läinud üle cesti tavakeelele.

Noorte osatähtsuse käsitlusel on tarvilik mitte üksnes võrdlus täistööealiste arvuga, vaid peab arves- tama ka raukade osatähtsusega, mis avastab rahvuste vanusliku koostise muutussuundi. Kui peatuda noor- test vaid viimasel 10 a. sündinute juures, siis selgub, et juurekasvav põlv on kõige väiksem (76,9%) ühelt- poolt suure raukade arvuga sakslastel ja lätlastel (12,7%) ning teiselt väikseima raukade arvuga juu- tidel (16,5%) ja soomlastel (17,0%) ja suurim väikese raukade arvuga setudel (44,1%), ingerlastel (38,3%), venelastel (34,9%) ja ka keskmise raukade arvuga rootslastel (26,2%). Kuigi ligikaudu samad vahe- korrad esinevad ka sünistatistikas, jääb siiski lahti- seks, millisel määral ühe või teise rahvuse juures leitud tulemusi on põhjustanud just erinev sündimuse määr. Arvestades raukade arvu, võib näit. sakslaste madala laste protsendi põhjuseks lugeda tõesti vähest sündimust, kuna aga näit. juutidel võib rahvastiku vanuslikku koostist mõjustada täistööealiste kasuks ka rahvaloenduse ajal ajutiselt suuremal arvul Eestis viibinud isikud.

Võrreldes 1922 a. on osatähtsusest raukade arv tõusnud ja vastupidi noorte arv langenud kõigil rah- vustel, kuigi erineval määral. Eriti suured on need sakslastel. Eestlastel, kui enamusrahvusel, aga on võrreldes 1922 a. suuresti langenud noorte 10—19 a. osatähtsus — eespool tildisel vanuse käsitlusel selgi- tatud põhjusil. Eestlaste vanusliku koostise muutust võrreldes sellisega mõõdunud sajandi lõpul näitavad järgmised võrdlused:

	—0 a.	10—19	20—59	60—
1934	27,0	24,8	100,0	24,7
1897	45,0	30,4	100,0	20,3

Raukade protsent on pisut kasvanud, olutingi- muste paranemise tagajärjel, kuna aga noorte ja laste arv on langenud väga suuresti.

Nii kui mainitud, rahvuste vanuslikku koostist mõjustab suurel määral nende peamine elukoht. See selgub kõige paremini eestlaste juures, kes, nagu nägime, esineb pea kõikjal enamusrahvusena.

Võttes täistööealiste arvu kohta (tab. 28) noorte kuni 10 a. protsendi, samuti 10—19 a. protsendi, leiame need väikseimad linnus (17,7% ja 20,8%); nendele järgnevad alevid (26,0% ja 24,8%) ning suuri- matega esinevad vallad (32,3% ja 27,4%). Linnadest suurima laste protsendiga esinevad ühes Petersiga (32,0%) sisemaal põllumajanduslikes rajoones asuvad uuslinnad, Tõrva (30,4%) ja Tapa (28,3%), Türi (25,7%) ning aedlinn Nõmme (25,7%); neile järgneb rida väiksemaid vanalinnu: Haapsalu (25,2%), Valga (24,9%), Kuressaare (23,7%) ja Viljandi (23,5%), Rakvere (22,9%), Paide (21,5%) ja Paldiski (21,5%). Kõige väiksem aga on laste arv suuremais linnus eesotsas Tallinnaga (13,7%), Tartus (17,4%), Pärnus (19,5%), Narvas (20,8%) ja väikelinnust vaid Võrus

(18,5%). On ilmne, et siin on tegemist sündimusemäärade sõltuvusega linnade iseloomust, samuti täistööealiste koondumisega tööstuslinnusse, mis rõhub alla neis nii noorte kui raukade osatähtsuse, nagu seda leiame näit. Tallinnas. Valdades esinevad erinevused on tingitud nii väljarännust (ka linnusse siirdumisest) kui sigimusest ja tervishoiulisist oludest tingitud elu-

Noorte ja raukade % täistööealistest eestlastest — % des jeunes et des vieillards par rapport aux personnes de 20—50 a. parmi les Estoniens.

28.	—0	10—19	20—50	60—
Linnad — Villes	17,7	20,8	100,0	19,5
Tallinn	13,7	17,2	100,0	14,8
Haapsalu	25,2	20,2	100,0	20,8
Kuressaare	23,7	33,4	100,0	20,5
Narva	20,8	22,7	100,0	28,3
Nõmme	25,7	22,0	100,0	16,8
Paide	21,5	33,1	100,0	25,5
Paldiski	21,5	30,6	100,0	30,4
Petseri	32,0	26,3	100,0	11,5
Pärnu	10,5	22,5	100,0	25,5
Põltsamaa	22,5	28,9	100,0	28,0
Rakvere	22,9	25,1	100,0	23,1
Tapa	28,3	24,5	100,0	19,0
Tartu	17,4	21,1	100,0	23,4
Tõrva	30,4	38,0	100,0	34,0
Türi	25,7	23,2	100,0	18,0
Valga	24,9	27,7	100,0	25,4
Viljandi	23,5	26,0	100,0	25,7
Võru	18,5	27,0	100,0	10,7
Alevid — Bourgs	26,0	24,8	100,0	26,3
Vallad — Communes rurales	32,3	27,4	100,0	27,4
Virumaa	33,8	27,7	100,0	25,0
Järvamaa	31,7	26,7	100,0	27,0
Harjumaa	30,3	28,5	100,0	20,0
Läänemaa	31,3	27,0	100,0	20,2
Saaremaa	30,6	32,7	100,0	23,8
Pärnumaa	31,7	25,8	100,0	23,0
Viljandimaa	29,5	23,4	100,0	32,3
Tartumaa	30,7	26,3	100,0	28,8
Valgamaa	30,8	23,8	100,0	27,8
Võrumaa	34,0	28,1	100,0	24,7
Petsetimaa	45,1	37,2	100,0	17,1
Eriti arvestatud — Population comptée à part	—	8,0	100,0	0,1
Üldse — Gr. total	27,2	25,0	100,0	24,6

kestusest. Seetõttu leiame suhteliselt täistööealiste suurima arvu noori ja väikseima rauku setude mõjul Petseri- (45,1% ja 17,1%) ja osalt ka Võrumaal (34,0%

ja 24,7%); neile järgneb Virumaa (33,8% ja 25,0%), kus eestlaste koostist on osaliselt mõjustanud teistest rahvustest ületulnukad. Ülejäänud kõrgema eestlaste ülekaaluga maadest leiame suurima noorte ja võrdlemisi suure raukade suhtarvu Saaremaal (36,6% ja 28,8%), kust rohkem kui teistest maadest on lahkunud täistööealisi — olgu sisemaale või ka mere-meestena välismaile ja edasi väikseima noorte ning suurima raukade arvu Viljandimaal (29,5% ja 32,3%), kus sündimuse ja suremuse vahetõrget pikemat aega on kujunenud esimese kaljuks. Teistes maades on erinevused väiksemad, kuigi mitte juhuslikku laadi, nagu näiteks kõrgem raukade protsent Läänemaal (29,2%) ja Viljandimaal, järgnev madal laste protsent Harju- (30,3%), Tartu- (30,7%) ja Valgamaal (30,8%).

5. Riikkondsus.

Nationalité (sujétion).

Riikkondsuse suhtes esineb eesti rahvastik (tab. 29) veel ühtlasemana kui seda nägime rahvastiku koostise suhtes: mitte-estli kodanikud moodustavad rahvastiku üldarvust vaid 1,1%. Ja sedagi peamiselt riikkondsusetute arvel (0,7%); ilma nendeta moodustavad välisriige kodanikud vaid 0,4%. Viimastest seisavad osikohal, üle ühe tuhande ulatuva arvuga, Saksa (0,1%) ja Läti (0,1%) kodanikud, kuna teisi leidub vaid mõned sajad.

Mitte-estli kodanikest moodustavad enamiku mehed — 58,1% naiste 41,9% vastu ehk 1 000 mehe kohta naisi 723. Suhteliselt kõige vähem on naisi riikkondsusetute seas, kuna sakslastel, lätlastel ja poolakatel naiste arv ületab mehi.

Vanuse järgi (tab. 30) mitte-estli kodanikke leidub rohkemal määral keskealiste seas; ainult Läti kodanike arv esineb ühtlaselt kõigis vanusrühmis.

Asukohalt (tab. 30) välisriikide kodanikud elistavad linnu; ainult riikkondsusetuid leidub ka maal, kuid suhteliselt rahvastikuarvule siiski väiksemal määral kui alevs ja eriti linnus. Maadest on välismaalased ja ka riikkondsusetud kõige rohkem elistanud Virumaad — sealse põlevkivitööstuse tõttu.

Riikkondsus 1922 ja 1934 a. — Sujétion en 1922 et 1934.

29.	1934						1922	
	Arv — Nombre			%			Arv Nombre	%
	M.	N.	K.	H.	F.	T.		
Eesti — Estonie	521 030	501 003	1 112 042	98,66	99,15	98,92	1 082 145	97,76
Saksa — Allemagne	525	624	1 149	0,10	0,10	0,10	1 452	0,13
Läti — Lettonie	513	615	1 128	0,10	0,10	0,10	1 966	0,18
N. S. V. L. — R. ssié-sov.	280	212	492	0,05	0,04	0,04	*)	*)
Poola — Pologne	202	208	410	0,04	0,03	0,04	960	0,09
Soome — Finlande	95	122	217	0,02	0,02	0,02	401	0,04
Inglise — Angleterre	79	67	146	0,01	0,01	0,01	223	0,02
Riikkondsusetu — Sans sujétion	4 974	2 858	7 832	0,94	0,48	0,70	18 181*	1,64*
Muud — Autres	422	405	827	0,08	0,07	0,07	1 567	0,14
Kokku — Total	528 129	597 014	1 125 143	100,00	100,00	100,00	1 106 904	100,00
Teadmata — Inconnu	759	511	1 270	0,14	0,09	0,11	1 555	0,01
Üldse — Total	528 888	597 525	1 126 413	—	—	—	1 107 059	—

*) 1922 a. riikkondsusetud (Nansen'i pass) ja N. S. V. L. kodanikud koos arvestatud.

Riikondaus administratiiv-üksuste ja vanuse järgi (%) — Sujétion d'après les unités administratives en %.

30.

	Pesti Estonie	Vene Russie-ssov.	Läti Lettonie	Saksa Allemagne	Poola Pologne	Leedu Lituanie	Soome Finlande	Roostsi Suède	Inglise Angleterre	Riikondaus- seis — Sans sujétion	Mund Autres	Peale selle teadm.	Inconnu
a) Administratiiv-üksuste järgi — D'après les unités administratives.													
Kinnad — Villes	97,5	0,1	0,3	0,3	0,1	(0,03)	0,1	(0,02)	(0,04)	1,4	0,2	0,2	
Tallinn	97,2	0,1	0,3	0,4	0,2	(0,04)	0,1	(0,03)	0,1	1,4	0,2	0,2	
Haapsalu	98,5	0,1	0,1	0,5	0,1	—	(0,04)	0,1	—	0,4	0,2	0,0	
Kuressaare	98,2	0,1	0,1	0,4	0,2	—	—	—	(0,02)	0,7	0,3	0,0	
Narva	94,3	0,1	0,1	0,2	0,1	(0,02)	0,1	(0,01)	0,1	4,9	0,1	0,0	
Nõmme	97,3	0,2	0,2	0,4	0,1	(0,01)	0,1	(0,01)	(0,01)	1,5	0,2	0,2	
Paide	96,0	(0,03)	—	0,2	(0,03)	—	0,1	—	—	0,5	0,2	—	
Paldiski	99,5	—	—	0,4	—	—	—	—	—	0,1	—	—	
Petseri	94,4	0,1	0,1	—	—	(0,02)	(0,02)	—	—	5,3	0,1	0,2	
Pärnu	98,7	0,1	0,3	0,2	(0,02)	(0,004)	(0,01)	—	(0,03)	0,6	0,1	0,1	
Põltsamaa	99,8	(0,04)	0,1	—	—	—	—	—	—	0,1	—	0,1	
Rakvere	97,9	(0,04)	0,2	0,2	—	—	(0,03)	(0,01)	—	1,4	0,3	0,4	
Tapa	99,2	(0,03)	—	—	0,1	—	—	—	—	0,7	—	0,0	
Tartu	98,4	0,1	0,3	0,2	0,1	(0,03)	(0,02)	(0,02)	(0,02)	0,8	0,1	0,4	
Tõrva	99,4	—	—	—	(0,04)	—	—	—	—	0,6	—	0,0	
Türi	99,5	—	0,1	0,3	—	—	—	—	—	0,1	—	0,6	
Valga	97,7	(0,03)	0,0	0,1	0,1	0,1	—	—	(0,01)	1,1	(0,03)	0,2	
Vihandi	98,9	(0,03)	0,2	0,2	(0,02)	—	—	(0,02)	(0,01)	0,7	(0,02)	0,0	
Võru	99,2	(0,01)	0,2	(0,04)	—	—	(0,02)	—	—	0,6	(0,02)	0,0	
Alevid — Bourgs	98,6	(0,04)	0,1	0,1	0,1	—	0,1	—	—	0,9	0,1	0,1	
Antsla	99,0	0,3	—	—	—	—	—	—	—	0,7	—	0,2	
Elva	99,0	0,1	—	0,1	—	—	0,3	—	—	0,9	0,2	0,2	
Jõgeva	99,6	0,1	—	—	—	—	—	—	—	0,3	—	0,1	
Jõhvi	99,2	—	—	0,1	—	—	—	—	—	0,7	—	0,0	
Kallaste	99,3	—	—	—	—	—	—	—	—	0,4	—	0,1	
Keila	99,7	—	0,2	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kilingi-Nõmme	99,6	—	0,1	0,1	—	—	—	—	—	0,1	0,1	0,1	
Kunda	96,9	—	0,1	0,1	—	—	0,1	—	—	2,1	—	0,7	
Kärda	98,2	—	—	0,6	—	—	—	—	—	0,7	0,5	—	
Musta	99,4	—	0,4	—	—	—	—	—	—	0,2	—	0,2	
Mustvee	98,2	0,1	—	—	(0,04)	—	—	—	—	1,7	—	0,1	
Mõisaküla	99,1	0,1	0,5	0,2	0,1	—	—	—	—	—	—	0,1	
Narva-Jõesuu	95,2	0,2	—	0,1	—	—	0,4	—	—	4,1	—	0,1	
Otepää	99,7	—	—	—	—	—	—	—	—	0,3	—	0,1	
Sindi	98,5	—	—	0,1	0,8	—	—	—	—	0,3	0,3	0,1	
S.-Jaani	99,2	—	—	—	—	—	0,2	—	—	0,6	—	—	
Võõpsu	97,6	—	—	—	—	—	—	—	—	2,4	—	0,4	
Vallid — Communes rurales	99,3	(0,02)	0,1	(0,02)	(0,01)	(0,003)	(0,01)	(0,01)	(0,002)	0,4	(0,01)	0,1	
Virumaa	98,5	0,1	(0,02)	(0,02)	(0,02)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,003)	1,4	(0,01)	0,1	
Järvamaa	99,6	0,1	(0,01)	(0,02)	(0,004)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,002)	0,3	(0,01)	0,1	
Harjumaa	99,6	(0,01)	(0,02)	0,1	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,001)	0,3	(0,01)	0,1	
Läänemaa	99,8	(0,02)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	—	(0,01)	(0,01)	(0,002)	0,2	(0,02)	0,0	
Saaremaa	99,0	(0,01)	(0,002)	(0,004)	(0,01)	—	—	(0,01)	(0,002)	0,1	(0,03)	0,0	
Pärnumaa	99,7	(0,02)	(0,02)	(0,01)	(0,003)	—	(0,003)	(0,01)	(0,01)	0,3	(0,02)	0,1	
Viljandimaa	99,5	(0,03)	0,1	(0,03)	(0,01)	(0,002)	—	—	—	0,4	(0,01)	0,1	
Tartumaa	99,7	(0,02)	(0,02)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,002)	(0,002)	(0,001)	0,3	(0,01)	0,0	
Valgamaa	99,4	(0,02)	0,2	(0,02)	(0,02)	—	(0,01)	—	—	0,4	(0,01)	0,1	
Võrumaa	99,7	(0,01)	0,1	(0,01)	(0,004)	—	—	(0,01)	—	0,2	(0,004)	0,1	
Petserinmaa	99,6	(0,01)	0,1	—	(0,01)	—	—	(0,003)	—	0,3	(0,003)	0,0	
Eriü arvestatud — Comptés à part	99,0	0,1	0,4	0,3	(0,01)	0,1	(0,02)	—	(0,04)	—	0,1	0,5	
Välisvetes (E. l.)	99,5	0,3	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	4,8	
Üldse — Gr. total	98,9	0,1	0,1	0,1	(0,04)	(0,01)	(0,02)	(0,01)	(0,01)	0,7	0,1	0,1	
b) 10 a. vanusrühmade järgi — D'après les groupes de 10 ans.													
— 9	99,3	(0,03)	0,1	0,1	(0,02)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	0,5	(0,04)	0,0	
10—19	99,1	(0,03)	0,1	0,1	0,1	(0,01)	(0,01)	(0,01)	(0,01)	0,5	0,1	0,0	
20—29	99,3	(0,03)	0,1	0,1	(0,02)	(0,01)	(0,02)	(0,01)	(0,01)	0,5	(0,04)	0,1	
30—39	99,3	0,1	0,1	0,1	0,1	(0,01)	(0,02)	(0,01)	(0,02)	1,2	0,1	0,1	
40—49	98,3	0,1	0,1	0,2	0,1	(0,01)	(0,03)	(0,01)	(0,03)	1,1	0,1	0,1	
50—59	98,8	(0,04)	0,1	0,2	0,1	(0,01)	(0,03)	(0,01)	(0,02)	0,7	0,1	0,1	
60—69	99,2	(0,04)	0,1	0,1	(0,02)	(0,02)	(0,02)	(0,03)	(0,01)	0,5	0,1	0,1	
70—	99,2	0,1	0,1	0,1	(0,04)	(0,01)	(0,03)	(0,01)	(0,01)	0,4	0,1	0,0	
Teadmata — Inconnu	97,2	0,3	0,4	0,1	0,3	—	—	—	—	1,7	—	42,5	

NAKKUSHAIGUSED 1935. a.
MALADIES CONTAGIEUSES en 1935.

1935 a. registreeriti arstidelt üle riigi 8 790 nakkushaiguse juhtu. Nimetatud haigestunute üldarvust oli mehi 4 342 ehk 49,4% ja naisi 4 448 ehk 50,6%; seega olid naised ülekaalus meestest 106 juhuga. Võrreldes 1935 a. nakkushaigustesse haigestumist 1934 a. ja nimelt haigestumuse koefitsienti, mis

arvatud 10 000 elaniku kohta ilmneb, et nakkushaigused on 1935 a. vähenenud eelmisest aastast 18,8 punkti võrra ehk 2 098 juhuga. Kui vaadelda haigestumist üksikute haigusrühmade järgi ja neid kõrvutada eelmise aastaga, siis peab nentima, et suurt vähenemist on märgata just haigestumises

Nakkushaigused 1919—35 a. — *Maladies contagieuses enregistrées de 1919—35.*

1.	Haigusjuhtude üldarv — <i>Nombre générale des maladies enregistrées</i>		Nakkushaigused 10 000 elaniku kohta ²⁾ <i>Maladies contagieuses pour 10 000 habit.</i>											
	Arv (Nombre ¹⁾)	10 000 el. kohta (Pour 10 000 habit.)	Plekitüüfus <i>Typhus exanthematicus</i>	Korduv palavik <i>Typhus recurrens</i>	Kõhutüüfus <i>Typhus abdominalis</i>	Paratüüfus <i>Paratyphus</i>	Leetrid <i>Morbilli</i>	Sarlakid <i>Scarlatina</i>	Difteeria <i>Diphtheria</i>	Verine kõhutüübi <i>Dysenteria</i>	Rõuged <i>Varicella</i>	Epid. ajukelme meningiit — Meningiit cerebrospinalis epidemica	Tidaltübi <i>Lepra</i>	Silnamarjad <i>Trachoma</i>
1935	8 789	77,9	—	—	6,0	1,6	42,1	19,3	6,5	0,2	—	0,1	0,04	2,0
1934	10 837	96,7	—	—	4,3	1,5	59,8	21,1	6,0	0,3	—	0,1	0,1	3,4
1933	2 906	25,8	—	—	5,0	1,2	0,4	14,1	3,1	0,00	—	0,2	0,1	1,8
1932	2 462	21,9	—	—	5,3	0,9	0,4	8,6	4,6	0,02	—	0,2	0,2	1,7
1931	3 245	29,0	—	—	2,9	1,3	7,7	8,1	6,8	0,1	—	0,1	0,1	1,9
1930	7 078	68,3	—	—	3,2	1,5	46,8	8,7	7,5	—	—	0,1	0,1	1,8
1929	7 278	65,2	—	—	4,2	1,8	33,2	19,5	3,0	0,1	—	0,2	0,2	2,4
1928	5 046	45,3	—	0,0	4,4	2,5	5,8	26,4	2,8	0,1	0,0	0,5	0,2	2,5
1927	10 066	90,3	0,2	0,0	5,9	1,3	27,1	47,9	4,0	0,0	0,0	0,1	0,1	3,7
1926	9 575	85,7	0,2	—	4,9	1,2	42,4	28,9	4,2	0,1	0,1	0,0	0,1	3,0
1925	3 034	27,2	0,2	0,0	7,2	2,2	0,7	7,0	4,9	0,3	0,0	0,1	0,3	4,2
1924	2 983	26,3	0,4	0,01	8,4	1,5	1,8	4,0	4,1	1,1	0,08	0,1	0,1	4,7
1923	4 418	39,8	0,6	0,1	5,6	0,7	17,4	6,1	3,7	0,6	0,1	0,1	0,3	4,6
1922	6 004	54,5	2,2	0,9	6,5	1,0	25,5	5,8	4,7	3,2	0,5	0,1	0,3	4,2
1921	7 579	69,7	3,3	1,1	10,1	0,7	16,4	13,2	7,6	11,0	1,2	0,1	0,5	4,5
1920	15 168	142,1	38,6	9,1	10,2	0,5	9,7	23,9	11,3	32,4	4,1	0,1	0,4	1,7
1919	10 420	97,9	11,6	1,5	5,2	0,3	18,5	19,7	7,6	30,9	2,6	0,02	0,3	1,7

Haigestunvus nakkushaigustesse soo järgi 1929—35 a. — *Maladies contagieuses d'après le sexe des malades de 1929—35.*

2.	1935		1934		1933		1932		1931		1930		1929	
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Kõhutüüfus	347	324	251	231	288	271	330	263	155	174	183	175	230	241
Paratüüfus	88	94	99	69	70	61	46	59	72	71	92	74	101	101
Plekitüüfus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korduv palavik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rõuged	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leetrid	2 355	2 396	3 469	3 269	24	22	23	17	447	412	2 502	2 550	1 010	1 795
Sarlakid	1 075	1 107	1 108	1 203	754	832	492	478	417	484	474	498	1 032	1 147
Difteeria	377	358	314	300	168	185	227	288	398	394	410	426	190	215
Verine kõhutüübi	10	12	19	19	—	1	2	1	5	11	—	—	8	8
Silnamarjad	82	140	136	252	85	113	66	120	82	128	94	109	100	164
10 000 elaniku kohta — <i>Par 10 000 habitants.</i>														
Typhus abdom.	6,5	5,4	4,7	3,9	5,5	4,5	6,3	4,4	2,9	2,9	3,5	3,0	4,4	4,1
Paratyphus	1,7	1,6	1,9	1,2	1,5	0,9	0,9	1,0	1,4	1,2	1,8	1,3	1,9	1,7
Typhus exanth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Typhus recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Varicella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	44,4	40,0	65,5	54,3	0,5	0,4	0,4	0,3	3,5	6,9	48,3	43,1	36,4	30,4
Scarlatina	20,3	18,5	22,1	20,3	14,3	14,0	9,3	8,0	7,9	8,2	8,0	8,3	19,7	19,4
Diphtheria	7,1	6,0	5,0	6,0	3,2	3,1	4,3	4,8	7,0	6,6	7,9	7,2	3,6	3,6
Dysenteria	0,2	0,2	0,4	0,3	—	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	—	—	0,1	0,1
Trachoma	1,5	2,5	2,6	4,2	1,0	1,9	1,3	2,0	1,6	2,2	1,8	1,8	1,9	2,8

¹⁾ Ilma malaariata ja ensephalitis leth.

²⁾ Koefitsiendid on võetud iga aasta kohta 1. VII elanikkude arvu alusel.

leetritesse — 17,7 punkti võrra; väiksel määral on vähenenud haigestumine sarlakitesse — 1,8 punktiga ja silmamarjadesse — 1,4 punktiga. Haigestumise suurenemist nakkushaigustesse oli 1935 a. öige väiksel määral ja peamiselt kõhutüüfusse 1,7 punktiga ning difteeria 0,5 punktiga.

Haigestumus nakkushaigustesse soo järgi 10 000 elaniku kohta oli 1935 a. suurim meeste seas kõigis nakkushaiguste rühmades, arvatud välja haigestumus trahhoomi, millisesse haigestus naised rohkem meestest 1,0 punkti võrra. Suurel määral olid mehed naistest ülekaalus just haigestumises leetritesse 4,4 punktiga, siis sarlakitesse 1,8 punktiga ja kõhutüüfusse ning difteeria 1,1 punkti võrra. Kui

aga võrrelda sama eelmise aastaga, siis nähtub, et haigestumus kõhutüüfusse on suurenenud mõeldud 1934 a. nii meeste, kui naiste seas pea võrdse, meeste seas 1,8 punktiga ja naiste seas 1,5 punktiga. Suuremat vähenemist võib märkida just meeste seas, haigestumises leetritesse, nimelt 21,1 punktiga, samuti ka naiste seas 14,8 punktiga, kuna teistes rühmades see on erinev väiksemal määral.

Nakkushaigused vanuse järgi olid 1935 a. levinud kõige enam 10—14 a. vanuste rühmas ning 5—9 a. vanuste seas. Kõige väiksemal määral esines nakkushaigusi kuni 1 a. vanustel ja 60 ja vanemate hulgas. Huvitav on tähendada, et leetrid olid levinud peamiselt 10—14 a. vanuste hulgas, kuna sarlakid 5—9 a.

Nakkushaigused vanuse järgi 1935 a. — *Maladies contagieuses d'après l'âge des malades en 1935.*

3.	Kuni 1 a.		1—4 a.		5—9 a.		10—14 a.		15—19 a.		20—39 a.		40—59 a.		60 ja vanem		Teadmata		Kokku		Üldse
	Moius d'un an		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Typhus abdomn.	1	—	6	9	10	19	24	31	35	20	214	163	39	57	6	18	3	1	347	324	671
Paratyphus	—	—	2	8	7	6	9	8	13	8	42	48	12	15	1	1	2	—	88	94	182
Typhus exanthem.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Febria recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	15	10	239	211	768	720	1 067	1 230	105	94	131	95	4	2	—	—	26	22	2 355	2 390	4 751
Scarlatina	—	3	222	177	427	456	306	353	36	43	69	39	2	2	—	—	6	4	1 075	1 107	2 182
Diphtheria	3	3	87	71	125	142	96	94	15	18	43	31	2	3	—	—	1	1	377	358	735
Dysenteria	—	1	—	—	2	2	—	1	1	4	6	2	1	1	—	—	—	—	10	12	22
Lepra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	1	4	5
Encephal. letharg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mening. cerebr. epid.	2	1	—	—	2	1	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Trachoma.	—	—	—	—	6	6	7	18	5	5	32	32	15	52	10	35	1	1	82	149	231
Kokku — Total	28	24	556	477	1 356	1 358	1 509	1 766	211	193	543	411	77	135	23	55	39	29	4 342	4 448	8 790

vanuste rühmas, samuti ka difteeria; kõhutüüfus oli levinud suurimal arvul 20—39 a. vanuste seas, samuti ka paratüüfus; trahhoom aga 40—59 a. ning 20—39 a. vanusrühmades. Siit näeme, et leetrid ja sarlakid on ikkagi kõige rohkem lapsepõlve haigused, kuna tüüfused ja trahhoom on täiskasvanute haigused.

Nakkushaiguste üldarv oli 1935 a. linnades 3 336 juhtu ehk 38,0% nakkushaiguste üldarvust; maades oli samal aastal nende arv 5 454 juhtu ehk 62,0%. Võrreldes 1934 a. on nakkushaiguste arv viimasel aastal linnades vähenenud 2 566 juhuga ning maades seevastu suurenenud 463 juhuga. Nakkushaiguste levi suhtes olid 1935 a. esikohal Tallinn (1011), Tartu (694) ja Nõmme (353), kuna kõige väiksem oli levi Põlva (7) ja Tõrva (9).

Suurt nakkushaiguste levi 1935 a. mõjutas Tallinnas peamiselt suur sarlakite ja kõhutüüfused arv, Tartus aga suur leetrite nakkus, samuti ka Nõmmel.

Maades olid 1935 a. nakkushaiguste suhtes esikohal nii Viru- (1140) kui Tartumaa (1136) ja seda

suurt arvu mõjutas peamiselt mõlemas maakonnas suur leetrite levi. Väiksem oli 1935 a. nakkushaiguste levi Valgamaal (173).

Üksikute haiguste järgi kõhutüüfus oli 1935 a. levinud linnadest kõige rohkem Tallinnas (269), Tartus (92) ja Narvas (53), maadest Tartu- (70) ja Harjumaal (35); paratüüfus samuti Tallinnas (46) ja Tartus (36), ning Harju- (25) ja Tartumaa (24). Leetrid olid levinud linnadest kõige rohkem Tartus (345) ja Nõmmel (223) ning maadest Viru- (791) ja Tartumaa (610). Sarlakite levi suhtes olid linnadest esikohal Tallinn (396), Tartu (118) ning maadest Tartu- (258) ja Virumaa (228). Difteeria oli rohkem levinud linnadest Narvas (160) ja Tallinnas (108) ning maadest Tartu- (99) ja Virumaa (79). Trahhoomi levi suhtes oli esikohal linnadest Tartu (26) ja maadest Tartumaa (74). Üksikute kuude järgi kõhutüüfus oli levinud peamiselt märtsis (130) ja aprillis (174); paratüüfus augustis (31) ja oktoobris (28). Leetrid olid levinud rohkem jaanuaris (1590) ja veebruaris (849) ning sarlakid jaanuaris (288) ja märtsis (254); difteeria — jaanuaris (109) ja veebruaris (97).

Nakkushaigused kuude järgi 1935 a. — Maladies contagieuses d'après les mois en 1935.

6.	Jaanuuar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli		August		September		Oktoober		November		Detsember		Kokku — Total		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Üdase kr. total
Typhus abdom.	14	0	14	26	53	77	91	83	31	28	19	12	28	25	25	23	12	21	13	10	8	9	9	847	324	671	
Paratyphus . . .	5	4	5	5	4	14	6	11	7	0	4	3	4	6	13	18	11	3	10	12	7	4	6	8	88	94	182
Typhus exanth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Febris recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Variola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	784	806	419	430	870	322	272	270	252	300	169	173	61	61	2	0	4	2	16	16	—	6	0	4	2355	2396	4751
Scarlatina	135	153	121	125	126	128	94	84	107	122	70	59	44	44	30	35	33	40	70	82	123	118	116	117	1075	1107	2182
Diphtheria	50	50	47	50	28	33	30	23	25	19	14	10	10	15	19	13	17	23	39	40	48	36	35	40	377	358	735
Dysenteria	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	10	—	1	1	10	12	22
Lepra	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Encephalitis le- tharg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mening cerebr. epid.	—	1	1	1	1	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trachoma	10	19	7	20	11	12	8	18	7	10	4	15	5	11	4	5	7	10	8	11	7	11	4	7	82	149	231
Kokku—Total	1 009	1 039	614	659	594	536	503	490	429	487	287	272	158	162	93	103	106	91	175	184	196	183	178	192	4 342	4 448	8790

Nakkushaiguste kohta varem Keskbüroo väljaandets ilmunud artiklid:

Nakkushaigused 1934 a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 104(7)—105(8) 1935 a., lhk. 370—373.
 Nakkushaigused 1933 a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 149(4) 1934 a., lhk. 207—209.
 Nakkushaigused 1932 a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 137(4) 1933 a., lhk. 209—211.
 Nakkushaigused 1931 a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 126(5) 1932 a., lhk. 272—274.
 Nakkushaigused 1930 a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 115(6) 1931 a., lhk. 357—359.
 Nakkushaigused 1929 a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 108(11) 1930 a., lhk. 010—018.
 Nakkushaigused, E. Lasberg, Rahvastik ja tervishoid Eestis, 1930 a., E. demograafia v. IV.

V. Feldman.

TULEKAHJUD 1935 a.
INCENDIES en 1935.

Sisu: 1. Üldarvu liikumine, lhk. 200. 2. Tulekahjud aastaaegade järgi, lhk. 201. 3. Tulekahju põhjused, lhk. 202. 4. Tekitatud kahjud, lhk. 202.

1. Üldarvu liikumine. 1935 a. registreeriti üldse 939 tulekahju (ilma riigimetsa tulekahjudeta). Neist teatati Keskbüroole 801 juhul eri teatelehega ja 138 juhu kohta hangiti andmed politseilisest üldteatelehest, kuna eri teateleht jäi saamata. Teatamata jäänud tulekahjustest oli rõhuv enamuskahjutud või väikesummalised. Nimele moodustasid kahjuta tulekahjud vastavast üldarvust: eri teatelehtede järgi 13,2% ja teatamata jäänud kahjude alal 53,6%, kuna keskmine kahjusemma oli vastavalt 2193 kr ja 938 kr. Võrreldes eelmise aastaga vähenes tulekahjude üldarv 130

Tulekahjude arv.

	1935	1934	1933	1932
Maal	663	785	961	1 010
Sellest kahjuga	584	716	882	950
Linnas ja alevs	270	284	271	263
Sellest kahjuga	176	174	186	157
Kokku	939	1 069	1 232	1 273
Sellest kahjuga	759	890	1 068	1 107

ehk 12,2% ja kahjustanud tulekahjude arv 131 ehk 14,7% võrra. Tulekahjude harvenemine toimus maal kahjustanud ja linnas kahjutute arvel. Vaatamata kahjutute tulekahjude sagenemisele maal ja harvenemisele linnas olid need siiski veel tunduvas

tulekaalus linnas, mis tingitud peamiselt viimase paremaid registreerimisvõimalusist. Tekkivad kahjutud tulekahjud jäävad maal enamasti märkimata, kuna linnas registreeritakse need enam-vähem täielikult. Ainelist kahju tekitanud tulekahjude arv ulatub üldse 759 (1934 a. 890), maal 584 (1934 a. 716) ja linnas 175 (1934 a. 174). Kahjustatud tulekahjud (järgnevas vaatleme peamiselt neid) on maal pidevalt harvenenud alates 1932 a. Alul toimus see liikumine peamiselt maa suhtes 1932—33 a. läbiviidud

tulekindlustus-tingimuste muutuse mõjutusel, kuna viimasel paari aastal avaldub selles veel suurelt osalt areneva majandusliku tõusu mõju. 1934 a. tuli 10 000 maaelaniku kohta keskmiselt 9,3 tulekahju ja üksikuis mais 7,1 — 13,5 tulekahju, kusjuures arv ületas 10 viies maas. Möödunud aastal harvenesid tulekahjud üldse ja 7 maas, nende hulgas ka eelmainitud viis maad. Nimelt oli tulekahjude keskmiseks arvaks 10 000 elaniku kohta 7,6 ja üksikuis mais 5,3 — 9,4. Suurim arv langes Järva- ja Petserimaale ning väik-

Suhtarve tulekahjustest — Nombres relatifs sur les incendies.

	Maad — Arrondissements				Linnad ja aleviid Villes et bourgs				Kokku — Total			
	1935		1934		1935		1934		1935		1934	
	Üldse	Kahjuga	Total	Causant dommage	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga	Üldse	Kahjuga
Arv 10 000 elaniku kohta — Par 10 000 habitants.												
Viru	8,6	7,7	10,4	10,1	8,2	5,1	7,4	4,9	8,5	7,0	9,6	8,7
Järva	11,0	9,4	8,0	7,1	5,0	5,0	17,1	11,1	10,0	8,7	9,5	7,8
Harju	8,8	7,6	7,6	7,4	7,2	4,3	7,2	3,0	7,8	5,5	7,4	5,2
Lääne	8,3	6,7	10,0	9,0	13,1	9,8	4,9	3,3	8,7	6,9	10,4	8,5
Saare	6,2	5,3	9,3	7,8	15,6	11,2	34,4	24,0	7,0	5,7	10,7	9,1
Pärnu	8,4	7,0	12,3	11,2	10,8	6,6	10,4	8,1	0,1	8,9	11,3	10,4
Viljandi	9,2	8,7	13,6	11,9	10,4	8,0	11,6	8,6	9,5	8,7	13,2	11,2
Tartu	8,3	7,4	7,7	7,3	7,0	4,1	6,3	3,1	8,1	6,2	7,2	6,7
Valga	7,0	5,4	15,9	13,6	3,7	3,7	10,4	6,7	5,9	4,8	14,0	11,2
Võru	8,7	8,0	12,3	11,2	8,2	5,4	4,1	1,4	8,7	7,8	11,6	10,3
Petseri	9,9	9,4	9,6	9,3	11,7	9,4	11,7	9,4	10,0	0,4	9,7	9,3
Kokku — Total	8,6	7,6	10,2	9,3	7,9	5,6	8,1	5,0	8,4	6,8	9,6	8,0
100 tulekahjust oli:												
Talvel — <i>En hiver</i>	16,4	15,9	13,0	13,4	31,5	31,4	25,3	27,0	20,9	19,5	16,3	16,1
Kevadel — <i>Au printemps</i>	30,8	30,0	25,9	25,0	24,6	22,3	26,8	20,4	20,0	28,2	26,1	25,8
Suvel — <i>En été</i>	30,6	30,3	36,4	36,6	22,1	24,0	20,1	22,4	28,1	28,9	32,1	33,8
Sügisel — <i>En automne</i>	22,2	23,8	24,7	25,0	21,8	22,3	27,8	24,2	22,0	23,4	25,5	24,8
100 tulekahjust tekitasid:												
Kooletus — <i>Imprudences</i>	51,7	50,9	45,7	45,1	51,1	53,1	49,6	55,2	51,5	51,4	46,8	47,1
Korradatud tuleasemed — <i>Desordre des cheminées</i>	12,8	14,0	12,1	12,8	11,9	14,3	10,9	10,9	12,6	14,1	11,8	12,5
Sädemed ja tahmapõlemine — <i>Étincelles, suie enflammée</i>	10,4	8,7	11,8	10,8	14,5	3,4	14,8	4,0	11,6	7,5	12,6	9,4
Pikne — <i>Foudre</i>	8,2	8,9	7,3	8,0	0,4	0,6	0,4	0,6	5,8	7,0	5,4	6,5
Süütamine — <i>Incendie volontaire</i>	7,8	7,5	11,5	11,8	7,2	8,6	6,3	7,5	7,7	7,8	10,1	10,6
Arvatav süütamine — <i>Incendie volontaire présumé</i>	3,8	4,3	4,1	4,3	0,4	0,6	1,1	1,1	2,8	3,4	3,3	3,7
Teadmata ja muud — <i>Inconnu</i>	5,3	5,7	7,5	7,7	14,5	19,4	16,9	20,7	8,0	8,8	10,0	10,2
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

seim Saaremaale. Petserimaal, kus mõne aasta eest tulekahjude sagedus oli tõusnud erakordseks (1931 a. 51,7 tulekahju 10.000 elaniku kohta) osutus vastav suhtarv 1934 a. võrdseks keskmisega, 1935 a. aga suurimaks. Arvestades selle maa teisi erinevat olukorda, tuleb hinnata sellist võrdlemisi väikest tulekaalu normaalse nähtusena. Linnas tuli 10 000 elaniku kohta keskmiselt 5 tulekahju ja üksikute maade järgi 3,7—11,2. Suurim arv langes, nagu eelmainelgi aastal, Saaremaale.

Tallinnas registreeriti möödunud aastal 95 tulekahju (1934 a. 96). Neist tekitas 57, ainelist kahju üldsummas 360 tuh. kr (1934 a. 50 ja 1935 tuh. kr) ja oli kahjuta 38. Tallinnale langes 32,6% linnade tulekahjude üldarvust ja 53,1% vastavast kahju summast.

2. Tulekahjud aasta-aegade järgi.

Incendies d'après les saisons.

Ilmastikunoludelt näitasid möödunud aasta üksikud aastaajad kõrvalekaldumist tavalisest. Silmapaistvamalt avaldus see suve lõpupoole ja sügisel sademete rohkuses. Tulekahjude sagedus maal, olenedes suurel määral sademete rohkusest, vähenes selle järeldusel järsult suvel (—32,4%) sügisel (—22,3%) ja üldse, võrreldes eelneva aastaga, kuna tulekahjude arv talvel (—6,1%) ja kevadel (—2,2%) muutus vaid vähe. Aastaegade järjekord tulekahjude rohkusest kujunes maal järgmiseks (alanevas suunas): suvi (177 tulekahju), kevad (175), sügis (139) ja talv (93). Tavaliselt ületab suvi tulekahjude sageduselt teisi aastaajade suuremääraliselt maal, mis nähtuse põhjustab vabas looduses asetleidvate tulekahjude koondumine peamiselt

suvekuile. Mõõdunud suvi jäi küll püsima esikohale, kuid ülekaal osutus seejuures minimaalseks. Sügis, mis ületab enamasti kevadet tulekahjude arvult, ehkki väiksemääraliselt, loovutas oma tavalise teise (eelkõrgema) koha viimasele. Talv püsis kindlalt oma alatisel viimasel kohal. Linnas muutub aasta-aegade järjekord enamasti igal aastal. Sellise nähtuse tekkimist soodustavaks asjaoluks on üksikute aasta-aegade väikene erinevus tulekahjude sageduse suhtes linnas, mille üheks põhjuseks on vabas looduses asetleidvate tulekahjude vähesus. Ainult talv on püsinud enam-vähem kindlana esikohal tulekahjude arvult. Linnas olid tulekahjud suhteliselt harvemad kui maal üldse, kevadel (10 000 elaniku kohta maal 2,3, linnas 1,1), suvel (vastavalt 2,3 ja 1,2) ja sügisel (1,8 ja 1,1) ning sagedamad talvel (1,2 ja 1,8).

3. Tulekahjude põhjused.

Causes des incendies.

0,4—3,9 ja linnas 0,0—2,7. Maal osutusid tulekahjud endiselt sagedamaks kõigi põhjuste järgi. Erandi moodustasid vaid teadmatuil ja „muil“ põhjusil alanud tulekahjud, mis olid rohkearvulisemad linnas, esinedes 34 juhul 33 juhtumi vastu maal (10 000 elaniku kohta vastavalt 1,0 ja 0,4 tulekahju).

Hooletusest tekkinud tulekahjud moodustasid endiselt suurima rühma 390 tulekahjuga, neist maal 297 ja linnas 93 tulekahju. Tulekahjude üldarvust langes sellele rühmale üldse 51,4%, maal 50,9% ja linnas ning alevs 53,1%. Tegelikult on hooletuse osatähtsus veelgi suurem, kuna teised põhjused moodustavad suurelt osalt vaid hooletuse eriliike, näit.: korratud tuleasemed, sädemed ja tahma põlemine ning muud, mille alghõljuseks on enamuses samuti hooletus. Võrreldes eelneva aastaga harvenesid sedaliiki tulekahjud maal ja linnas, kuna nende osatähtsus kasvas maal ja kahanes linnas. Hooletus avaldus 90 juhul pundulikus järelevalves kütmisel ja nimelt maal 70 ning linnas 20 juhul, liigkütmisses üldse 57, maal 49 ja linnas 8 juhul, laste tulega mängimises jne. vastavalt 40, 35 ja 5 juhul ning muul viisil tulega ja tulekardetavate ainetega hooletult käitumises 203, 143 ja 60 juhul. Korratuist tuleasemest alanud tulekahjude üldarv ulatus 107, maal 82 ja linnas 25 ning nende osasuurus üldse tekkinud tulekahjustest vastavalt 14,1%, 14,0% ja 14,3%. Võrreldes eelmise aastaga harvenesid tähendatud tulekahjud maal (—10) ja sagesid linnas (+6). Arvukamad olid need Petserimaal (15), ent siiski mitte ületades normaalset piiri, nagu mõni aasta tagasi (1932 a. 57), mil Petserimaale langes umbes $\frac{1}{3}$ korratuist tuleasemest üldse tekkinud tulekahjustest ning Petserimaal märgitud tulekahjustest algas tähendatud põhjusel üle $\frac{1}{3}$. Sagedamaks tulekahju põhjustajaks (suhteliselt) olid korratumad tuleasemed veel Järva-, Saare- ja Võrumaal. Sädemed ja tahma põlemine põhjustasid tunduvalt vähem tulekahjusid kui eelmisel aastal, eriti maal. Koondumine ilmnis suvel

ja sügisel ja oli tingitud sademete rohkusest neil aastaaegadel. Üldse märgiti 57 tulekahju, neist maal 51 ja linnas 6, mis moodustas vastavalt 7,5%, 8,7% ja 3,4% tulekahjude üldarvust. Väiksemat kahane-mist arvult näitasid piksekahjud, ulatudes üldse 53, maal 52 ja linnas 1, kuna osasuurelt need pisut paisusid (üldse 7,0%, maal 8,9% ja linnas 0,6%). Linnas märgiti, nagu eelmiselgi aastal, vaid üks kahju-juhtum (Viljandimaal). Tunduvalt harvenesid mõõdunud aastal süütamised ja arvatakse süütamised üldse (85; 1934 a. 127) ja maal (69, 1934 a. 112) ning püsisid ligikaudu endisena linnas (16, 1934 a. 15). Osatähtsusest samuti kahanesid süütamised maal (11,8%, 1934 a. 15,6%) ja kasvasid linnas (9,2%, 1934 a. 8,6%), jäädes siiski ülekaalukaks maal. Sage-damad olid süütamised Võru-, Järva- ja Harjumaal. Teadmatuil ja mitmesuguseil muil põhjusil alanud tulekahjusid märgiti üldse 67, maal 33 ja linnas 34, mis andis üldarvust vastavalt 8,8%, 5,7% ja 19,4%.

Tulekahju keskmine kahjusumma (1 000 kr.).

	Maad		Linnad ja alevid		Kokku	
	1935	1934	1935	1934	1935	1934
Viru	0,86	2,48	3,15	2,72	1,31	2,51
Järva	2,02	1,34	0,20	10,36	1,34	3,02
Harju	1,87	2,19	5,07	32,97	3,77	17,09
Lääne	1,78	1,69	1,12	0,19	1,09	1,04
Saare	1,25	1,55	1,63	0,71	1,31	1,37
Pärnu	2,27	2,65	4,71	2,32	2,91	2,09
Viljandi	1,22	1,27	0,89	1,11	1,15	1,25
Tartu	1,46	1,84	3,33	1,03	1,33	1,09
Valga	0,84	3,92	0,57	1,39	0,77	3,40
Võru	1,69	1,98	6,93	0,01	2,01	1,95
Petseri	1,63	1,30	0,61	0,99	1,56	1,28
Kokku	1,55	2,02	3,37	13,24	2,09	4,22

Tähendatud tulekahjud harvenesid tunduvalt maal (1934 a. 55) ja veidi linnas (1934 a. 36). Muil põhjusil tekkinud tulekahjudena arvestati muu seas töötamisel (peamiselt tööstusettevõtteis) tekkinud tulekahjud (maal 9, linnas 12), elektrijuhtmeist (maal 1, linnas 3), plahvatusest (linnas 3) ja isesüttimisest (maal 1, linnas 4) alanud tulekahjud.

4. Tekitatud kahjud. Ühes tulekahjude arvuga vähenes suurel määral ka nende läbi tekitatud aineine kahju mõõdunud aastal. Selle peamise põhjusena märgime suurkahjude arvulist vähenemist ja nende keskmine

Kahjusumma 1 000 kr.

	1935	1934	1933	1932	1931
Maad	906	1 447	1 533	2 178	2 140
Linnad ja alevid	678	2 305	404	552	498
Kokku	1 584	3 752	1 937	2 730	2 637

kahjusumma hüppelist langust, eriti linnas. Linnas kahjusumma paisus erakordseks 1934 a. kolme asetleidnud suurtulekahju mõjul, mis tekitasid kahju kokku 1 806 tuh. kr, kuna 1935 a. kolme suurima

tulekahju summa moodustas kokku vaid 297 tuh. *kr* (191 tuh. *kr*, 60 tuh. *kr* ja 46 tuh. *kr*). Tulekahjusid kahjuga üle 10 tuh. *kr* oli möödunud aastal maal 14, tildsummas 257 tuh. *kr* (1934 a. 24 ja 572 tuh. *kr* ja linnas vastavalt 10 ning 442 tuh. *kr*, (1934 a. 16 ja 2 166 tuh. *kr*). Üldse hävis tulekahjude läbi varasid 1 584 tuh. *kr*, maal 906 tuh. *kr* ja linnas 678 tuh. *kr* väärtuses ehk vastavalt 57,8%, 37,4% ja 60,6% vähem

Suurtulekahjude arv ja summa.

	Maad		Linnad ja alevid	
	Arv	Kahju 1 000 <i>kr</i>	Arv	Kahju 1 000 <i>kr</i>
Viru	1	10	2	20
Järva	1	30	—	—
Harju	2	25	4	207
Lääne	2	28	—	—
Saare	1	10	—	—
Pärnu	2	40	1	60
Viljandi	—	—	—	—
Tartu	2	30	2	72
Valga	—	—	—	—
Võru	2	48	1	17
Petseri	1	30	—	—
Kokku	14	257	10	442
1934 a.	24	572	16	2 100

eelmisest aastast. Keskmise kahjusumma vähenes tunduvalt maal (1935 a. 1,55 tuh. *kr*, 1934 a. 2,02 tuhat *kr*) ja järsult linnas (1935 a. 3,87 tuh. *kr*, 1934 a. 13,24 tuh. *kr*).

Toodud tabelis ei ole arvestatud riigimetsa põlemised, küll aga erametsa põlemised. Peamiselt sademeterohke suve ja sügise tõttu vähenes järsult metsapõlemiste arv. Riigimetsamajanduse büroo andmeil registreeriti ajavahemikul aprillist augustini 196 riigimetsa põlemist (septembris ja oktoobris ei olnud ühtki, juulis 15 ja augustis vaid 3 riigimetsa tulekahju). Neist tekkis riigile kahju 30 558 *kr*, sellest kustutamise kuluna 1 847 *kr* (1934 a. 351 riigimetsa põlemist kahjuga 31 632 *kr*).

Hoonete alal ilmnevat tulehävitustõu erinevat intensiivsust, olenevalt tarvitatud ehitusmaterjali liigist, selgitavad järgnevad andmed. Tule läbi sai kannatada maal üldse 601 hoonet; neist olid 28 kivi-, 489 puu- ja 84 segaehitised. Põlemise läbi tekitatud kahju ulatus kivehitistel 48 tuh. *kr*, puuehitistel 324 tuh. *kr* ja segaehitistel 131 tuh. *kr*. Linnas ja alevs oli põlenud ehitiste üldarv 126, sellest kivi- 31, puu- 82 ja segaehitiste arv 13 ning põlemisest tekkinud kahjusumma — kivehitistel 85 tuh. *kr*, puuehitistel 163 tuh. *kr* ja segaehitistel 33 tuh. *kr*. Tule läbi kaotasid hooned omast väärtusest: kivehitised — maal 42,7%, linnas 4,7%, puuehitised vastavalt 63,1% ja 24,5% ja segaehitised 48,2% ja 8,4%.

1935 a. sai tule läbi vigastada 64 isikut ja surma 9 isikut, neist maal vastavalt 47 ja 7 isikut. Surmasaanute hulka osalt ei ole arvatud saadud tulevigastuste tõttu hiljem surnud isikud.

Andmed põlenud varanduste, nende omanikkude ja varanduste tule vastu kindlustamise kohta (arvestatud ainult tulekahju eritabelid).

	1935	1934	1933	1932		1935	1934	1933	1932
	Tule läbi kannatanud hoonete oman. arv	631	707	826		930	Tulekahju läbi sai hoonete omanik keskmiselt kahju <i>kr</i> .:		
Neist maal	511	586	693	844	Maal	984	1 329	1 295	1 440
Kannatanud hoonete arv	727	888	1 090	1 337	Linnas ja alevs	2 350	6 207	1 742	2 821
Neist maal	601	752	958	1 241	Hooned kaotasid tule läbi keskmiselt oma väärtusest %:				
Hoonete väärtus enne tulekahju 1 000 <i>kr</i> .	3 767	4 693	2 941	2 908	Maal	50,0	57,2	75,3	84,9
Sellest maal	890	1 302	1 201	1 441	Linnas ja alevs	9,8	22,5	12,8	18,3
Hoonete põlemisest saadud kahju 1 000 <i>kr</i> .	785	1 590	1 127	1 491	Hoonete omanikest olid hooned tule vastu kindlustanud %:				
Sellest maal	503	779	904	1 223	Maal	66,9	66,0	68,9	78,1
Kindlustuste arv (tule vastu)	444	490	582	742	Linnas ja alevs	85,0	85,1	78,9	87,4
Neist maal	342	387	481	659	Hoonete väärtuse üldsummast oli tule vastu kindlustatud %:				
Kindlustuste summa 1 000 <i>kr</i> .	2 546	3 782	2 124	1 809	Maal	50,3	61,3	57,0	64,0
Sellest maal	533	835	684	922	Linnas ja alevs	70,2	88,5	82,8	66,7
Muu varandus:					Põlenud muu vara omaniku keskmise kahju <i>kr</i> .:				
Tule läbi kannatanud muu vara oman. arv	865	979	1 139	1 055	Maal	539	730	592	950
Neist maal	671	808	970	926	Linnas ja alevs	1 938	8 835	1 408	2 163
Muu vara põlemisest saadud kahju 1 000 <i>kr</i> .	738	2 133	812	1 159	Muu vara omanikest olid vara tule vastu kindlustanud %:				
Sellest maal	362	631	574	880	Maal	4,9	5,6	5,5	8,5
Kindlustuste arv (tule vastu)	81	97	96	126	Linnas ja alevs	24,7	30,6	25,4	36,4
Neist maal	33	45	53	79					

Tulekahjude kohta Keskbüroo väljaandels ennem ilmuunud artiklid ja andmed:
Tulekahjud 1934 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 161(4) 1935., lhk. 201—205.

Tulekahjude arv ja kahjusumma (kroonides) üksikuis mais, linnus ja alevs põlvjste järgi 1935 a.
Nombre d'incendies et leur répartition d'après les causes, saisons et dommage (en kr) en 1935.

Main table with columns: Hooletus Imprudence, Korratud tuleasemed Désordres des cheminées, Sädemed, tahma põlemine - Étincelles, saie enflam., Plüme Foudre, Süütaamine Incendie volontaire, Arvatav süütaamine Incendie volontaire présumé, Muud ja teadmata Inconnu, Kokku Total. Rows include Viru, Jarva, Harju, Lääne, Saare, Pärnu, Viljandi, Tartu, Valga, Võru, and Petseri with various sub-rows for 1934 and 1935.

Maad - Arrondissements.

Kokku maad - Total pour arrondissements.

Summary table for districts (Maad) with columns for various categories and rows for Kokku maad and 1934 a. Total values across all districts.

LENNULIINID 1935. a.¹⁾ TRANSPORTS AÉRIENS en 1935.

SISU: 1. Lennuühenduse kestus, lhk. 206. 2. Reisijate vedu, lhk. 206. 3. Kaubavedu, lhk. 206. 4. Pagasivedu, lhk. 207. 5. Postivedu, lhk. 207.

1. Lennuühenduse kestus. 1935 a. oli Eestil õhuteel ühendus kogu Euroopaga, samuti nagu eelmisel aastal, nelja järgneva lennuliini kaudu: Tallinn—Helsinki, Tallinn—Leningrad, Tallinn—Riia—Königsberg ja Tallinn—Riia—Varssavi.

Ühendust peeti enamikul liinidel aprillist novembrini ja sooritati üldsummas 1568 lendu, lennates sealjuures 331 310 km. Eelmisel aastal olid mõlemad arvud veidi suuremad. Vähenemine 1935 a. lendude ja lennatud kilomeetrite arvus tekkis ühenduse harvenemisest Tallinn—Leningradi ja Tallinn—Riia—Varssavi liinil. Lennuliinide tegevuseks oli peamiselt reisijate ja pagasi vedu, väiksemal määral veeti kaupa ja toimetati posti.

2. Reisijate vedu. Reisijaid liikles 1935 a. lennuliinidel kogusummas 8 131 isikut, eelmisest aastast enam 6,8% võrra. Reisijate üldsumma koosneb peamiselt Tallinna saabunud ja Tallinnast väljunud reisijaist, kusjuures esimesi oli veidi rohkem teisist; läbisõitnud reisijaid oli vähe. Enamus reisijaist, nimelt 58,1% liikles Tallinn—Helsinki vahelisel liinil; Helsingist tuli ja läks reisijaid

Reisijate vedu õhuteel — *Transport des voyageurs.*

	1935 a.				1934 a.
	Tallinna	Tallinnast	Transiit läbi Tallinna	Kokku	
Tallinn—Helsinki	2 350	2 377	—	4 727	4 502
Tallinn—Leningrad	38	71	190	299	332
Tallinn—Riia—Königsberg	1 302	1 259	132	2 753	2 295
Tallinn—Riia—Varssavi	163	189	—	352	479
Kokku — Total	3 913	3 896	322	8 131	7 606

pea võrdselt. Peale Tallinn—Helsinki lennuliini on suurem liiklemine veel Tallinn—Riia—Königsbergi liinil, nimelt 33,8% üldarvust. Ülejäänud liinidel on reisijate liiklemine väike: Tallinn—Leningradi liinil ainult 3,6% üldarvust ja Tallinn—Riia—Varssavi 4,3%. Sealjuures on mõlemal nimetatud liinil reisijate vedu 1935 a. vähenenud võrreldes eelmise aastaga, kuna Tallinn—Helsinki ja Tallinn—Riia—Königsbergi liinil näeme reisijate arvu kasvu.

3. Kaubavedu. Kaubavedu lennuliinidel pole suur, näitab aga sealjuures aasta-aastalt tõusu tendentsi.

1935 a. veeti kõigil lennuliinidel kokku 24 886 kg kaupa, aasta varem 7 643 kg. Seega kolmekordistus kaubavedu 1935 a. võrreldes eelmise aastaga. Selline suur juurdekasv sündis peamiselt transiitveo arvel. Üldkaubaveos oli 1935 a. transiitvedu 13 090 kg ehk 52,5% üldarvust; aasta varem ulatus transiitvedu ainult 897 kg-ni. Ka sisse- ja väljavedu lennuteel Tallinna suurenes 1935 a. võrreldes eelmise aastaga ja nimelt 11 796 kg-ni eelmise aasta 6 745 kg vastu.

Kaubavedu kg — *Transport des marchandises en kg.*

	1935				1934
	Tallinna	Tallinnast	Transiit läbi Tallinna	Kokku	
Tallinn—Helsinki	1 046	2 860	—	4 806	2 403
Tallinn—Leningrad	—	257	3 222	3 479	206
Tallinn—Riia—Königsberg	4 041	978	9 868	15 787	3 705
Tallinn—Riia—Varssavi	455	359	—	814	1 327
Kokku — Total	7 342	4 454	13 090	24 886	7 641

Tallinna tuli sisse lennuteel ligi poolteist korda rohkem kaupa kui läks välja. Üldkaubaveos lennuteel 1935 a. esineb suurema arvuga Tallinn—Riia—Königsbergi liin, kust kaudu toimus 63,4% kogu kaubaveost. Nimetatud liinil suurenes kaubavedu 1935 a. võrreldes eelmise aastaga ligi 4 korda ja seda peamiselt transiitveo arvel. Sisse- ja väljavedu sellel liinil suurenes ka tunduvalt, sealjuures on väljavedu tähtsusetu, kuna kaubaveo Tallinn—Riia—Königsbergi liinil moodustab transiitvedu ja sissevedu Tallinna. Peale nimetatud liini esinevad kaubaveos veel suuremate arvudega Tallinn—Helsinki ja Tallinn—Leningradi liinid, esimese osatähtsus üldkaubaveos on 19,5% ja teise 13,9%. Kaubaveo Tallinn—Helsinki liinil moodustab sisse- ja väljavedu, kusjuures viimane on suurem esimesest. Tallinn—Leningrad liinil moodustab kaubaveo peamiselt transiit, mille kõrval väikse arvuga esineb ka väljavedu Tallinnast.

¹⁾ Lennuliinide kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud vaata Eesti Statistika nr. 161(4) 1934 a., lhk. 209—312.

SISEVEETED 1935. a.¹⁾
VOIES NAVIGABLES INTÉRIEURES en 1935.

Sis u: 1. Üldolukord, lhk. 208. 2. Sadamate tegevus, lhk. 208. 3. Liinilaevade tegevus sisevetes, lhk. 212. 4. Parvetus, lhk. 212.

1. Üldiseloom.
Caractères généraux.

Laevasõit siseveeteedel 1935 a. algas 21. märtsil ja lõppes 12. detsembril.

Alul piirdus liikumine ainult Emajõeaga, kuna korrapärane laevavahenduste pidamine kogu siseveeteedel algas alles aprilli lõpul, kui Peipsi ja Võrtsjärv vabanesid jääkattest.

Nagu varemgi, kujunesid olavamateks liiklemise kuudeks juuni, juuli ja august.

1935 a. laevade arv, nende maht ja veetud kaupade kogus on eelmise aastaga võrreldes vähenenud. Kaupu veeti 1935 a. 70 681 *tn* 1934 a. 113 359 *tn* vastu, seega vähenemine 37,6%. Nagu eelmistelgi aastatel, nii on ka 1935 a. tähtsamaks siseveeteedel veetavaks artiklaks mitmesugused metsamaterjalid, mis moodustavad ümmarguselt 90% kogu siseveeteedel veetud kaupadest.

Vastandina laevade läbikäigule ja kaubaveo vähenemisele on võrreldes eelmise aastaga reisijate arv 1935 a. suurenenud 9 769 inimese võrra.

Laevade läbikäigu ja kaubaveo vähenemine on tingitud asjaolust, et 1935 a. veeti siseveeteedel ümmarguselt 41% metsamaterjale eelmisest aastast vähem. Kuna metsamaterjalide vedu toimub peamiselt lotjadega, praamidega, vedurlaevadega ja kaubaveo mootorlaevadega, siis loomulikult on ka nimetatud laevade maht 33,1% võrra eelmisest aastast väiksem. Seevastu näeme tõusu reisilaevade tegevuses. 1935 a. siseveeteedel läbikäinud reisilaevade maht on 13,9%, kaubavedu neil laevadel 6,1% ja reisijate läbikäik

11,3% võrra 1934 a. suurem. Üldse on reisijate liiklemises viimastel aastatel märgata tõusu tendentsi. Nii on 1935 a. reisijate läbikäik 13,1% võrra suurem nelja viimase aasta keskmisest läbikäigust.

Suuremaid sisevete sadamaid on kolm: Tartu, Mustvee ja Võõpsu. Nimetatud sadamate tegevuse arenemist viimase viie aasta jooksul näeme tab. 1, milles peale laevadega veetud kaupade on eri lahttris näidatud ka käsitsi parvetatud metsamaterjalid.

2. Sadamate tegevus. Tartu sadama tegevus on suurim siseveeteedel nii laevade läbikäigu kui kaupade ja reisijate veo poolest.

1935 a. Tartu sadamast käis läbi 3 935 laeva, mahuga 106 953 neto reg. *tn*, millest suurem osa ja nimelt 2 134 laeva, mahuga 58 874 neto reg. *tn* ehk 55,05% oli reisijatelaevad. Ülejäänud 1 851 laeva, mahuga 48 079 neto reg. *tn* ehk 44,95% kogu Tartu sadamast läbikäinud laevade mahust koosnes lotjadest, praamidest, veduraurikutest ja kaubaveo mootorlaevadest. Aasta varem olid vastavad arvud järgmised: reisijatelaevu 1 914, mahuga 55 736 neto reg. *tn* ehk 43,9% ja teisi laevu 2 862 *tk*, mahuga 71 264 neto reg. *tn* ehk 56,1% kogu läbikäinud laevade mahust. Seega on 1935 a. Tartu sadamast läbikäinud reisilaevade arv ja maht tõusnud, kuna teiste laevade arv ja maht, tingituna metsamaterjalide veo vähenemisest, on langenud.

Kaupu veeti 1935 a. Tartu sadama kaudu 42 511 *tn* ehk ümmarguselt 60% kogu siseveeteede sadamais ja tähtsamais rannakohis veetud kaupadest. Sellest

Laevasõit Tartu, Võõpsu ja Mustvee sadamais 1931—1935 a.

1.	Tartu				Võõpsu				Mustvee						
	Sisse- ja väljasõitnud laevad		Veetud			Sisse- ja väljasõitnud laevad		Veetud			Sisse- ja väljasõitnud laevad		Veetud		
			kaupa	Reisijaid	laevadel			parvetatud	kaupa	Reisijaid			laevadel	parvetatud	kaupa
	arv	maht net.				tonni	arv				arv	maht net.			
1935	3 935	106 953	36 438	6 023	79 841	420	19 076	1 224	—	1 600	388	17 330	4 373	—	2 256
1934	4 776	127 000	43 791	13 801	71 789	394	14 800	1 415	—	1 114	532	18 524	6 485	—	2 045
1933	4 255	115 222	35 032	2 687	66 253	524	14 908	973	—	663	378	17 960	2 327	—	2 076
1932	4 710	128 031	34 211	2 234	62 189	502	19 470	1 622	—	1 062	358	18 899	2 254	—	3 185
1931	4 702	128 593	42 702	1 029	62 023	381	15 759	1 168	—	1 902	339	17 663	2 500	—	3 301

¹⁾ Siseveeteede tegevuse kohta varem Keskbüroo väljaandeks ilmunud artiklid vaata Eesti Statistika nr. 162(5) 1935 a., lhk. 251—256.

Laevade, kaupade ja reisijate hõikalk Tartu, Mustvee ja Vööpsu sadamais 1935 a.
Navigaton des ports intérieurs de Tartu, Mustvee et Vööpsu en 1935.

2.	Tartu sadam — <i>Port de Tartu</i>				Mustvee sadam <i>Port de Mustvee</i>					Vööpsu sadam <i>Port de Vööpsu</i>					
	Laevade arv	Maht rgt.		Veetud kaup ton- nides	Reisijate arv	Nombre des navires	Tonnage		Marchandises transportées (tonnes)	Nombre des voyageurs	Laevade arv	Maht rgt.		Veetud kaup ton- nides	Reisijate arv
		br.	net.				br.	net.				br.	net.		
Sissetuhtud — <i>Entrées.</i>															
Märtsis — <i>Mars</i>	27	1 210	705	61	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad	25	1 145	654	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	2	65	51	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprillis — <i>Avril</i>	160	6 025	3 868	1 998	4 032	2	188	108	3	7	4	218	117	4	12
Sellest: Reisijate laevad	105	4 271	2 489	89	4 032	2	188	108	3	7	4	218	117	4	12
Vedurilaevad	7	127	24	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	48	1 627	1 355	1 744	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais — <i>Mai</i>	251	10 123	6 573	4 621	4 536	28	2 067	1 201	928	166	31	1 488	802	28	113
Sellest: Reisijate laevad	121	5 973	3 452	186	4 536	17	1 598	918	25	166	28	1 472	791	28	113
Vedurilaevad	20	551	180	946	—	—	8	190	44	903	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	100	3 557	2 988	3 461	—	—	3	279	230	—	3	16	11	—	—
Juunis — <i>Juin</i>	310	12 613	7 743	5 190	9 798	31	2 168	1 218	684	234	31	1 935	1 470	27	157
Dont: <i>Navires de voyageurs</i>	207	9 177	5 110	74	9 708	19	1 708	970	24	234	20	1 777	1 355	27	157
<i>Navires remorqueurs</i>	20	390	102	2 020	—	—	10	262	76	060	—	1	36	14	—
<i>Bateaux et chalands</i>	81	3 025	2 519	3 075	—	—	2	198	166	—	—	4	122	101	—
Juulis — <i>Juillet</i>	357	14 255	9 060	6 521	6 275	25	1 988	1 146	530	219	34	1 934	1 506	22	193
Sellest: Reisijate laevad	170	8 453	4 520	41	6 275	18	1 658	947	20	210	28	1 777	1 355	22	193
Vedurilaevad	32	489	132	487	—	—	5	124	24	510	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	151	5 229	4 347	5 934	—	—	2	211	175	—	8	157	151	—	—
Augustis — <i>Août</i>	346	14 391	9 469	7 585	5 705	26	2 036	1 243	28	186	32	1 969	1 654	23	107
Sellest: Reisijate laevad	154	7 591	4 180	85	5 705	18	1 662	972	28	186	27	1 900	1 590	23	107
Vedurilaevad	40	680	170	450	—	—	4	70	12	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	151	6 102	5 110	7 030	—	—	4	304	250	—	5	69	64	—	—
Septembris — <i>Septembre</i>	240	10 903	7 076	5 017	3 374	35	2 569	1 675	20	186	29	1 868	1 358	31	87
Sellest: Reisijate laevad	113	6 208	3 457	138	3 374	17	1 559	893	20	186	25	1 791	1 296	31	87
Vedurilaevad	24	500	112	2	—	6	105	18	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	102	4 192	3 505	4 877	—	—	12	905	764	—	4	77	62	—	—
Oktoobris — <i>Octobre</i>	195	8 935	5 527	3 088	3 344	29	2 066	1 235	32	139	32	1 948	1 629	32	127
Sellest: Reisijate laevad	105	6 018	3 314	166	3 344	18	1 643	947	32	139	27	1 900	1 500	32	127
Vedurilaevad	11	190	42	—	—	6	105	18	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	79	2 727	2 171	2 923	—	—	5	318	270	—	5	48	39	—	—
Novembris — <i>Novembre</i>	104	5 567	3 405	1 385	2 133	18	1 395	842	21	102	17	2 053	1 002	27	60
Sellest: Reisijate laevad	65	3 985	2 189	129	2 133	11	1 084	504	21	102	17	2 053	1 002	27	60
Vedurilaevad	6	150	48	—	—	4	110	40	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	33	1 426	1 168	1 256	—	—	3	245	208	—	—	—	—	—	—
Detsembris — <i>Décembre</i>	4	221	111	15	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad	2	149	83	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vedurilaevad	2	72	28	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — <i>Total</i>	1 994	84 243	53 537	35 481	39 680	194	14 477	8 668	2 246	1 239	210	13 443	9 538	194	856
Sellest: Reisijate laevad	1 067	52 970	29 487	907	39 680	120	11 045	6 355	173	1 239	180	12 918	9 096	194	856
Vedurilaevad	168	3 155	788	4 085	—	—	48	972	232	2 073	—	1	36	14	—
Kaubaveo mootorilaevad ²⁾	12	168	98	122	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	747	27 950	23 214	30 367	—	—	31	2 460	2 081	—	29	489	428	—	—
Aasta jooksul parvetatud käsital- <i>Matériaux flottés durant l'année</i>	—	—	—	6 023	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse kokku — <i>Gr. total</i>	1 994	84 243	53 537	41 504	39 680	194	14 477	8 668	2 246	1 239	210	13 443	9 538	194	856
Väljalähtud — <i>Sorties.</i>															
Märtsis — <i>Mars</i>	33	1 428	834	—	462	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad	28	1 277	730	—	462	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vedurilaevad	2	58	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	3	93	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprillis — <i>Avril</i>	182	6 725	4 440	44	4 563	2	188	108	1	13	4	218	117	2	2
Sellest: Reisijate laevad	106	4 320	2 522	43	4 563	2	188	108	1	13	4	218	117	2	2
Vedurilaevad	9	150	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	67	2 255	1 800	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais — <i>Mai</i>	245	10 157	6 414	121	4 010	28	2 067	1 201	302	145	31	1 488	802	14	76
Sellest: Reisijate laevad	121	5 993	3 366	121	4 010	17	1 598	918	4	145	28	1 472	791	7	76
Vedurilaevad	28	587	138	—	—	8	190	44	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	93	3 565	2 890	—	—	3	279	239	298	—	3	16	11	7	—
Juunis — <i>Juin</i>	330	13 313	8 251	132	10 458	30	2 146	1 212	214	204	30	1 858	1 404	565	119
Sellest: Reisijate laevad	208	9 290	5 129	118	10 458	19	1 708	976	3	204	20	1 777	1 355	6	119
Vedurilaevad	20	399	110	—	—	9	240	70	—	—	1	36	14	—	—
Lodjad ja praamid	99	3 600	2 997	14	—	2	198	168	211	—	3	45	35	559	—

²⁾ *Navires à moteur marchands.*

Laevade, kaupade ja reisijate läbikalk Tartu, Mustvee ja Vööpsu sadamais 1935 a. (järg).
Navigation des ports intérieurs de Tartu, Mustvee et Vööpsu en 1935 (suite).

	Tartu sadam — Port de Tartu				Mustvee sadam Port de Mustvee				Vööpsu sadam Port de Vööpsu						
	Laevade arv	Maht rgt.		Veetud kaup ton- nides	Reisijate arv	Nombre des navires	Tonnage		Marchandises transp. (tonnes)	Nombre des voyageurs	Laevade arv	Maht rgt.		Veetud kaup ton- nides	Reisijate arv
		br.	net.				br.	net.				br.	net.		
Juunis — Juillet	347	14 074	9 033	137	6 768	26	2 010	1 152	181	160	35	2 011	1 572	242	149
<i>Dont: Navires de voyageurs</i>	100	8 364	4 550	121	6 768	18	1 653	947	5	160	26	1 777	1 355	8	149
<i>Navires remorqueurs</i>	31	481	120	—	—	0	140	30	—	—	—	—	—	—	—
<i>Bateaux et chalands</i>	143	5 165	4 302	16	—	2	211	175	170	0	—	234	217	234	—
Augustis — Août	330	14 653	9 542	134	5 221	26	2 036	1 243	286	169	32	1 969	1 654	97	136
Sellest: Reisijate laevad	154	7 758	4 261	127	5 221	18	1 682	972	4	169	27	1 900	1 500	10	136
Vedurlaevad	38	685	161	—	—	4	70	12	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	157	6 214	5 111	7	—	4	304	259	282	—	5	60	64	87	—
Septembris — Septembre	234	10 719	7 021	143	3 159	35	2 569	1 675	725	144	29	1 868	1 359	73	109
Sellest: Reisijate laevad	113	6 027	3 360	138	3 159	17	1 559	893	3	144	25	1 791	1 296	9	109
Vedurlaevad	24	476	110	—	—	6	105	18	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	96	4 213	3 540	5	—	12	905	764	722	—	4	77	62	64	—
Oktoobris — Octobre	187	8 587	5 244	176	3 352	29	2 066	1 235	373	103	32	1 948	1 629	30	66
Sellest: Reisijate laevad	105	6 129	3 359	160	3 352	18	1 643	947	7	103	27	1 900	1 590	15	66
Vedurlaevad	11	202	38	—	—	0	105	18	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	71	2 256	1 847	10	—	5	318	270	260	—	5	48	39	15	—
Novembris — Novembre	79	4 312	2 526	117	2 148	18	1 395	842	145	79	17	2 083	1 002	7	87
Sellest: Reisijate laevad	61	3 690	2 059	117	2 148	11	1 034	594	2	79	17	2 083	1 002	7	87
Vedurlaevad	3	86	28	—	—	4	110	40	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	15	537	439	—	—	3	245	208	143	—	—	—	—	—	—
Detsembris — Décembre	4	221	111	3	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad	2	149	83	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vedurlaevad	2	72	28	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	1 991	84 191	53 416	1 007	40 161	194	14 477	8 668	2 127	1 017	210	13 443	9 538	1 030	744
Sellest: Reisijate laevad	1 007	52 970	29 437	952	40 161	120	11 045	6 355	29	1 017	180	12 918	9 096	64	744
Vedurlaevad	108	3 156	788	2	—	43	972	232	—	—	1	36	14	—	—
Kaubaveo mootorlaevad ¹⁾	12	168	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid	744	27 898	23 008	53	—	31	2 400	2 081	2 098	—	29	489	428	960	—
Üldse kokku — Gr. total	1 991	84 191	53 416	1 007	40 161	194	14 477	8 668	2 127	1 017	210	13 443	9 538	1 030	744

moodustab sissevedu 41 504 tonni ehk 97,6% ja välja-vedu ainult 1 007 tn ehk 2,4% kogu Tartu sadama kaupade läbikäigust. Selline suur suhteline vahe kaupade sisse- ja väljaveos on seletatav sellega, et suurem osa, tämmarguselt 89%, Tartu sadamasse sisseveetud kaupadest moodustavad raskekaalulised metsamaterjalid (küttepuit, palgid, pakud, propsid, paberipuit ja laud), millised lähevad nii Tartu turu varustamiseks kui raudteel edasi transportimiseks. Ülejäänud 11% sisseveetud kaupadest on põllukivid, lüv, põllu-, aia- ja karjasaadused ning värsked kalad.

Välja veeti Tartust veeteede ümbruskonna varustamiseks mitmesuguseid tarbeaineid: jahu, suhkrut, soola, petrooleumi, väetisi põllutööriistu jne.

Reisijate liiklemises Tartu sadamas on nelja viimase aasta kestel märgata järk-järgulist tõusu. 1935 a. Tartu sadamast läbikäinud reisijate arv ületab 1934 a. 8 052 inimese ehk 11,2% võrra ning kolme eelmise aasta keskmise läbikäigu 19,6% võrra. 1935 a. Tartu sadamasse tulnud ja sealt väljunud reisijate arv on ligikaudu tasakaalus — sisse tulnud 39 680 ja välja läinud 40 161 inimest.

Vööpsu sadama tegevus on kaugelt väiksem Tartu omast; siin laevade läbikäik 1935 a. ulatus

19 076 neto reg. tn, kaubavedu 1 224 tn ning reisijate läbikäik 1 600 inimese peale.

Võrrreldes eelmise aastaga on 1935 a. Vööpsu läbikäinud laevade maht ja reisijate arv suurenenud, esimene 28,9% ja teine 43,6% võrra. Seevastu on kaubavedu eelmisest aastast 13,5% võrra väiksem. Kaupade väljavedu on 5,3 korda sisseveost suurem.

Mustvee sadamas on laevade läbikäik tunduvalt väiksem kui Vööpsus. Seevastu on kaupade läbikäik Mustvees 3,5 korda Vööpsu omast suurem. Samuti on ka reisijate läbikäik Mustvees 656 inimese võrra suurem kui Vööpsus. Eelmise aastaga võrreldes on Mustvee sadamas 1935 a. kaupade läbikäik langenud 1934 a. 6 485 tn-ilt 4 373 tn-ile. Seega vähenemine 1935 a. 2 112 tn ehk 32,6% võrra. Vastandina kaubaveole on 1935 a. Mustvee sadamat kasutanud reisijate arv suurenenud 211 inimese ehk 10,3% võrra.

Kaupade läbikäigu rohkuse poolest järgneb Tartu sadamale Vasknarva sadam. Seda sadamat kasutavad nii Peipsi poolt kui ka Narva poolt sinna- sõitvad laevad, mille tõttu Vasknarva etendab tähtsat osa Peipsi põhja rannikul. Vasknarva sadamat kasutanud laevadest oli rõhuv enamuse, nimelt 95% kogu sealt läbikäinud laevade mahust, reisilaevu. Nagu teisteski sadamates, nii on ka Vasknarvas 1935 a.

¹⁾ Navires à moteur marchands.

Laevalade, kaupade ja reisijate hõlbustamiseks sisesevete sadamaks ja rannakohis 1935 aastal — Navigation des ports intérieurs en 1935.

Sisse tulnud — Entrées

Laevade arv	Maht reg. tonn		Veetund kaup toonides							Toon.		Marchandises transp. (tonnes)						Total		
	brutto	netto	Kiteputrit	Prõpsit ja põhputrit	Linnand ja plannand	Palgid	Laidid	Pakud	Segakrupp	Kokku	brut.	net.	Nõugureas	Bois de changement	Blais et bois de papeterie	Blanches et maîtres	Poutres		Blocs	Marchandises vantes
Tarin sadam Sellest: Reslaevad Veturiaevad Kaubav. mootoriaevad Lodjad ja praamid Parvetatud — <i>Flotes</i>	1994 1068 747	54 243 59 970 3 155 108 27 950	53 537 29 437 788 39 680	17 903	4 750	3 653	5 377	50	5 130	4 641	41 504	1 991 1 067 1 068 121 744	84 191 52 970 3 155 788 27 888	53 416 29 437 788 39 680						1 007 952 58
Musvee sadam <i>Dont:</i> Narves de voyagers Narves remorqueurs Ratsaev et chalandis	194 120 43 31	14 477 11 045 9 972 2 480	8 668 6 355 2 332 2 081				2 073	60		133	2 246	184 130 48 31	14 477 11 045 9 972 2 480	8 668 6 355 2 332 2 081		26				48 29 10
Võõsu sadam Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	216 180 36	43 448 12 918 30 530	9 538 9 095 439							194	194	210 180 30	43 448 12 918 30 530	9 538 9 095 439			510			89 64
Vaevnarva Lodjad ja praamid Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid Parvetatud	437 410 22 5	29 390 19 482 801 601	42 100 11 495 3 878	101	218	6 250	2 088		362	6 931	20 391	437 400 38 39	29 390 19 427 11 459 8 388	42 089 3 888	431	1 576	1 718			188 179 9
Alajõe Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	60 56 3	5 477 5 248 226	3 197 3 043 110						3	3	3	60 56 3	5 477 5 248 226	3 197 3 043 110			596			6 0
Rannaportis Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	29 13	1 231 980	815 558						3	3	3	29 15	1 231 980	815 558			4 444			5 5
Lohusuu Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	191 176	17 112 16 385	9 961 9 351						6	6	6	191 176	17 112 16 385	9 961 9 351	85	14	525	259	39	1 095
Kallaste Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	265 202	17 601 17 506	9 273 9 188						62	62	62	272 265	17 601 17 506	9 273 9 188			525			32 116
Kasepää-Kalkis Sellest: Reslaevad Lodjad ja praamid	7 5	95 84	75 66									7 5	95 84	75 66			133	95		71 71
Mehikoora Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid	363 34	23 314 213	13 077 67	907				60				363 34	23 314 213	13 077 67			112			71 71
Piirisare Sellest: Reslaevad Lodjad ja praamid	482 450	27 903 27 580	15 619 15 372	1 971					78	78	78	478 450	27 903 27 580	15 619 15 372			21			265 233
Kokku — Gr. total Sellest: Reslaevad Veturiaevad Lodjad ja praamid Parvetatud	4 345 280	232 719 5 301	141 975 1 350	48 209 49 209	4 968	13 700	50		5 130	5 550	51 055	4 345 3 142	232 719 191 658	141 975 1 350	4 968	14	10 541	354	39	1 830 1 058

metsamaterjalide läbikäik 61% võrra väiksem kui eelmisel aastal. Vastavalt sellele on ka kaubavedu Vasknarvas võrreldes eelmise aastaga 59,5% võrra vähenenud. Seevastu on tõusnud läbikäinud reisijate arv: 1935 a. oli reisijate arv 6 766 inimest 1934 a. 6 392 vastu, mis näitab suurenemist 374 inimese võrra.

Peipsi tähtsamatest rannakohtadest, kus sadamate puudumisel laevad peatuvad reidil reisijate ja kaupade pealevõtmiseks ja mahaandmiseks, võiks nimetada Piirisaare ja Mehikoorma peatuskohti. Need kaks peatuspunkti on esikohal reisijate liiklemise poolest. Kaubaveos kerkib esikohale Remniku, kuna sealt veeti välja suurel arvul metsamaterjale.

Arvestades metsamaterjalide veo vähenemisega on Peipsi rannakohtades 1935 a. võrreldes eelmise aastaga kaubavedu vähenenud.

Tartu, Mustvee ja Võõpsu sadamate läbikäiku kuude kaupa näeme tab. 2, kuna tegevuse aastakokkuvõtet sisevete sadamate ja rannakohtade läbikäigu kohta iseloomustab tab. 3.

3. Liinilaevide 1935 a. peeti siseveeteedel järg-
tegevus sisevetes. mis reguläärsed laevatüh-
Lignes de navigation. dused:

Tartu—Vasknarva	Liinil 1 kord nädalas,
Tartu—Mustvee	3 korda „
Tartu—Kolkja—Piirisaare	3 „ „
Tartu Võõpsu	3 „ „
Tartu—Värskä	5 „ „
Tartu—Budovitsi	1 kord „
Tartu—Rannu Jõesuu	6 korda „
Tartu—Olu—Tarvastu	3 „ „
Tartu—Lääniste	7 „ „
Tartu—Kaagvere	8 „ „

Ühendusepidamine kõigil liinidel, arvatud välja Tartu-Kaagvere liin, kestis kogu navigatsiooni hooaja. Tartu-Kaagvere, kui suvitajate liinil, algas hooaeg 1. juunil ja kestis kuni 21. oktoobrini. Samuti oli ühendusepidamine nimetatud liinidel peagu ühtlane, peale Tartu-Kaagvere ja Tartu-Rannu Jõesuu, milistel liinidel vähendati nädala tuurreiside arvu. Esi-mesl liinil 1. septembrist 8 korra pealt 1 peale ja teisel 1. oktoobrist 6 korralt 3 peale.

Reisijate läbikäik ja kaubavedu Tartuga nime-tatud liinidel 1935 a. kujunes järgmiseks:

Tartu—Mustvee—Vasknarva	6 501 reisijat, 583 t ⁿ kaupa
Tartu—Kolkja—Piirisaare	7 248 „ 396 „ „
Tartu—Võõpsu—Värskä—Budovitsi	11 953 „ 874 „ „
Tartu—Rannu Jõesuu—Olu—Tarvastu	6 601 „ — „ „
Tartu—Lääniste	26 823 „ 0 „ „
Tartu—Kaagvere	12 712 „ — „ „

Peale selle käis Tartu sadamast läbi erakorraliste suviste väljasõitude puhul 8 001 reisijat.

Nagu neist andmeid näeme, oli elavam reisijate liiklemine Tartu-Lääniste liinil, kuna seda liini kasu-tasid paljud emajõeäärased suvitajad. Järve liinidel oli suurem reisijate läbikäik ja kaubavedu Peipsi lõunapoolses osas. Kaubavedu jõe liinidel puudus peagu täiesti.

4. Parvetus. Andmed metsamaterjalide par-
Flottage. vetamise kohta siseveeteedel

1935 aastal on toodud tab. 4. Võrreldes neid andmeid eelmise aastaga näeme, et tunduvad on vähenenud palkide, lattide, propside ja küttepuidu parvetus. Suurenenud on liiprite ja pakkude parvetus. Üld-kokkuvõttes moodustab 1935 a. parvetus ligi poole eelmise aasta omast.

Tartu-, Võru-, Valga-, Peetseri- ja osa Virumaa piirides 1935 aastal parvetatud metsamaterjalid.

Flottage des matériaux forestiers dans les confins des arrondissements de Tartu, Võru, Valga, Peetseri et Virtsu en 1935.

Jöed, mille kaudu parvetatud <i>Rivières</i>	Sihtkoht <i>Destination</i>	Materjalid — Matériaux								
		Palgid <i>Poutres</i>	Liiprid <i>Tya- verses</i>	Lattid <i>Lattes</i>	Pakud — Bloos <i>Blocs</i>	Propsid ja küttepuit <i>Bois et bois de chauffage</i>	Sindli pakud <i>Blocs pour bardoux</i>	tükk — piicea	tüm ruumimeetrit — m ³	
Remniku jõgi	Tartu	—	—	—	—	—	—	—	423	—
Rannapungerja „	Mustvee	8 250	—	—	—	—	—	—	—	—
Avi „	„	450	—	—	—	—	—	—	—	—
Avinurme „	Avinurme	2 600	—	—	—	—	—	—	—	—
Kullavere „	Omodu	—	—	—	—	—	—	—	755	—
„ „	Mustvee	11 300	—	—	—	—	—	—	—	—
Võhandu „	Kastre	2 887	—	—	—	—	—	—	—	—
Peipsi N-di kaldalil	Tartu	1 804	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	„	700	—	—	300	—	—	—	—	—
„ „ „	Kastre	208	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Tartu	1 100	—	—	—	—	—	—	430	—
Ahijärve „	„	5 200	—	—	—	—	—	—	—	—
Ahja jõgi „	„	—	—	—	1 400	—	—	—	—	—
„ „ „	„	—	—	—	14 254	—	—	—	—	—
„ „ „	Lääniste	—	—	—	—	2 003	—	—	984	—
„ „ „	Kastre	20 952	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Tartu	900	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Lääniste	—	—	—	—	—	—	—	940	—
„ „ „	Koosa jõkke	—	—	—	—	941	—	—	2 038	—
„ „ „	Kastre	2 352	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Tartu	—	—	—	4 691	—	—	—	—	—
S.-Emajõgi „	„	9 854	—	800	—	—	—	—	1 240	254
„ „ „	Kastre	1 708	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Tartu	3 000	—	—	—	—	—	—	—	216
V.-Emajõgi „	„	10 788	—	2 500	2 499	—	—	—	2 919	—
Laeva jõgi „	„	2 000	—	—	—	—	—	—	745	—
„ „ „	„	—	—	—	—	—	—	—	579	—
„ „ „	„	500	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	Saru valda	8 500	4 000	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	„	10 800	3 000	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „	„	4 000	2 000	—	—	—	—	—	—	—
Kokku		109 333	9 000	3 300	23 144	2 944	11 067	254	216	

Tab. 6. Riigiraudteed veebruaris 1936 — Chemins de fer en février 1936.

1. Tähtsamad andmed plirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

) Kõitsarümpmelisel arvestatakse teljekoormis teljepaari peale.	Tuluooivate rong-km arv (1 000) Trains-km des tr locomotifs (1 000)		Relsija-km (1000) Voiegeurs km (1000)		Istekohade kasutatavuse % des places occupées	Tühjade vankrite % vanker-km üldarv. Pourcentage de wagons vides	Laaditud kauba-vank. keskmise teljekoorem) Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Keskmise netto-kaal kõigil kaubarongel (üks. ved. ton) — Poids moy. net de train pour march.		Keskmise kaubarongi bruttokaal (üldv. tn) — Poids moy. brut d'un train à marchand. (traf. tot. ton)		Keskmise kaubarongi telgeda-arv — Nombre moy. d'essieux pour un train de march.	
			Üldarv Total	III kl. III cl.			Üld-veost Traf. total	Maksul. veost Trafic payé	Brakau-padel March. privées	Amet-veost Transp. de service	Tallinna summas Tallinn	Tallin-nast-Au dep. de Tallinn	Tallinna summas Vers Tallinn	Tallin-nast-Au Tallinn
	a) Lääsriidumised teed — Voies large.													
Auru- ja mootorronges	251	11 741	10 114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sell.: Paldiski—Kella	5	175	175	35,7	40,0	8,14	1,54	—	—	—	—	—	—	—
Haapsalu—Kella	16	450	444	27,7	42,0	0,00	5,42	140	18	—	152	—	40	
Kella—Tallinn	15	496	498	25,3	44,2	6,25	5,23	200	33	—	214	—	53	
Tallinn—Tapa	47	2 588	2 102	33,4	34,0	0,35	6,42	340	21	795	481	80	111	
Tapa—Kõhtla	33	1 138	1 019	30,0	39,0	0,93	5,95	294	41	632	404	04	107	
Kõhtla—Narva	16	045	587	25,8	15,5	4,40	4,00	88	8	204	237	38	36	
Tapa—Tartu	45	2 944	2 420	36,5	16,0	5,85	5,11	250	24	560	409	05	74	
Tartu—Petseri	19	833	803	37,7	31,5	5,21	4,78	128	10	—	—	—	—	
Tartu—Valga	31	1 205	1 140	23,7	24,6	4,35	3,51	145	23	—	—	—	—	
Valga—Petseri	20	486	474	20,5	30,0	0,31	4,84	151	36	—	—	—	—	
Petseri—Irboska	4	62	62	23,3	30,8	0,02	0,22	—	—	—	—	—	—	
Tähtjajalil kogu raudteel	—	029	389	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Elektrirong. Tall.—Pääsküla	29	2 533	2 533	43,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	280	14 324	13 697	34,5	33,2	6,27	5,64	253	25	642	432	69	89	
Jaanuar — en janvier 1936 a.	293	15 364	13 704	35,4	35,0	6,17	5,50	218	26	656	419	72	90	
Veebruar — en février 1936 a.	239	12 447	11 291	36,7	37,3	6,35	5,88	220	19	630	410	09	01	
1. IV 1925 — 29. II 1936	3 152	203 885	184 813	40,3	32,6	5,30	5,10	236	29	611	469	70	91	
1. IV 1934 — 28. II 1935	2 861	185 300	174 675	40,0	30,0	6,00	5,51	227	23	648	430	72	93	
1. I — 29. II 1936	576	29 688	26 401	35,0	34,4	6,22	5,57	248	26	648	425	70	80	
b) Kõitsarümpmelised teed — Voies étroites.														
Tallinn—Sad.—Türi	23	1 531	1 840	38,4	30,7	4,60	4,42	120	5	259	174	76	99	
Türi—Mõisaküla	43	564	500	31,2	28,7	3,44	2,82	34	7	326	125	109	53	
Mõisaküla—Pärnu	12	282	244	22,5	46,4	4,70	4,40	97	5	112	280	79	93	
Lüva—Väina	3	41	41	23,0	50,0	0,66	0,30	—	—	—	—	—	—	
Rapla—Virtsu	11	272	232	27,7	31,8	3,70	3,34	124	10	213	—	74	—	
Lelle—Pajulidude	15	403	333	44,3	35,8	5,20	5,02	130	5	307	194	92	99	
Türi—Tamsalu	11	264	238	35,6	14,5	3,78	3,24	78	13	182	174	60	111	
Ikla—Riisela	3	23	23	31,0	48,3	5,08	4,54	49	0	145	5	38	4	
Mõisaküla—Valga	5	88	70	22,2	6,04	5,88	—	—	—	—	—	—	—	
Valga—Mõniste	5	92	91	51,7	42,3	5,04	5,02	33	—	126	47	81	38	
Sonda—Mustvee	13	122	215	40,2	40,7	3,52	3,10	30	4	104	51	37	38	
Tähtjajalil kogu raudteel	—	162	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	144	3 824	3 422	36,7	33,6	4,36	4,09	86	6	201	130	63	70	
Jaanuar — en janvier 1936 a.	135	3 987	3 370	34,4	31,7	3,87	3,63	93	6	226	180	83	00	
Veebruar — en février 1936 a.	117	3 329	2 780	37,3	38,9	4,47	4,32	123	12	317	176	01	117	
1. IV 1925 — 29. II 1936	1 463	53 203	40 207	40,1	32,9	4,12	3,64	98	11	251	163	83	88	
1. IV 1934 — 28. II 1935	1 401	40 075	44 241	41,3	35,8	4,23	3,92	112	10	277	174	85	101	
1. I — 29. II 1936	270	7 811	6 698	35,3	47,0	5,08	4,74	110	7	233	160	69	77	

	Lääsriidumised teed — Voies large.					Kõitsarümpmelised teed — Voies étroites.				
	Veebr.—en fév.		1/IV—29/II	1/IV—28/II	1/I—29/II	Veebr.—en fév.		1/IV—29/II	1/IV—28/II	1/I—29/II
	1936	1935	1935/36	1934/35	1936	1935	1935/36	1934/35	1936	
2. Kaubavedu (1000) — Transport des marchandises (1000).										
Kõigi saadetiste kaal—poids: tn-km	161	134	1 510	1 518	203	82	70	747	800	145
Sell.: maksulised saadet.—Dont les march. payables: tn-km	16 590	14 878	165 029	178 797	32 777	5 044	5 480	58 709	59 521	10 237
Sellest erakaubad—Dont marchand. privées: ton-km	193	123	1 310	1 395	257	75	69	665	731	135
Sellest erakaubad—Dont marchand. privées: ton-km	14 923	13 727	145 070	162 657	20 367	5 555	4 995	47 502	54 708	9 574
Sellest erakaubad—Dont marchand. privées: ton-km	130	118	1 267	1 260	249	74	68	850	707	134
Sellest erakaubad—Dont marchand. privées: ton-km	14 478	13 219	138 004	148 396	28 544	5 527	4 955	46 536	53 624	9 533
3. Pagaavedu (1000) — Transport des bagages (1000).										
Kaal — poids ton	0,2	0,1	3,5	3,5	0,4	0,1	0,1	1,8	1,5	0,2
tn-km	25	10	368	307	62	9	7	136	110	19
4. Relsijate vedu (1000) — Transport des voyageurs (1000).										
Relsijate üldarv — Nombre total de voyageurs	572	543	7 569	6 864	1 234	86	73	1 118	1 004	172
Sellest § Vähendused — Commun. avec l'étranger	3	3	40	38	6	0,3	0,3	6,4	6,3	0,8
Dont § Kohalik liikumine — Mouvement local	569	540	7 510	6 820	1 228	86	73	1 112	998	171
Sellest III klassis — III classe	562	536	7 444	6 795	1 215	81	68	1 048	957	161
Relsija-km üldarv — Voiegeurs-km	14 324	12 447	203 885	185 300	29 689	3 824	3 329	53 292	49 075	7 811
Sellest—Dont: Elektrirongid — Trains électrig.	2 533	2 723	34 200	32 227	5 763	—	—	—	—	—
Relsijaid tee-km-le — Nombre de voyag. par à km expl.	18	10	207	243	38	5	5	70	78	11
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen	25,0	23,9	27,0	27,0	24,1	45,6	45,0	47,8	48,0	40,0
Magamiiskaartide üldarv — Cart. pour wag.-lits vend.	2	3	37	30	6	0,7	0,7	8,4	6,9	1
Ferronipiletid — Tickets d'entrée vendus	6	7	120	119	14	0,1	0,1	1,9	1,7	0,2
Veererkoormuse kasutamise (1000) — Exploitation du matériel roulant (1000).										
Rong-km üldarv — Trains-km	282	241	3 194	2 890	578	147	120	1 551	1 460	284
Sellest relsironges — Dont trains de voyageurs	210	179	2 481	2 154	448	109	100	1 226	1 211	226
Sellest kaubaronges — Dont trains de march. rapides	26	22	308	289	50	3	—	0	—	6
Sellest kaubaronges — Dont trains de marchand.	33	32	310	307	64	30	14	148	137	44
Sellest tööronges — Dont trains ouvriers	2	2	42	35	3	3	3	88	58	5
Tõlg-km üldarv — Essieux-km	7 705	6 977	91 119	90 784	15 794	6 520	5 780	72 203	72 678	12 210
Sellest Vaguntõlg-km — Voitures à voyageurs	3 298	2 767	40 271	36 380	6 752	1 970	1 728	24 201	22 242	4 142
Sellest Vankriteig-km — Wagons à marchand.	4 467	4 210	50 848	54 404	9 042	4 550	4 052	48 002	50 431	8 068
Keskm. õg. arv rong. — Moyen. des essieux par train	27,6	29,0	28,5	31,3	27,3	44,3	43,1	46,5	43,1	43,0
Sellest Aururisronges — Trains de voyageurs	22,7	23,3	24,5	26,4	22,8	19,4	41,7	42,7	45,2	39,0
Sellest Elektrironges — Trains électrique	7,8	8,2	8,0	8,0	7,8	—	—	—	—	—
Sellest Bensiin-moot.-ronges — Trains à moteur (benz.)	3,6	3,3	3,7	3,6	3,7	0,4	—	—	—	—
Sellest Kaubaronges — Trains de marchand.	69,7	70	70,5	73,5	70,1	69,4	101,7	85,0	92,8	76,1
Sellest Tööronges — Trains de service	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Keskm. kaubar. brutto-kaalüldveost — Poids de tr march.	508	500	496	519	505	177	263	211	239	213

Tab. 1. Väliskaubandus veebruaris 1936 a. - Kokkuvõetud lühendamata arvude järgi. Arvud alla 50 kg ja 50 kr on märgitud „0,0“

Table with columns for origin: Briti Gr.-Bretagne, Leedu Lihuanie, Läti Lettonie, N.S.V.L. U.R.S.S., Poola-Danig Pologny Danzig, Prantsuse France, Rootsi Suède, Saksa Allemagne, Tšehhoslovakkia Tchécoslovaq., P.-A. Ühendriigid États-Unis, Muud riigid Autres pays, Kokku Total. Row 1: Dans les chiffres du tableau les marchandises passées en transit ne sont pas comprises...

Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie A. Sissevedu tonnides - Importation en tonnes.

Main table for A. Sissevedu tonnides. Rows include categories like I. Elusloomad, II. Tõtt- ja maitseained, III. Loomariiginaid, IV. Valmisasjad, V. Kallismetallid. Columns correspond to the origin categories in the header.

B. Sissevedu kroonides - Importation en kr.

Main table for B. Sissevedu kroonides. Rows include categories like I. Elusloomad, II. Doodsid, III. Materjalid, IV. Valmisasjad, V. Kallismetallid. Columns correspond to the origin categories in the header.

*) Sellist: 1) Välismaal tõstetud Eesti kauba tagasivedu Eestisse - Dont réimportation des marchandises estoniennes exportées pour perfectionnement ultérieur. 2) Välismaa kauba ajutine sissevedu talendavaks tõstlemiseks Eesti 1 426 kg 17 067 kr - Importation des marchandises étrangères pour la fabrication 1 426 kg 17 067 kr.

Commerce extérieur en février 1936.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 50 kg et 50 kr sont indiqués par „0 0”.

%	Yearbr. Février 1935	1. I — 29. II 1936	Belgio ¹⁾ Belgique ²⁾	Briti Gr.-Bretagne	Leedu Lituanie	Läti Lettonie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Prant-suse France	Rootsi Suède	Saksa Alleanimagne	Soome Finlande	Taanii Danemark	Muud riigid Autres pays	Kokku Total	%	Yearbr. Février 1935	1. I — 29. II 1936
---	----------------------	--------------------	---	--------------------	----------------	---------------	-------------------	-------------------	--------------	--------------------	----------------	-----------------	-------------------------	-------------	---	----------------------	--------------------

A. Väljavedu tonnides — Exportation en tonnes.

15,7	3 123,6	16 761,0	170,9	1 233,7	100	5,9	302	26,7	19	7 561	—	—	—	7 982	—	3	15 900	I. 1			
0,2	18,0	4 344,7	—	—	—	—	—	—	—	147,2	—	—	—	2 113,1	—	3	10 739,2	II.			
0,5	26,8	219,2	—	—	—	—	—	—	170,0	—	—	—	—	1 750,5	—	8,0	402,4	2			
0,0	2,7	0,1	170,0	538,1	—	0,1	—	18,4	82,1	136,8	—	0,0	—	907,0	—	8,7	85,4	3			
1,1	177,6	337,5	—	—	—	—	—	8,2	22,7	10,5	—	—	—	1 077,4	—	5,3	880,0	4			
12,0	2 513,5	10 391,0	—	—	—	0,7	—	0,1	0,8	—	—	—	—	31,4	—	1,4	168,8	5			
1,9	385,1	968,5	—	—	—	5,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	100,8	6			
61,1	6 774,5	24 483,2	81,7	7 505,2	19,6	190,8	—	1 270,6	477,2	433,2	—	—	—	1 219,1	12 020,8	59,0	14 067,6	29 495,9	III.		
1,1	189,0	513,7	—	—	—	0,1	—	0,0	0,8	2,8	—	—	—	15,8	20,0	0,1	34,8	33,9	8		
0,8	50,7	421,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,9	0,9	0,1	164,7	39,9	9		
0,1	8,7	203,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104,8	4 915,1	24,1	6 536,7	8 993,7	10		
1,4	250,6	537,6	—	—	—	—	—	1 118,6	5,8	408,5	—	—	—	830,7	4 524,8	22,2	4 328,0	10 399,8	11		
4,0	1 081,7	1 589,7	81,5	481,2	—	—	—	150,3	—	—	—	—	—	52,8	1 032,8	5,1	1 017,8	2 334,3	12		
1,6	107,2	593,5	—	—	—	—	—	—	272,7	—	—	—	—	—	272,7	1,3	263,6	743,6	13		
20,4	490,8	11 070,2	—	—	—	—	—	—	141,1	—	—	—	—	—	141,5	770,1	3,8	472,3	2 848,8	14	
32,2	4 501,9	9 543,3	0,2	—	19,6	100,7	—	—	2,1	—	—	—	—	—	0,0	445,5	—	2,0	—	16	
10,3	1 808,1	1 683,4	—	—	16,7	100,7	—	—	1,0	—	—	—	—	—	0,0	176,1	—	—	—	17	
21,9	2 388,9	4 516,7	—	—	—	—	—	—	1,0	—	—	—	—	—	5,0	391,5	2,3	1 249,2	4 096,9	18	
23,2	2 646,9	9 996,8	113,2	1 951,6	8,0	0,0	34,0	25,9	101,6	157,9	—	—	—	—	—	863,6	3 386,7	116,6	3 292,2	6 211,7	19
0,0	2,1	7,3	—	—	—	—	—	34,0	—	—	—	—	—	—	—	0,0	16,1	67,9	—	20	
0,5	49,1	146,3	104,4	1 495,9	—	—	—	—	6,4	85,2	—	—	—	—	34,0	0,2	171,3	3 218,9	—	21	
0,7	105,0	243,3	7,0	59,5	—	1,0	—	—	0,2	0,2	—	—	—	—	—	—	0,0	34,3	13,0	22	
0,4	74,2	174,7	0,9	16,4	—	3,3	—	—	38,7	65,9	—	—	—	—	—	—	—	0,0	27,8	21,4	23
10,8	1 014,0	4 992,6	—	—	—	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,0	0,9	14,8	24
0,5	62,5	135,5	—	—	—	0,6	—	—	0,2	0,0	0,5	—	—	—	—	—	—	0,1	2,6	—	25
0,7	76,4	308,2	—	—	0,0	0,7	—	—	1,4	3,7	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,0	0,2	26
1,6	246,8	822,0	—	—	—	0,9	—	—	1,3	2,1	—	—	—	—	—	—	—	0,0	6,1	0,0	27
1,2	24,8	286,6	—	—	—	0,5	—	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	1,4	8,2	0,0	28
0,0	4,3	10,6	—	—	—	—	—	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,0	29
0,5	34,1	177,3	—	—	—	—	—	—	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2	0,0	30
1,6	92,8	712,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,0	31
4,7	558,1	1 974,5	—	—	—	0,0	—	—	2,7	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,0	32
0,0	2,1	5,2	—	—	—	—	—	—	0,0	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	0,1	0,5	33
0,0	0,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,0	34
—	12 245,1	—	365,8	10 690,5	27,6	196,7	34,0	1 333,2	854,0	738,3	—	—	—	93,9	3 074,5	20 372,0	—	19 070,1	—	35	
100	—	—	1,8	52,5	0,1	1,0	0,2	6,5	4,2	3,6	—	—	—	—	—	—	—	15,1	—	—	36
—	—	—	1 117,4	6 200,0	28,0	271,5	33,9	3 883,7	2 434,1	1 084,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	1 483,2	10 897,1	65,0	408,2	07,9	5 200,0	3 288,1	2 722,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38

B. Väljavedu kroonides — Exportation en kr.

	1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr		1 000 kr	
0,1	0,0	23,2	—	—	137	—	—	37 809	7 350	700 131	—	—	—	—	745,5	12,8	1,6	1 510,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7,1	315,3	1 482,6	100 356	791 605	—	—	487	—	31 992	91 109	236 186	—	—	—	213 775	—	—	1 677,6	28,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,1	4,6	307,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,8	13,7	90,1	—	—	—	—	—	—	—	9 250	—	—	—	—	4 142	—	—	68 602	111,8	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,0	1,8	0,1	100 356	728 454	—	—	107	—	—	65 724	217 728	—	—	—	38 045	—	—	1 214,2	20,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,7	26,1	56,3	—	—	—	—	—	—	—	5 104	15 685	—	—	—	12 880	—	—	49,4	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4,7	223,7	930,9	—	—	—	—	—	—	—	145	450	—	—	—	22 272	—	—	82,1	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,8	45,4	97,9	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	6,3	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
32,2	1 554,4	3 555,1	88 290	816 933	7 860	54 688	—	—	269 421	69 965	71 289	—	—	—	209 984	—	—	887	284 189	1 873,5	33,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4,0	144,6	481,5	—	—	—	—	—	—	—	5 225	14 248	—	—	—	—	—	—	875	33 118	54,4	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1,0	92,0	261,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9 517	3,5	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,1	2,3	26,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 937	150,4	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,9	50,4	99,1	—	—	—	—	—	—	—	111 928	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 403	358,8	6,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15,1	839,9	1 634,1	87 730	480 845	—	—	—	—	—	155 909	60 888	—	—	—	102 500	—	—	—	15 063	986,1	17,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
0,7	49,1	85,3	—	—	—	—	—	—	—	0 550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,0	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1,4	16,5	191,8	—	—	—	—	—	—	—	2 312	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8,4	359,8	773,3	560	44 572	7 800	54 424	—	—	—	825	4 010	—	—	—	2 863	—	—	—	185 587	238,8	5,0	—	—	—	—	—						

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega veebruaris 1936 a.

Commerce extérieur avec les autres pays en février 1936.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevõdu		Väljavõdu		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevõdu		Väljavõdu	
	Importation	ton	kr	Exportation		ton	kr	Importation	ton
168. Argentina — Argentine	147,9	77 219	2,9	6 834	44. Irak — Irak	—	—	30,2	10 430
6. Austria — Autriche	10,5	11 604	11,2	11 036	19. Itaalia — Italie	16,9	88 711	893,0	59 782
7. Belgia-Luksemb. m. l. — Belgique-luxembourgeoise Union économ.	719,2	104 545	365,8	218 045	45. Jaapan — Japon	0,9	4 530	—	—
170. Brasiilia — Brésil	26,5	27 710	100,9	5 557	172. Kolumbia — Colombie	18,5	32 510	19,8	5 430
Briti aasmaad ¹⁾ — Colonies britanniques ¹⁾	452,8	207 335	413,7	92 044	15. Kreeka — Grèce	5,2	9 168	—	—
56. Aden — Aden	—	—	0,5	516	34. Lõuna-Aafrika — Yougoslavie	0,1	58	9,9	3 517
182. Austraalia — Australie	29,0	78 695	3,6	4 108	146. Mehhiko — Mexique	1,7	2 181	0,3	255
182. Barbados — Barbade	—	—	10,1	1 325	23. Norra — Norvège	67,3	17 689	66,5	178 283
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-egyptien	21,2	33 602	—	—	148. Panama — Panama	—	—	—	891
178. Guajaana — Guyane	—	—	2,3	310	174. Paragvaid — Paraguay	25,7	28 830	—	—
65. India — Inde	277,6	96 057	126,1	14 835	175. Peruu — Pérou	7,2	9 385	1,9	410
154. Jamatika — Jamaïque	2,5	3 235	—	—	26. Poola-Dantsig — Pologne-Danzig	49,6	24 316	64,9	58 747
186. Kanada — Canada	0,1	225	3,5	9 133	27. Portugal — Portugal	1,1	1 289	30,0	22 840
87. Kullarannik — Côte de l'Or	33,0	19 847	—	—	Portugali aasmaad ¹⁾ — Colonies portugaises ¹⁾	1,8	1 043	13,8	2 614
68. Küprus — Chypre	—	—	5,3	638	182. Angola — Angola	—	—	11,6	2 330
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	50,8	15 519	37,5	9 343	133. Mosambik — Mozambique	—	—	2,2	284
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodesie méridionale	0,3	597	—	—	131. São Thomase ja Prinsipi — São Thomé et Príncipe	1,8	1 043	—	—
60. Malaja — Malaisie	—	—	11,6	2 388	Prantsuse aasmaad ¹⁾ — Colonies françaises ¹⁾	20,7	4 039	38,2	9 375
32. Malta — Malte	—	—	46,0	8 117	109. Alžeeria — Algérie	3,4	667	—	—
104. Mauritius — Maurice	—	—	2,3	632	123. Madagaskar — Madagascar	0,2	424	—	—
88. Niigeeria — Nigéria	—	—	7,4	1 208	80. Maroko — Maroc	16,7	2 419	4,0	1 202
51. Palestiina — Palestine	22,9	10 720	141,1	35 836	122. Somaaliraan — Côte des Somalis	0,4	529	—	—
188. Samoa — Samoa	4,8	3 041	—	—	54. Süüria — Syrie	—	—	30,5	5 729
102. Somaalimaa — Somalie	0,0	20	—	—	110. Tuneesia — Tunisie	—	—	3,7	2 444
101. Santsibar — Zanzibar	0,5	200	—	—	28. Rumoonia — Roumanie	0,1	112	5,0	10 731
100. Tanganyika — Tanganyika	0,9	900	—	—	142. Santo-Domingo — Dominique, République	—	—	3,0	465
62. Tseilon — Ceylan	2,3	4 018	12,6	3 441	53. Sliam — Siam	0,0	3	—	—
185. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	1,3	539	3,8	1 064	18. Soome — Finlande	481,0	240 184	2 973,5	595 575
8. Bulgaaria — Bulgarie	5,3	9 812	1,1	2 054	36. Šveitsa — Suisse	3,0	33 983	11,2	9 071
178. Ecuador — Équateur	4,3	4 980	27,5	6 737	9. Taani — Danemark	1 170,3	153 513	93,9	77 015
70. Egiptus — Égypte	37,9	117 440	40,7	6 824	37. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	14,4	51 266	24,4	21 482
40. Hiina — Chine	0,1	345	66,7	15 821	56. Türgi — Turquie	12,4	10 288	1,0	9 288
11. Hispaania — Espagne	62,0	28 490	176,2	85 769	16. Ungari — Hongrie	0,8	2 811	0,0	180
Hispaania aasmaad ¹⁾ — Colonies espagnoles ¹⁾	—	—	5,3	786	176. Urugvaid — Uruguay	—	—	14,5	2 566
79. Maroko — Maroc	—	—	5,3	786	177. Venetsuela — Venezuela	24,3	33 073	9,2	2 135
25. Hollandi Pays-Bas	1 056,0	103 747	183,1	57 842	134. P.-A. Ühendriigid — États-Unis d'Amérique	658,7	649 800	777,9	125 487
Hollandi aasmaad ¹⁾ — Colon. néerlandaises ¹⁾	985,4	75 062	7,0	2 079	P.-A. Ühendriikide aasmaad ¹⁾ — Colonies des États-Unis d'Am. ¹⁾	0,1	93	—	—
167. Curaçao — Curaçao	975,3	64 620	—	—	69. Filippiinid — Philippines	0,1	93	—	—
72. Ida-India — Inde	7,1	10 432	7,6	2 079					
52. Iraan — Iran	—	—	0,4	8 000	Puudullikult märgitud riigid — Pays non indiqués	—	—	1,3	2 057

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris 1936 a.

Commerce extérieur des principaux articles en février 1936.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklatur	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklatur	Et — couronne d'Estonie	ton	kr	
								1
SISSEVEDU — IMPORTATION.								
II. Toit- ja maitseained, joogid		3 113,5	382 241	III. Toor- ja poolvalmisained		12 103,9	1 737 920	
2.	Tera- ja jahvatatud vill	31,9	7 056	8.	Loomariigistained, peale rasvade	215,5	217 921	
30	Riis	28,2	6 210	237—241	Toored loomanahad ern.	156,7	179 497	
	Sel.: Br.-India	27,2	5 945		Sel.: Argentina	44,3	43 944	
3.	Aed- ja juurvilli	100,1	41 385		Kolumbia	18,5	32 516	
59	Apelsinid ja mandariinid	72,7	23 018		Venezuela	23,3	32 001	
60	Sidrunid	1,7	1 040		243—257	Karusanahad	1,3	29 056
69—75	Puuvill ja marjad kuivatatud	14,1	6 803	9.	Seemned, taimed ja nende osad	69,2	83 643	
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	221,1	35 077	281	Kopra	—	—	
112	Heeringad	220,8	34 343	285	Ristikheinaseemned	—	—	
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	2 386,5	255 391	305, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	38,7	60 411	
167	Kõhv toores, ubadena	7,8	8 501		Sel.: Hollandi	8,5	12 398	
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	52,2	30 270		Bulgaaria	5,3	9 812	
176	Tee igasugune	4,1	10 944		Taani	0,1	8 448	
178, 179	Suhkur peenike ja rafinaad	1 277,2	158 786		Kreeka	3,8	7 440	
	Sel.: Briti	1 248,5	140 754		P.-A. Ühendriigid	5,5	7 200	
204—206	Sool	1 027,3	20 116	307	Humalad	1,9	8 477	
213—217,	Vihnad ja veinid	8,0	19 358	11.	Paberitoorained	280,1	50 883	
221—224				349	Teetuloos kuiv	280,1	50 883	
7.	Loomasööd	373,9	43 305	12.	Tekstiiltoorained	795,7	812 746	
231, 231-a	Kliid igasugused (loomatoit)	—	—	352	Puuvill toores	496,7	604 077	
	Sel.:	—	—		Sel.: P.-A. Ühendriigid	386,2	451 928	
232	Õlkoogid	—	—	357	Egiptus	87,9	117 446	
233	Sojatangud	205,0	24 240		Kanep	93,6	36 279	
235	Loomalubi	10,0	1 166	359	Džuut	82,3	29 990	

1) Dominioonid, aasmaad, valdused, protektoraadid, mandaat-territooriumid — Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris 1936 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en février 1936 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
363	Vill värvimata	30,3	92 229	743	Vaharite ja vaharildest kaup	2,0	6 038
	Sel.: Australaalia	22,9	69 671	747, 748	Kõied ja nõbrid	0,0	153
967	Kunstvill	2,9	7 443	749	Kalavõrgud	0,2	3 076
368	Toorsid	0,0	188	762-767	Peakatted igasugused	1,5	34 573
13.	Ärslid ja metallid töötlemata (metallimurd)	312,2	39 498	20. Metallid		2 143,3	370 663
276	Mahm toores	273,1	18 369	768-772, 775-778	Raud ja teras (vits., latt., sordi jne.)	1 449,8	197 908
389	Inglistina	2,1	8 051		Sel.: Saksa	630,7	84 516
590	Tina	14,2	4 901		Belgia-Luksam. m. l.	583,0	71 846
14. Mineraalid peale ärtside		4 042,3	75 889	778, 774,	Raud- ja terasplekk	656,6	129 435
397-399	Vabrik ja ehit. tarvitav savil	164,7	3 719	779, 783	Sel.: Saksa	308,8	64 832
447	Kivisüsi	3 660,8	61 135		Briti	218,6	41 760
	Sel.: Saksa	2 395,0	35 600	784-788	Raud- ja terastraat igasugune	7,9	6 623
	Briti	1 274,8	25 525	789-790	Vask	5,8	6 359
449	Koks	65,0	1 240		Sel.: Rootsi	4,9	5 308
15. Keemiatööstuse toarained		6 379,5	454 668	701	Vasktorud	6,6	11 305
a) Ölid, rasvad, valgnud, kummi tooreid		2 045,8	238 051	792	Vasktraat isoleer- ja igasugune	3,7	6 094
462	Loomarasv tehniliseks tarbeks	4,3	2 153	21. Põllumajandusmasinad ja riistad		93,1	64 187
468	Sojaoõli	5,6	2 616	809	Traktorid	3,6	2 798
479	Palmiteraõli	2,1	726	810, 811	Viljapeksugarnituurid jõumasi-		
474	Kookosõli	1,0	580		naga ja lima	—	—
	Sel.: Taani	0,8	9 439	817, 818	Niidumasinad	7,4	8 782
481	Kakaovõi	146,9	9 324		Sel.: Saksa		
483, 496-a	Nafta ja gaasiõli	125,0	8 000	820-823	Soparaatorid ja m. põllumajandus-	6,8	17 274
	Sel.: Holl. Curaçao	8 005,3	46 230		Sel.: Rootsi	23,0	20 527
484	Masiut	41,5	8 340		Põllutöömehmasinate osad	13,0	6 704
485	Petroolum	1 805,3	33 139	22. Jõu- ja töömasinad		147,0	406 394
	Sel.: Holl. Curaçao	745,3	46 230	837	Plahvatustjõumasinad	2,0	4 162
	N. S. V. L.	560,0	36 909		Sel.: Rootsi	0,2	954
487	Bensin	279,8	26 413	841	Kudumismasinad	7,3	12 902
	Sel.: Holl. Curaçao	105,7	10 065	849	Õmblus- ja plutamismasinad ja nende osad	12,0	51 454
	P.-A. Ühendriigid	81,5	8 704	850	Töömasinad ja abinõud igasugused	103,7	269 185
493	Paraffin	9,9	3 513	842-848, 851-864	Sel.: Rootsi	20,8	67 418
495	Määrdeõli ern.	108,0	28 524		Masinat ja aparatuuride osad		
	Sel.: Taani	48,3	13 071	23. Metallkaup		305,9	305 581
515	Kantsük ja guttapertis toored	41,1	7 658	868	Malmist emallitud nõud	0,1	102
518	Kampol	7,1	8 315	872	Rauast ja terasest taotud, pressitud ja valatud kaup ern.	38,2	17 442
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	51,4	8 970	876	Raud- ja terastoru ja nende ühendusjaod	59,0	24 296
527, 528	Tarpentiinõli	51,4	8 670	881,884,885	Raudtraatkaablid ja -needid	2,0	1 297
		1,9	1 221	875, 877-	Muu traat-, poleeritud, lõhvitud raud- ja teraskaup igasugune	135,0	90 482
b) Väetised		4 326,8	299 476	880, 886	Raudplekk-kaup ern. lühine	3,6	18 005
535	Tõlilislaapeeter	—	—	893	Vaaktraatkaablad	1,6	3 038
537	Väetisvahend ammoniiaak	70,0	5 000	895	Raud- ja terastraatkaup ern.	5,8	7 386
541	Superfosfaat	3 714,0	135 482	901-903	Noakaup igasugune	3,9	27 477
546, 547	Kaalisoolad	42,5	9 745	906-908, 911	Ern. käsitööriistad	15,4	32 625
		—	—	909-910	Vihild ja keermetslõik. abinõud	1,7	7 388
c) Keemiatööstuse toarained punkt a ja b nimetatava		6,8	17 141	912	Vaskkaup igasugune	4,9	30 532
549	Värvil toores, tükkidena	—	—	920	Alumiiniumkaup ern.	0,3	1 419
IV. Valmissaadused.		4 582,7	3 253 970	24. Elektrimasinad, -aparatuurid ja tarbed		237,9	289 687
16. Nahad töötletud ja nahkaup		4,1	49 092	924, 925	El.-dünamod, -mootorid, transformatorid	3,6	20 578
566-568	Suured parknahad	1,3	15 639	928	El. mõõtmisaparatuurid	1,0	10 453
569-576	Töötletud peensord. nahad	1,3	20 418	932	El. hõõglambid	3,1	40 873
580	Masinaõhmad	1,0	7 868	934	El.-kaablid metallpantseriga	200,6	97 071
17. Puittootussaadused		92,6	40 223	935	El.-juhed isoleeritud	9,6	13 482
593	Vineer liimimata	4,0	8 445	939	El. lülisid, kraijad, lambipesad, reostaadid ja signaalitarbed	4,1	13 592
600-604	Aami- ja puusepatöö	74,0	20 258	943	Raadioaparatuurid, -osad ja -tarb.	0,8	68 841
609-612	Tisleri- ja treialitöö	1,9	3 780	25. Instrumendid, -aparatuurid (peale elektripar.) ja laskerlistad		4,2	96 615
18. Paberitööstussaadused		129,5	105 573	945	Päevapildid apar. ja osad	0,2	10 164
624	Puupapp, värvimata	39,0	5 623	953	Arithmistad, -aparatuurid ja -tarbed	0,5	20 855
	Sel.: Soome	39,0	5 623	958-966	Kellad	0,7	10 306
638	Paberossipaber	8,2	15 827	973-980-a	Munskarlistad	0,8	8 823
644	Pergament ja pergamiinpaber	12,9	9 679	981-984	Laskerlistad	0,0	538
646, 647	Päevapildipaber	1,9	9 780				
648	Teppetid ja borditiirid	12,8	6 515				
662, 663	Raamatud ja muu trükitöö	2,5	9 843				
19. Tekstiilitööstussaadused		80,2	578 308				
667-670	Puuviilast ja -lõng	4,9	35 126				
671-676	Puuviilaste	0,4	43 562				
	Sel.: Briti	5,8	38 015				
683	Puuv. masinaõhmad	1,7	6 156				
686, 750	Sukad, sokid	0,1	2 446				
687,708,761	Muud kumitud tööd ern.	1,3	14 597				
688	Puuv. kardinaatid	0,2	2 463				
699-701	Villane lõng	17,2	136 465				
702, 703	Villane rille kangastena	1,9	31 956				
	Sel.: Briti	1,8	20 876				
706, 741	Villased ja puuvillased kangad tehn. tarbeks	1,6	10 537	26. Transportvahendid		93,9	220 098
713, 715	Sild- ja kunstistõngid ja -lõng	35,0	191 181	986-992	Veesõiduriistad		
716-719, 721, 781	Sild- ja kunstistõngid	1,1	29 301	999	Sõidnautod	28 tk	93 319
		—	—	1002	Veoaotode raamid ühes mootori ja ratastega	25 "	88 580
		—	—	1003	Mootorirattad	0 "	3 998
		—	—	1006	Autode osad	3,4	11 425
		—	—	1007	Jalgtraste ja mootortraste osad	6,0	17 710
		—	—	1008	Jalgtrastad	28 tk	1 607

1) Sellest: Välismaal töötletud eesti kauba tagasivedu Eesti — kg — kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eesti 1426 kr 17087 kr.

Tab. 29. a) Tööturg märtsis 1936 a. — Marché du travail en mars 1936.

	A. Töötute arv — Nombre des chômeurs						B. Töövtjatate arv — Demandeurs d'emploi enregistré.				Üldse (A+B) dr. total (A+B)		
	Mehed — Hommes			Naised — Femmes			Kokku — Total			Mehed Hommes		Naised Femmes	Kokku Total
	I liik	II liik	Kokku	I kategoorie	II kategoorie	Total	I liik	II liik	Kokku				
Jäi file eelmisest kuust — Restés de mois précédent . . .	147	122	269	341	247	588	488	369	857	750	485	1 244	2 101
Registreeriti I korda aastas ¹⁾ — Enregistrés (I fois au cours de l'année) ¹⁾ . . .	107	142	249	108	77	185	215	219	434	450	204	744	1 178
Tulnud tagasi töölt — Reutrés du travail fourni . . .	86	89	175	769	255	1 024	855	3 14	1 199	315	170	485	1 684
Väljalangenuist registreeriti uuesti — Rayés enreg. de nouveau . . .	55	36	91	74	45	119	120	81	210	104	45	149	350
Kokku — Total	395	359	754	1 292	634	1 916	1 687	1 013	2 700	1 628	994	2 622	5 322
Paigutati tööle I korda aastas ¹⁾ — Placés (I fois) ¹⁾ . . .	152	182	334	130	64	194	282	220	508	207	147	414	922
Paigutati tööle teist või enam korda aastas ¹⁾ — Placés (II et plus fois) ¹⁾ . . .	100	96	205	675	217	892	784	313	1 097	233	110	352	1 440
Langes välja — Rayés de listes . . .	85	98	183	97	120	217	182	218	400	475	285	760	1 160
Kokku — Total	346	356	702	902	401	1 303	1 248	757	2 005	975	551	1 526	3 531
Registreer. 31. III 1936 — Enregistrés au 31. III 1936 . . .	40	33	82	390	228	618	480	256	606	638	443	1 096	1 701
Sellest — Dont d'après les bourses:													
Tallinna linna töötajad	10	7	17	72	66	138	82	73	155	258	124	382	537
Tartu „ „				24	44	68	24	44	68	226	225	451	510

b) Tööle paigutatud ja nimikirjast kustutatud töötud — Chômeurs placés et rayés.

	M.	H.	N.	F.
Tööle paigutatud — Placés pour l'occupation aux:				
eratöödele — travaux privés	77	44		
avalikele töödele — travaux publics	56	53		
talvistele töödele — trav. organisés p. assist.	386	989		
Kokku — Total	519	1 086		
Nimikirjast kustutatud — Rayés de listes . . .	183	217		
Tööle paigutamata — Non placés	735	1 068		
Nelast — { töötuid — chômeurs	82	618		
Dont: { töövõtjaid — demandeurs d'emploi . .	653	443		

c) Vabade kohtade arv — Offres de travail.

	M.	H.	N.	F.
Vabu kohti 1. III 1936 — Places vacantes au 1. III . .	1 000			70
Tööpakkumiste arv — Nombre des offres	1 204			1 011
Tööpakkumist võetud tagasi — Offres retirées . . .	774			116
Kahuldatud töötajate nõudmistele — Offres satisfaites				431
Nelast — { töötutega — par chômeurs				142
Dont: { töövõtjatega — par demandeurs d'emploi . .				289
Vabu kohti 1. IV 1936 — Places vac. au 1. IV 1936 .	420			213

¹⁾ Arvestusaasta loetakse 1. VIII. — 31. VII.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja tööloolu 1-ks märtsiks 1936 a. — Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. mars 1936.

	Töötajate üldarv — Nombre général des travailleurs						Neist töölisid — Dont ouvriers		Tööstusettevõtte arv — Nombre des accidents			
	Märts 1936		Märts 1935		Indeks	Märts 1936 = 100	Märts 1936					
	I liik	II liik	I liik	II liik			I liik	II liik				
I. Muud ja kaevandused	13	2 807	272	191	2 888	+81	102,0	2 612	38	117		
II. Mineraalide töötlemine	10	1 268	138	64	1 342	+74	105,8	1 193	+76	108,8		
III. Metalltööstus	40	4 815	231	124	4 922	+107	102,2	4 373	+99	102,3		
IV. Keemiatööstus	13	1 405	69	70	1 404	-1	99,9	1 229	-11	90,1		
V. Nahatööstus	11	491	17	14	494	+3	100,6	428	+1	100,2		
VI. Tekstiiltööstus	45	11 399	441	232	11 608	+209	101,8	10 638	+197	101,9		
VII. Puutööstus	44	2 908	724	183	3 499	+591	120,3	3 047	+551	122,1		
VIII. Paberitööstus	12	2 163	40	19	2 184	+21	101,0	1 938	+20	101,0		
IX. Polügraafiatööstus	15	1 264	32	37	1 259	-5	99,6	1 070	-7	99,4		
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	36	2 794	292	240	2 846	+52	101,9	2 367	+29	101,2		
XI. Kohakatte- ja pudukaupaade tööstus	24	1 369	170	79	1 450	+91	100,7	1 323	+20	100,6		
XII. Ehitusettevõtte arv	29	1 732	628	511	1 840	+117	106,8	1 523	+116	108,2		
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veovarustus	7	802	19	8	813	+11	101,4	534	+8	101,6		
XIV. Puhastusettevõtte arv	3	103	2	1	105	+2	101,9	97	+2	102,1		
Kokku suur- ja kesk- tööstus — Total	308	35 319	3 075	1 722	36 672	+1 353	103,8	33 377	+1 252	104,0	395	541
Sellest ettevõtteid — Dont les entreprises ayant:												
50 ja enam töötajaga — de 50 trav. et plus	143	30 264	2 155	1 224	31 195	+931	103,1	27 598	+858	103,2	284	400
20–49 töötajaga — 20–49 travailleurs	165	5 055	920	498	5 477	+422	108,3	4 779	+394	109,0	111	51
I. Industries extractives	6	41	6		47	+6	114,6	45	+6	115,4		
II. Industries minérale	33	308	37	42	303	-5	98,4	271	-8	97,8	12	5
III. „ des métaux	108	1 042	90	64	1 068	+26	102,5	1 009	+24	102,4	102	12
IV. „ chimique	30	528	128	51	605	+77	112,5	484	+76	116,2		
V. „ des cuirs et peaux	24	248	6	7	247	-1	99,6	221	-2	99,1	16	
VI. „ textile	51	513	72	24	561	+48	109,4	510	+40	109,9	14	1
VII. „ du bois	113	905	280	119	1 066	+161	117,8	997	+157	118,7	30	10
VIII. „ du papier	11	184	1	4	181	-3	97,8	120	-2	98,4	5	
IX. „ polygraphique	49	580	28	21	577	+17	103,0	523	+15	102,9	34	
X. „ de l'alimentation, des boissons etc.	291	2 368	130	308	2 180	-178	92,5	1 735	-199	92,6	32	5
XI. Construction de vêtements et fabr. des merceries	91	841	104	72	873	+32	103,8	835	+33	104,1	19	1
XII. Constructions	26	388	56	82	362	-26	93,3	321	-21	93,9	7	5
XIII. Usines électr., à gaz, à écl. et distrib. d'eau	7	63	4	3	64	+1	101,9	40	+1	102,0	1	
XIV. Industrie du nettoyage	24	174	12	5	181	+7	104,0	167	+8	105,0	1	
Kokku kesk- tööstus — Total	864	8 103	964	802	8 265	+162	102,0	7 253	+196	102,8	273	51
Üldse suur- ja kesk- tööstus — Grand total (a+b)	1 172	43 422	4 039	2 524	44 937	+1 515	103,5	39 660	+1 449	103,8	668	592

Koondtabel (ajutiselt äräjätetud standardtabelite tähtsamaid arve).

Tableau synoptique (données principales des tableaux temporairement suspendus).

Main table with multiple columns: Standard number (Stand. tab. nr.), Year (1936, 1935, 1936, 1935), Description (e.g., Tallinna sadama tegevus, Välisõit, Saabunud, etc.), and another set of columns for the same data. Includes sub-rows and detailed financial data.

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

MÉTHODOLOGIE.

La vie économique de l'Estonie en 1930 . Nr. 112(3), page 133—147
Recensement agricole de 1929 . „ 88(3), „ 133—141
Convention concernant l'unification des méthodes des statistiques économiques „ 87(2), „ 69—80
Influences internationales sur l'organisation des statistiques nationales „ 76(3), „ 161—170
Développement des statistiques en Estonie „ 75(2), „ 85—92
Relation de la population aux travaux statistiques en Estonie „ 75(2), „ 72—81
La IV conférence estono-lettonne des statisticiens „ 94(9), „ 481—485

DONNÉES INTERNATIONALES.

Production et commerce du monde dans le seigle et froment . Nr. 100(3), page 169—176
Commerce extérieur des pays Baltes de 1924—29 „ 99(2), „ 57—69
Quelques comparaisons entre les États Baltes de 1920—26 „ 72(11), „ 629—633

POPULATION.

Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1935 . Nr. 172(3), page 160
Tables de mortalité pour l'Estonie „ 169(12), „ 1—6
Nataissances, décès, mariages et mouvement de la population en 1934 „ 168(11), „ 541—563
Changements de domicile entre 1922 et 1934 „ 166(9), „ 421—426
Émigration en 1934 . Nr. 164(7)-165(8), „ 367—370
Population des villes et bourgs en 1933—34 . Nr. 164(7)-165(8), „ 361—366
Nationalités (ethnique) de la population . Nr. 164(7)-165(8), „ 353—361
Divorces de 1929—33 . Nr. 162(5), „ 269—264
Langue habituelle et connaissance des langues étrangères „ 162(5), „ 229—233
Mouvement de la population traversant la frontière en 1934 „ 160(3), „ 154—157
Résultats du II recensement de la population de l'Estonie „ 156(11), „ 557—568

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Progrès des filées des écoles primaires et secondaires . Nr. 172(3), page 149—160
Bibliothèques populaires en 1934/35 „ 171(2), „ 65—69
Écoles primaires et secondaires en 1934/35 „ 170(1), „ 601—626
État économique des étudiants de l'Université de Tartu en 1932/33 . Nr. 164(7)-165(8), „ 341—353
Jardins d'enfants de 1933/34 . Nr. 161(4), „ 196—200
Écoles de continuation en 1933/34 „ 159(2), „ 91—98
Marché du livre et la presse périodique „ 156(11), „ 573—581
Bibliothèques scolaires „ 145(12), „ 628—634
Internats des écoles primaires à la campagne „ 143(10), „ 523—523
Établissements scolaires pendant l'année scolaire de 1930/31 „ 134(1), „ 16—26
Édifices et terrains des écoles primaires et secondaires en 1930/31 „ 127(6), „ 355—368
Univeristé de Tartu en 1934 „ 163(6), „ 296—304
Sociétés de culture intellectuelle „ 137(4), „ 189—198

TRAVAIL ET SALAIRES.

Gains dans l'industrie en 1934 . Nr. 162(5), page 236—250
Grèves dans l'industrie en 1934 „ 162(5), „ 233—235
Obituaire en hiver 1933/34 „ 163(1), „ 1—14
Accidents du travail de 1932—33 . Nr. 152(7)-153(8), „ 372—379
Travaux publics de 1932/33—1933/34 . Nr. 152(7)-153(8), „ 362—368
Inspection du travail en 1933 „ 150(5), „ 251—261
Conditions du travail dans l'industrie en I semestre de 1933 „ 144(11), „ 582—587
Obituaire de la campagne en hiver de 1931/32 . Nr. 128(7)-129(8), „ 386—396
Assurance-maladie en 1931 . Nr. 133(12), „ 713—724
Activité industrielle en 1931 „ 124(3), „ 159—160
Nombre des salariés et l'emploi de la main-d'oeuvre „ 114(5), „ 257—263
Chômage dans les villes en 1931/32 . Nr. 128(7)-129(8), „ 396—412
Jeunes chômeurs „ 128(7)-129(8), „ 413—414
Durée du travail dans l'industrie en 1932 . Nr. 139(6), „ 414—421
Salaires des ouvriers agricoles „ 114(5), „ 312—316
Conditions du travail et salaires des marins de 1932/33 . Nr. 140(7)-141(8), „ 362—364
Femmes, mineure et vieillards dans la grande industrie . Nr. 114(5), „ 322—327

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Causes de décès en 1934 . Nr. 169(12), page 30—39
Cas des infirmités d'après les données du recensement de I. III 1934 „ 170(1), „ 646—649
Maladies contagieuses en 1934 . Nr. 164(7)-165(8), „ 370—373
Activité des établissements des bains de boue et de mer en 1925—34 . Nr. 162(5), „ 256—260

Mortalité des nourrissons en 1933 . Nr. 161(4), page 206—209
Activité des pharmacies en 1929—33 „ 159(2), „ 64—66
État hygiénique des écoliers en 1930/31—1932/33 „ 156(11), „ 568—572
Sages-femmes de 1931—34 „ 151(6), „ 324—325
Maladies vénériennes de 1928—32 „ 147(2), „ 85—90
Maladies et morbidité des membres des caisses-maladie . Nr. 140(7)-141(8), „ 371—380
Tuberculose en 1930 et 1931 . Nr. 127(6), „ 338—342
Médecins en Estonie en 1932 „ 131(10), „ 535—546
État sanitaire de l'armée en 1931 „ 131(10), „ 537—602

ASSISTANCE.

Assistance publique et protection de l'enfance en 1929/30 . Nr. 123(2), page 104—112

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Accidents des voitures et infractions aux règlements de route en 1934 . Nr. 167(10), page 484—486
Délits et infractions aux lois en 1934 . Nr. 164(7)-165(8), „ 370—388
Incendies en 1934 . Nr. 161(4), „ 201—205
Accidents de 1930—33 . Nr. 152(7)-153(8), „ 392—397
Suicides en 1933 „ 152(7)-153(8), „ 380—382
Justice criminelle et civile . Nr. 126(5), „ 261—271
Prisonniers de 1930—32 „ 130(9), „ 532—534

INDUSTRIE.

Production et main-d'oeuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1934 . Nr. 171(2), page 84—100
Importance relative des entreprises moyennes et petites et de l'artisanat dans l'industrie „ 144(11), „ 580—581
Industrie moyenne en 1928 „ 101(4), „ 218—220
Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928 „ Nr. 104(7)-105(8), „ 411—414
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928 . Nr. 108(11), „ 605—608
Localisation des entreprises industrielles d'après des villes, bourgs et campagne en 1930 „ 130(9), „ 524—531

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1934 . Nr. 170(1), page 18—29
Influence des traités commerciaux dans l'importation de l'Estonie „ 115(6), „ 393—404
Exportation des produits industriels en 1927 et 1928 „ 95(10), „ 564—567

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29 . Nr. 90(5), page 255—289
Prix journaliers du détail en 1928 „ 89(4), „ 389—231
Nombre indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—28 „ 77(4), „ 261—269
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1922—27 „ 68(7), „ 389—392
Nombre-indices pondérés des prix des produits agricoles „ 65(4), „ 219—220

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Lignes d'autobus de 1934/35 . Nr. 168(11), page 575—579
Postes, télégraphes, téléphones et radio pendant l'année budgétaire de 1933/34 „ 167(10), „ 457—526
Véhicules et moteur, le I. IY 1935 „ 107(10), „ 432—434
Exercice des chemins de fer en 1934/35 „ 166(9), „ 457—462
Votes navigables intérieurs en 1934 „ 162(5), „ 261—266
Mouvement des voitures automobiles traversant la frontière „ 161(4), „ 212—213
Transports aériens en 1934 „ 161(4), „ 209—212
Avorées enregistrées dans les eaux estoniennes en 1933 . Nr. 162(7)-163(8), „ 352
Marine marchande le I. I 1934 „ 162(7)-163(8), „ 351—356
Navigabilité et transports maritimes en 1934 . Nr. 163(6), „ 307—320
Traffic des marchandises par chemins de fer en 1929/30 „ 110(1), „ 31—48

ASSURANCES.

Sociétés d'assurance en 1934 . Nr. 172(3), page 117—131
Pensions le I. I 1933 „ 137(4), „ 214—219
Assurance-maladie en 1927 et 1928 „ 95(10), „ 567—574

CRÉDIT ET CAPITAL.

Recettes et dépenses des banques privées et des banques coopératives en 1934 . Nr. 167(10), page 477—481
Lombards en 1934 . Nr. 164(7)-165(8), „ 374—378
Crédits accordés aux exploitants nouvellement fondés de 1921—28 . Nr. 94(9), „ 454—525
Banque nationale de crédit à long terme 1928 „ 89(4), „ 243

FINANCES.

Recettes et dépenses des administrations d'arrondissement en 1933/34	Nr. 170(1),	page 7—17
Recettes et dépenses des administrations de commune en 1933/34	169(12),	627—641
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1933/34	Nr. 168(11),	564—575
Balance de paiements en 1934	Nr. 164(7)—165(8),	383—390
Charge des impôts en 1930/31 et encaissement des impôts pour l'État de 1929/30—32/33	139(6),	306—310
Impôt sur patentes commerciales	130(9),	506—510
Impôt sur le revenu en 1930	113(4),	215—224
Impôts des entreprises anonymes et coopératives de 1927—29	113(4),	225—235

AGRICOLE.

Pêches en 1935	Nr. 172(3),	page 140—146
Mouvement, parcellement et prix des propriétés agricoles en 1934	172(3),	132—140

Forêts de l'État et l'économie forestière

en 1934/35	Nr. 171(2),	page 77—84
Rentabilité de l'élevage de poules en 1935	171(2),	70—76
Rentabilité des exploitations agricoles en 1934/35	170(1),	40—48
Vente aux enchères des propriétés agricoles en 1934	169(12),	641—645

V.A.R.I.A.

La vie religieuse de 1930—34	Nr. 100(3),	page 126—130
Production et consommation des boissons alcooliques en 1935	Nr. 152(7)—153(8),	382—387
Tourisme de 1927—30	Nr. 112(3),	174—176
Construction des maisons d'habitation dans les villes et bourgs de 1930—31	132(11),	666—669
Contrabande de 1922—30	123(1),	44—94
Stations balnéaires, estivales et de villégiature en 1932	139(6),	310—313
Fonctionnement du fond de culture	124(3),	161—168

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages	288+186, 1924.	Kr. 6.—
II. Naissances, décès, mariages et mousem. de la population		52+54, 1925.	3.—
III. Statistique de l'hygiène publique		132+80, 1925.	5.—
IV. Population et l'hygiène publique		306, 1930.	8.—

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.

Volume I. Commerce extérieur en 1923	20+72, 1924.	2.—
II. Ports, marine marchande et navigation en 1924	102, 1925.	2.50
III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	64, 1925.	2.—
IV. Commerce extérieur en 1924	22+92, 1925.	3.—
V. Industrie en Estonie en 1924	80, 1926.	2.50
VI. Chemins de fer de l'État en 1924	38, 1926.	2.—
VII. Commerce extérieur en 1925	109, 1926.	3.25
VIII. Commerce extérieur en 1926	IV+106, 1927.	3.25
IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopér.	32+34, 1927.	2.—
X. Commerce extérieur en 1927	106, 1928.	3.25
XI. Commerce extérieur en 1928	120, 1929.	3.50
XII. Commerce extérieur en 1929	152, 1930.	5.—
XIII. Commerce extérieur en 1930	144, 1931.	5.—
XIV. Commerce extérieur en 1931	140, 1932.	4.—
XV. Commerce extérieur en 1932	124, 1933.	4.—
XVI. Commerce extérieur en 1933	124, 1934.	4.—
XVII. Commerce extérieur en 1934	120, 1935.	4.—
XVIII. Commerce extérieur en 1935	120, 1936.	—

STATISTIQUE AGRICOLE.

Volume II. Annuaire de la statistique agricole II (1923)	Pages	132, 1924.	Kr. 2.25
III. Élevage du bétail en Estonie en 1924		17+105, 1925.	1.50
IV. Annuaire de la statistique agricole (1925)		3+201, 1926.	3.—
V. Annuaire de la statistique agricole (1926)		VIII+264, 1927.	3.—
VI. Annuaire de la statistique agricole (1927)		VIII+207, 1928.	2.75
VII. Annuaire de la statistique agricole (1928)		VIII+218, 1929.	2.75
VIII. Annuaire de la statistique agricole (1929)		VIII+264, 1930.	3.50
IX. Annuaire de la statistique agricole (1930)		VIII+239, 1931.	3.50
X. Annuaire de la statistique agricole (1931)		VIII+232, 1932.	3.50
XI. Annuaire de la statistique agricole (1932)		VIII+207, 1933.	3.—
XII. Annuaire de la statistique agricole (1933)		VIII+250, 1934.	3.50
XIII. Annuaire de la statistique agricole (1934)		VIII+108, 1935.	3.50
XIV. Annuaire de la statistique agricole (1935)		Sous presse	—
Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1922		78, 1923.	2.—
2. Les enfants infirmes en Estonie		164, 1923.	3.75
3. Élections au Parlement en mai 1923		78, 1923.	3.—
4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922		60+38, 1923.	2.50
5. Résultats du recensement de 1922.			

Volume I. Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement	Pages	88, 1925.	Kr. 2.—
II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux)		8+188, 1924.	4.—
III. Répartition de la population par occupations		88+84, 1925.	3.—
IV. Arrond. Viru		24+52, 1924.	3.—
V. Jõrva		52+60, 1923.	3.—
VI. Harju et la ville de Tallinn		40+56, 1924.	3.—
VII. a) Lääne b) Saare		20+56, 1924.	2.—
VIII. Pärnu		20+56, 1924.	2.—
IX. Viljandi		40+84, 1924.	3.50
X. Tartu et Valga		36+84, 1924.	3.50
XI. Võru et Petseri		40+92, 1924.	3.—
		30+40, 1927.	3.—

6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs	Pages	43, 1923.	Kr. 1.—
7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23		46+60, 1924.	3.50
8. Résultats du recensement agricole de 1925		4+219, 1926.	3.75
9. Album statistique, vol. I. Territoire et populat. (38 dia- et cartogram. en couleurs)		1925.	6.—
Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.)		1926.	6.—
Album statistique, vol. III. Agriculture		112, 1928.	7.50
10. Élections au III. Parlement		48, 1927.	1.75
11. Élections au IV. Parlement		52, 1929.	1.75
12. Résultats du recensement agricole de 1929, v. I		XI+235, 1930.	7.50
13. Population et biens des exploitations agricoles (v. II)		IV+96+44, 1932.	3.—
14. Estonie de 1920—1930 (Résumé rétrospectif)		XV+405, 1931.	7.—
15. Élections au V. Parlement		52, 1933.	1.50
16. Données du Recensement de I. III. 1934:			
Vol. I. Population des communes rurales		IV+104, 1934.	Kr. 3.—
Vol. II. Composition démographique de la population et logements		VIII+152, 1935.	3.—
Vol. III. Occupations et familles		228, 1935.	5.—

Type G. RECUEIL MENSUEL	1927 Nr. 62—73	Prix total	Kr. 15.—	1933 Nr. 134—145	Prix total	Kr. 15.—
1922 Nr. 1—11	1928 " 74—85	"	"	1934 " 146—157	"	"
1923 " 12—21	1929 " 86—97	"	"	1935 " 158—169	"	"
1924 " 22—33	1930 " 98—109	"	"			
1925 " 34—45	1931 " 110—121	"	"			
1926 " 46—51	1932 " 122—133	"	"			